

❖ Obsah ❖

PŘEDMLUVA K ČESKÉMU VYDÁNÍ (MUDr. Ludmila Eleková)	xi
SLOVO VYDAVATELE	xii
PŘEDMLUVA	xxiii
ÚVOD	1
Politicky korektní výživa	2
Tuky	4
Sacharidy	21
Bílkoviny	26
Mléko & Mléčné výrobky	33
Vitamíny	36
Minerály	40
Enzymy	46
Sůl, koření & Přidatné látky (aditiva)	48
Nápoje	51
O potravinových alergiích & Speciální diety	56
Na rozloučenou	63
Jak si vybírat potraviny	64
Pár slov k vybavení	66
Rady a nápady do kuchyně	69
Odkazy	72
ZVLÁDNUTÍ ZÁKLADŮ	79
Mléčné výrobky s kulturou	80
Kvašená zelenina a ovoce	89
Naklíčené obilí, ořechy & Semínka	112
Vývary	116
❖ O omáčkách, jejichž základem je vývar	126
Salátové dresinky	127
Omáčky, marinády & Přílohy	136
❖ O kokosových produktech	160
SKVĚLÁ JÍDLA NA ZAČÁTEK	161
Předkrmy & Omáčky k namáčení (DIPY)	162
Zeleninové saláty	175
Polévky	197
Předkrmy ze syrového masa	231
Gurmánské chuťovky	243
HLAVNÍ CHOD	257
Ryby	258
Drůbeží	279
Vnitřnosti	299
Zvěřina	317

Hovězí & Jehněčí	329	
Mletá masa	355	
KATALOG ZELENINY	365	
JÍDLA K LEHKÉMU SLAVNOSTNÍMU OBĚDU A POZDNÍ VEČEŘI	413	
Masové saláty	414	
Na jih od hranic	425	
Vejce	425	
Návrhy na sendviče	447	
OBILÍ & LUŠTĚNINY	451	
Celozrné obilí	452	
Chléb & výrobky mouky	476	
Pečeme z alternativního obilí	477	
Luštěniny	495	
SVAČINY & JÍDLA DO RUKY	511	
ZÁKUSKY	533	
Průvodce přírodními sladidly	536	
Sladkosti pro děti každého věku	538	
Koláče & Dorty	557	
Gurmánské dezerty	574	
NÁPOJE	583	
KRMENÍ MIMINEK	597	
Tipy pro úspěšné kojení	606	
TONIKA & SUPER - POTRAVINY	607	
Dodatek A	Co a jak při omezení časem a rozpočtem	621
Dodatek B	Poznejte své ingredience - odpovědi	624
Dodatek C	Zdroje	626
Dodatek D	Nadace Westona A. Pricea (WAPF)	629
Dodatek E	Doporučená literatura	630
Dodatek F	Kampaň za zdravé tuky	632
Předmětový rejstřík		635
Rejstřík receptů		651
Rejstřík jídelníčků		670
Rejstřík jídelníčků		671

Poznámka s poděkováním:

S hlubokou vděčností bychom zde chtěli vyznat chválu a uznání in memoriam v první řadě naší milované Terezce, dnes její dceři Bohušce a také Zdislavce, jejich mnoha mladým býčkům, kteří s námi v posledních několika letech sdíleli kousek

svého života a náš stůl. Přicházel a odcházel den po dni, kdy jsme se o vás starali, a vy jste nám dávali víc, než se dá jen slovy vypovědět, snad jen slza s úsměvem to umí vše vyjádřit – dostalo se nám požehnání, že se k našemu životu připojila tato nová, nekončící řada životodárců.

Děkujeme též našim dětem Ferdovi a Dorotce, další generaci, která pro nás zůstává neustálou připomínkou toho, abychom milovali a vážili si kvalitního skutečného jídla, dobrého zdraví, a tuto jednoduchou myšlenku sdíleli s přáteli, kteří o ní jeví zájem. Tato práce - překlad a příprava Vyživujících tradic k tisku - by bez ní nebyla možná.

V neposlední řadě to nejdůležitější - náš vděk bude navždy patřit duším našich přátel Westonovi, Sally a Mary, trpělivým matkám, otcům a prarodičům a všem bezejmenným, neviditelným a nyní neznámým, kteří napomohli tomu, že se tyto informace dostaly do našich rukou, abychom s tímto vzácným věděním mohli převzít zodpovědnost za svůj život.

DĚKUJEME

SACHARIDY

Všechny zelené rostliny produkují sacharidy - škrob a cukr - ve svých listech pomocí činnosti slunečního záření, oxidu uhličitého a vody. Cukr se objevuje v mnoha podobách. Sacharóza, čili běžný konzumní cukr (nejčastěji řepný či třtinový, p. př.) je disacharid (dvojčukr), který se štěpí během trávení na jednoduché cukry, kterými jsou glukóza (hroznový cukr, p. př.) a fruktóza (též ovocný cukr, p. př.). Glukóza je primárním cukrem v krvi. Fruktóza je primárním cukrem v ovoci a v kukuřičném sirupu, který ho obsahuje. Jinými běžnými disacharidy jsou maltóza (sladový cukr) a laktóza (mléčný cukr). Chemické názvy končící na *-óza* naznačují cukr.

Komplexní cukry jsou cukry s delším řetězcem, skládají se z fruktózy a jiných jednoduchých cukrů. Relativně krátké komplexní cukry zvané stachyóza a rafinóza se nacházejí ve fazolích a jiných luštěninách, delší komplexní cukry se vyskytují v určitých rostlinných potravinách, jako jsou topinambury a mořské řasy. Na rozdíl od býložravých zvířat lidé postrádají trávicí enzymy potřebné pro štěpení těchto cukrů na jejich jednodušší složky. Nicméně někteří jedinci mají určitou prospěšnou mikroflóru v tlustém střevě, která štěpí složité cukry s neškodným oxidem uhličitým coby vedlejším produktem. Jiní lidé mají v tlustém střevě floru, která produkuje coby vedlejší produkt nepříjemný metan. Vaření rovněž do určité míry tyto složité cukry rozkládá.

Na druhou stranu většina lidí je schopna štěpit škrob, polysacharid sestávající výhradně z molekul glukózy. V průběhu procesu vaření, žvýkání a obzvláště pomocí delší enzymatické činnosti při trávení se škroby štěpí na samostatné molekuly glukózy. Glukóza vstupuje do krevního řečiště tenkým střevem, kde dodává energii tam, kdekoliv to tělo potřebuje - k dokončování buněčných procesů, pro myšlení nebo pohyb paže či nohy. Jelikož tělo používá glukózu pro všechny své procesy, lze říci, že cukr je pro život podstatný. Ovšem tělo, aby si ji vytvořilo, nepotřebuje jako potravu požívat cukr nebo dokonce ani velké množství sacharidů. Určité izolované tradiční skupiny, jako třeba Eskymáci, předkolumbovští indiáni plání a obyvatelé Grónska v období středověku, žili na stravě, která se skládala téměř zcela z živočišných produktů - z bílkovin a tuků. Prohlídka lebek těchto skupin ukazuje na faktickou nepřítomnost zubního kazu, svědčící o všeobecně vysoké úrovni zdraví díky stravě téměř zcela bez sacharidů.

Až během posledního století začala strava člověka obsahovat vysoké procento *rafinovaných* (čištěných) sacharidů. Naši předci jedli ovoce a obilí v jeho celistvém, nerafinovaném stavu. V přírodě se nacházející cukry a sacharidy - dodavatelé energie - společně s vitamíny, minerály, enzymy, bílkovinami, tuky, vlákninou - tělotvornými a trávení řídicími složkami stravy. V celistvé formě cukry a škroby podporují život, ale v rafinované podobě jsou sacharidy životu nepřítelem, protože jsou bez tělotvorných prvků. Trávení rafinovaných sacharidů si ke správné metabolizaci žádá od samotného těla jeho vlastní zásoby vitamínů, minerálů a enzymů. Když například chybí vitamín B, nemůže se štěpení sacharidů konat, přesto je většina vitamínů B během procesu rafinace odstraněna.

Proces rafinace svléká zrní, zeleninu a ovoce z jejich vitamínů a minerálních složek. Rafinovaným sacharidům se říká "prázdné" kalorie. "Negativní" kalorie je vhodnější označení, protože konzumace rafinovaných kalorií vyčerpává vzácné tělní rezervy. Konzumace cukru a bílé mouky se dá přirovnat k čerpání ze spořicího konta. Pokud se neustále vybírá rychleji, než nově vkládá, účet se nakonec vyčerpá. Někteří se udrží bez zjevného utrpení déle než jiní, ale nakonec všichni účinek tohoto neúprosného zákona pocítí. Pokud jste měli dost velké štěstí a narodili jste se s výbornou konstitucí, možná budete schopni konzumovat neomezené množství cukru relativně beztravně, ale dědictví vašich dětí nebo vnoučat bude o zásoby ochuzené. Důležitá

KVAŠENÁ ZELENINA A OVOCE

Možná nám to připadá zvláštní, že v dřívějších časech lidé věděli, kterak uchovat zeleninu na dlouhou dobu, aniž by použili mražáky či stroje na zavařování. Bylo tak činěno díky procesu mléčného kvašení (laktofermentace). Kyselina mléčná je přirozený konzervant, který utlumuje kazné bakterie. Škroby a cukry v zelenině a ovoci se přemění na kyselinu mléčnou pomocí mnoha kmenů bakterií produkujících kyselinu mléčnou. Tyto *laktobacily* (mléčné bacily) jsou všudypřítomné, nacházejí se na povrchu všeho živého a především je jich hodně na listech a kořenech rostlin rostoucích v půdě či těsně u země. Člověk se akorát potřebuje naučit techniky, jak řídit a povzbuzovat jejich rychlé rozmnožování, aby je sám mohl využívat, stejně jako se naučil využívat určité kvasinky při proměně cukrů z hroznové šťávy na alkohol ve víně.

Starověcí Řekové chápali, že během tohoto typu kvašení probíhaly důležité chemické změny. Této změně dali název "alchymie". Podobně jako u kvašení mléčných výrobků má uchovávání zeleniny a ovoce pomocí procesu mléčného kvašení řadu výhod, které přesahují výhody pouhé konzervace. Namnožení laktobacilů v kvašené zelenině zvyšuje její stravitelnost a zvyšuje hladinu vitamínů. Tyto blahodárné organizmy vytvářejí řadu užitečných enzymů a také antibiotických a protirakovinných látek. Hlavní vedlejší produkt - kyselina mléčná - nejen že uchovává zeleninu a ovoce ve stavu dokonalé konzervace, ale také posiluje růst zdravé mikroflóry v celém tenkém střevě. Dalšími vedlejšími produkty alchymie kvašení je peroxid vodíku ("kysličník") a kyselina benzoová.

Částečný seznam kvašené zeleniny z celého světa je dostačující, aby doložil univerzálnost této praxe. V Evropě je hlavní kvašenou potravinou zelí. Popsána je v římských spisech, byla ceněna jak pro svou výtečnou chuť, tak pro své léčebné vlastnosti. Okurky, řepa a vodnice také patří mezi tradiční potraviny určené k mléčnému kvašení. Méně známé jsou starověké recepty na nakládání bylinek, listů šťovíku a vinných listů. V Rusku a Polsku je možné se setkat s nakládanými zelenými rajčaty, paprikami a hlávkovým salátem. Mléčně kvašené potraviny jsou součástí také asijských kuchyní. Národy Japonska, Číny a Koreje si připravují nálev ke kvašení zelí, tuřín, lilku, okurek, cibule, tykve a mrkve. Například korejské *kimči* je kořeněnou přílohou ze zelí a z jiné zeleniny a koření, které jedí denně, a k žádnému japonskému jídlu nesmí chybět trocha nakládané zeleniny.

NAKLÁDANÉ OKURKY

Na 0,9 l

4-5 okurek nakládaček nebo 15-20 okurek angurií
 1 polévková lžíce hořčičných semínek
 2 polévkové lžíce čerstvého nastříhaného kopru
 1 polévková lžíce mořské soli
 4 pol. lžíce syrovátky (strana 87), (pokud není k
 dispozici, tak přidejte navíc 1 pol. lžici soli)
 1 hrnek filtrované vody

Okurky dobře umyjte a dejte je do 0,9litrové sklenice s širokým hrdlem. Smíchejte zbývající ingredience a nalijte je na okurky, přidejte víc vody, pokud je třeba, aby okurky byly pod vodou. Vrch tekutiny by měl být alespoň 2,5 cm pod vrchem sklenice. Dobře utěsněte a ponechejte při pokojové teplotě na asi 3 dny, než sklenici přenesete na chladné místo.

Varianta: Nakládané okurkové plátky

Omyjte pečlivě okurky a nakrejte na 0,5cm plátky. Pokračujte podle receptu. Kvašáky budou hotovy asi za 2 dny v pokojové teplotě, než se uloží do chladu.

ROLNÍKŮV OBĚD

*Kvaškovýchléb s
másmem s kulturou*

nepasterovaný sýr čedar

nakládané sledě

nakládaný česnek

nakládané okurky

Kvas

Mléčně kvašené okurky a *cornichons* (nakládačky) jsou velmi osvěžující a mnohem méně kyselé než nakládačky konzervované v octě - člověk jich nikdy nemá dost. V klasické kuchyni se nakládačky vždy hodí k masovým chodům a ke klobáskám a k naloženému masu. Jde o moudrý zvyk, jelikož tato zelenina je schopna rozpouštět sraženiny kyseliny močové, a tak bránit tvorbě kamenů, jejichž příčinou je často maso a klobásky, potraviny s bohatým zastoupením kyseliny močové. Claude Aubert *Les Aliments Fermentés Traditionnels* [Tradiční fermentované potraviny]

Studie z roku 1999 publikovaná v Lancetu (renomovaný lékařský časopis, p. př.) zjistila, že konzumace mléčně kvašené zeleniny má pozitivní spojitost s nízkým výskytem astmatu, kožními problémy a poruch autoimunitního systému u švédských dětí navštěvujících Waldorfskou školu. Stejná studie zjistila, že ochranný účinek je ještě zesílen, když se užívá syrové mléko a když se vyhnou očkování. SWF

VÝVARY

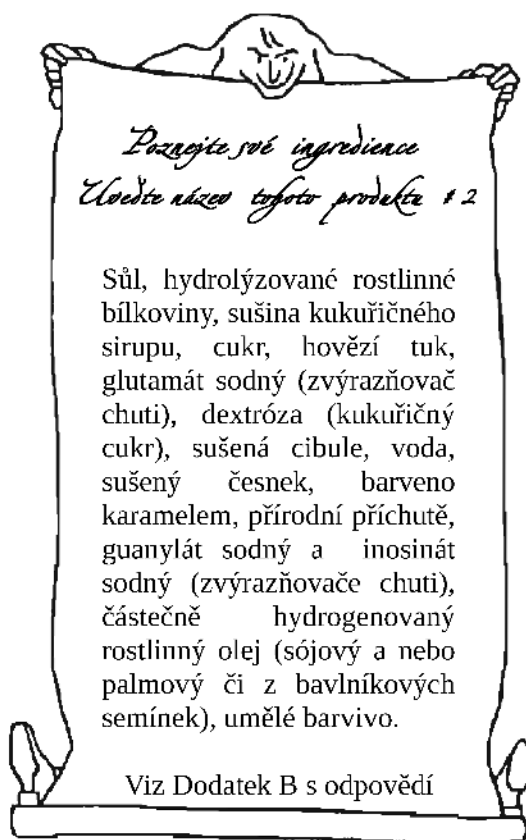
Politováníhodným výsledkem našich moderních technik zpracování masa a našeho uspěchaného a na plýtvání orientovaného životního stylu je úpadek ve využívání masových, kuřecích a rybích vývarů. V minulých časech, kdy řezník prodával spíš maso s kostí než jednotlivé řízky a celá kuřata než odkostěná prsa, využívali naši šetrní předci každou část ze zvířete tak, že udělali vývar, polévku čili bujón z kosterních částí.

Masové a rybí vývary jsou téměř univerzálně používány v tradičních kuchyních - francouzské, italské, čínské, japonské, africké, jihoamerické, kuchyni Středního Východu a Ruska, ale používání masových bujónů, z nichž se udělá výživná a chutná polévka či omáčka, téměř zcela vymizelo z americké kulinární tradice.

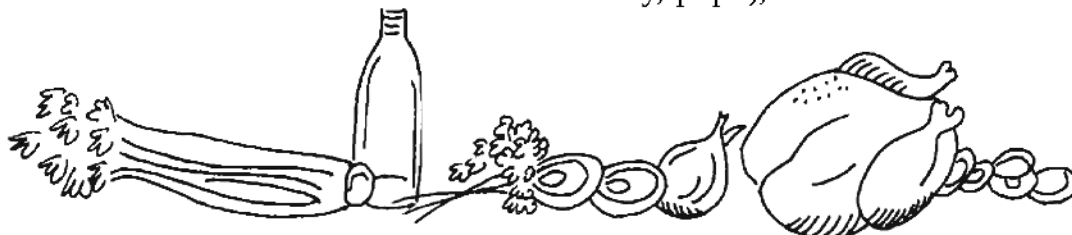
Pokud jsou masové vývary správně připraveny, jsou nesmírně výživné, obsahují minerály z kostí, chrupavky a morku a zeleninu jako elektrolyty, ve snadno asimilovatelné formě. Kyselé víno nebo ocet přidány během vaření pomáhá do vývaru vytáhnout minerály, především vápník, hořčík a draslík. Dr. Francis Pottenger, autor věhlasné studie koček a také článků o přínosu želatiny z vývaru, má za to, že hrnec na vývar je ten nejdůležitější kus vybavení v kuchyni.

Byl to také dr. Pottenger, který poukázal na to, že vývar je velice cenný, protože dodává do stravy hydrofilní koloidy. Sloučeniny syrového jídla jsou koloidní a mají sklony být hydrofilní, což znamená, že přitahují tekutiny. A tak když jíme salát nebo jiné syrové jídlo, hydrofilní koloidy přitahují trávicí šťávy na rychlé a účinné strávení. Koloidy, které byly zahřáty, jsou obecně hydrofobické - odpuzují tekutiny - čímž se stává vařené jídlo náročnější na trávení. Nicméně bílkovinná želatina* v masovém vývaru má neobyčejnou schopnost přitahovat tekutiny - je hydrofilní - dokonce i po zahřátí. Stejná vlastnost, s níž želatina přitahuje vodu k vytvoření dezertů, jako je Jello (značka výrobce želatiny na výrobu ovocných želé, pudinků apod., oblíbenost vedla k používání tohoto názvu obecně k jakémukoliv želatinovému zákusku, p. př.), umožňuje jí přitahovat trávicí šťávy k povrchu částí uvařeného jídla.

Veřejnost nemá obecně povědomí o rozsáhlém výzkumu příznivých účinků želatiny požití s jídlem. Želatina v první řadě pomáhá trávit a byla úspěšně použita v léčbě mnoha střevních poruch včetně překyselení (hyperacidita), kolitidy a Crohnovy choroby. I když želatina v žádném případě není kompletní bílkovinou, protože obsahuje pouze aminokyselinu arginin a glycin ve velkém množství, chová se jako spořič bílkovin, který tělo přiměje, aby lépe využilo kompletní bílkoviny, které člověk požil. A tak jsou na želatinu bohaté vývary nezbytností pro ty, kteří si nemohou dovolit mít ve svém jídelníčku velké množství masa. Želatinu je možné také použít při léčbě mnoha chronických poruch včetně chudokrevnosti a jiných onemocnění krve, cukrovky, muskulární (svalové) dystrofie a dokonce rakoviny.

Proč je slepičí polévka lepší než všechno, co máme, proč dokonce uklidní víc než "Tylenol"? Je to proto, že kuřecí polévka má přírodní ingredienci, která krmí, spravuje a zklidňuje sliznicovou výstelku v tenkém střevě. Vnitřní výstelka je začátkem či koncem nervového systému. Snadno se ze střeva vytáhne působením spousty laxativ, přemíry potravinových přídatných látek...a parazity. Kuřecí polévka...hojí nervy, zlepšuje trávení, oslabuje alergie, uklidňuje a dává sílu. Hanna Kroeger *Ageless Remedies from Mother's Kitchen* [Odvěké léky z matčiny kuchyně]

KUŘECÍ VÝVAR

1 celá slepice z volného výběhu nebo asi 0,9-1,3 kg
kosterních částí kuřete, jako jsou krky, skelety,
prsni kosti či křídla
kuřecí žaludky (volitelné)
kuřecí nohy (volitelné)
3,6 l studené filtrované vody
2 polévkové lžíce octa
1 velká na kostky nakrájená cibule
2 nakrájené mrkve
3 nakrájené stonky celeru
1 svazek petrželové natě

Pokud používáte celé kuře, odřežte křídla, odstraňte krk, tukové žlázy a žaludky z dutiny. V každém případě použijte kuřecí nožky, pokud je můžete sehnat - jsou plné želatiny (Židovský folklór považuje přidání kuřecích nožiček za tajemství úspěšného bujónu.) Ještě lépe, když použijete celé kuře i s hlavou. Takové kuře se dá najít v orientálních obchodech. Slepice z hospodářství z volného chovu dávají ty nejlepší výsledky. Mnoho kuřat z klecového chovu vám neudělá vývar, který zrosolovatí.

Naporcujte kuře na několik částí (pokud používáte celé kuře, uřežte krk a křídla a nakrejte je). Dejte kousky kuřete nebo kuře do nerezového hrnce s vodou, octem a veškerou zeleninou kromě petržele. Nechejte stát asi 30-60 minut. Přiveďte k varu, odstraňte pěnu, která vystoupí nahoru. Ztlumte plamen, přikryjte poklicí a mírně vařte 6-24 hodin. Čím déle vývar vaříte, tím bohatější a voňavější bude. Asi 10 minut před dovařením přidejte petržel. Uvolní další minerální iony do vývaru. Vyndejte perforovanou lžící kuře nebo jeho kusy. Pokud používáte celé kuře, nechejte ho vychladnout a oddělte maso od skeletu. Nechejte si ho pro jiné účely, jako jsou kuřecí saláty, enčilády (plněné mexické tortily, p. př.), sendviče nebo karí omáčky.

(Kůže a menší kosti, které jsou velmi měkké, asi

ZÁKLADNÍ DRESINK

Na ¾ hrnku

- 1 čajová lžička hořčice typu Dijon, hladká nebo z nahrubo mletých zrn
- 2 polévkové lžíce plus 1 čajová lžička nepasterovaného vinného octa
- ½ hrnku extra panenského olivového oleje
- 1 polévková lžíce za studena lisovaného lněného oleje

Ponořte vidličku do skleničky hořčice a do malé misky dejte asi 1 čajovou lžičku hořčice. Přidejte ocet a promíchejte. Přidávejte tenkým proudem olivový olej, po celou dobu míchejte vidličkou, dokud olej nebude dobře promíchán nebo rozptýlen. Přidejte lněný olej a okamžitě spotřebujte.

BYLINKOVÝ DRESINK

Na ¾ hrnku

- ¾ hrnku základního dresinku
- 1 čajová lžička jemně nasekaných čerstvých bylinek, jako je petržel, estragon, tymián, bazalka či oregano

Připravte si základní dresink a vmíchejte do něho bylinky.

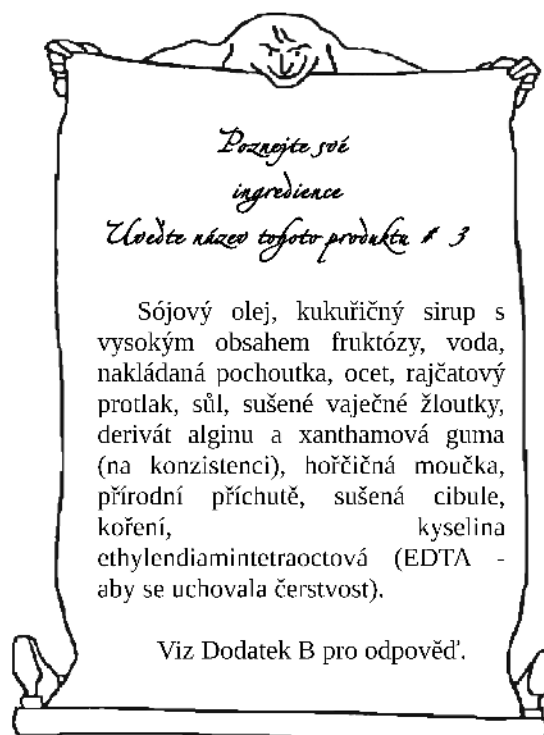

ČESNEKOVÝ DRESINK

Na ¾ hrnku

- ¾ hrnku základního dresinku
- 1 struček česneku

Připravte si základní dresink. Oloupejte struček česneku a rozmačkejte v mačkadle na česnek. Zamíchejte do dresinku. Na několik minut ponechejte, aby se česneková chuť rozložila.

Skrytá příčina moderních chronických nemocí se dá shrnout do změny v našem prostředí a v potravinách. To spočívá v nemoudrém používání technologií v zemědělství a výrobě potravin, v opuštění tradičního způsobu vaření a především zákeřném pronikání průmyslově zpracovaného jídla a napodobenin jídla mezi potraviny západních národů.

Oleje připravené o vzácné živiny a změněné ve své struktuře, obilí, které stojí za zlámaný groš, jež bylo pufované a navločkové a prodáno za 100 grošů za krabici, zranitelné životadárné mléko, jež podstoupilo zpracování ohřevem na vysokou teplotu, sladkosti svlečené z vitamínů a minerálů - to je čarodějnická směs, která vede k fyzické a duchovní degeneraci. SWF

A z kruhu těch čtyř bytostí jsem slyšel hlas: "Za denní mzdu jen mírka pšenice, za denní mzdu tři mírky ječmene. Olej a víno však nech!"

Zjevení Janovo 6 : 6 (cit. dle českého ekumenického překladu)

ZELENINOVÉ SALÁTY

Když žehráme na problémy moderního technického věku, ztrácíme někdy z dohledu to mnohé, co je na industrializaci přínosné. Jedním z oněch požehnání je pestrost čerstvé zeleniny ve všech ročních obdobích. Využijte této úžasné situace – stejně jedinečné v dějinách lidstva, jako jsou všudypřítomné průmyslově zpracované potraviny.

Klíčem k dobrému salátu je zelenina na vrcholu své čerstvosti, nakrájená na kousky, poté polita na enzymy bohatým dresinkem ze syrových surovin – vysoce kvalitními oleji, octem, citronovou šťávou, syrovátkou, avokádem a smetanou, syrovou nebo s kulturou. Nakrájet nebo nastroumat zeleninu je prvním krokem v procesu důkladného trávení, zůstane méně práce pro zuby a trávicí šťávy a umožní se, aby více povrchu zeleniny bylo pokryto zdravým dresinkem.

Nebojte se smíchat ve svém salátě zeleninu různých barev. Různé barvy v zelenině značí přítomnost vitamínů a minerálů v různých poměrech. Salát smíchaný ze zelené, bílé, oranžové, červené a hnědočervené zeleniny zajistí plný obsah živin.

Většina druhů zeleniny do salátů, jaké zde představujeme, jsou syrové, ale také jsme zařadily některé, které jsou dušeny nebo blanšírovány (spařeny vroucí vodou). Lehké povaření ve skutečnosti činí živiny z některé zeleniny, jako je chřest a francouzské fazole, dostupnější. A syrová zelenina není pro každého, především ne pro lidi s citlivým trávicím traktem. Pokud máte po salátě problémy, orientujte se na polévky jako formu, ve které se dají konzumovat různé druhy čerstvé zeleniny.

Pro ty, kteří snášejí sýry, konstatujeme, že směs nepasterovaných sýrů se salátovým dresinkem obsahujícím lněný olej je synergetická. Podle některých badatelů bílkoviny v sýru obsahující síru spolu s omega-3 mastnými kyselinami v lněném oleji tvoří vynikající kombinaci podporující mnoho metabolických procesů. Řada importovaných sýrů, jako je Roquefort a Parmezán, se dělají ze syrového mléka. Obzvláště doporučujeme Roquefort z ovčího mléka jako dobrý zdroj antibakteriální kyseliny laurové.

Váš salát by měl být potěšením pro oko a také pro chuťové buňky. Postarejte se o to, abyste vytvořili atraktivní podívanou a použijte svou představivost k vytvoření krásného aranžmá na talíři. Neváhejte a použijte velké talíře pro svůj salátový chod – tak jak ho dělají Evropané – aby byl vkusnější výstavbou. Když je správně podáván a se správnými ingrediencemi, dají se do vaší nabídky syrové zeleniny i zarytí nepřátelé salátů.

Lykopen, chemická látka podobná karotenu, dodává červené zbarvení rajčatům, vodním melounům, jahodám, růžovým grepům, paprice, šípkům a palmovému oleji. Není činný jako vitamín A, ale může nabídnout ochranu před rakovinou. Studie na Johnsově Hopkinsově Univerzitě zjistila, že oběti rakoviny slinivky mají nízké hladiny lykopenu. U lidí s nejnižším lykopenem v krevním řečišti byla pětkrát vyšší pravděpodobnost, že se u nich vyvine rakovina slinivky než u těch s nejvyšší hladinou. SWF

Mimochodem vařit jídlo nad 47,7 st. C ničí trávicí enzymy. Když k tomu dojde, slinivka, slinné žlázy a střeva musejí všechny přijít na záchranu a dodat trávicí enzymy...aby se všechny tyto látky rozložily. K tomu, aby tak činily opakovaně, musí tělo jaksi obrát o enzymy jiné žlázy, svaly, nervy a krev, aby pomohly s jejím náročným procesem trávení. Nakonec si žlázy – a to znamená i slinivka – vyvinou nedostatek enzymů, protože byly nuceny pracovat pilněji kvůli nízkým hladinám enzymů nacházejících se ve vařeném jídle....Vaše šance na to, jak si nezatěžovat slinivku, jsou lepší, když budete jíst co nejvíce syrového jídla. William H. Philpott, MD *Victory Over Diabetes* [Zvítězte nad cukrovkou]

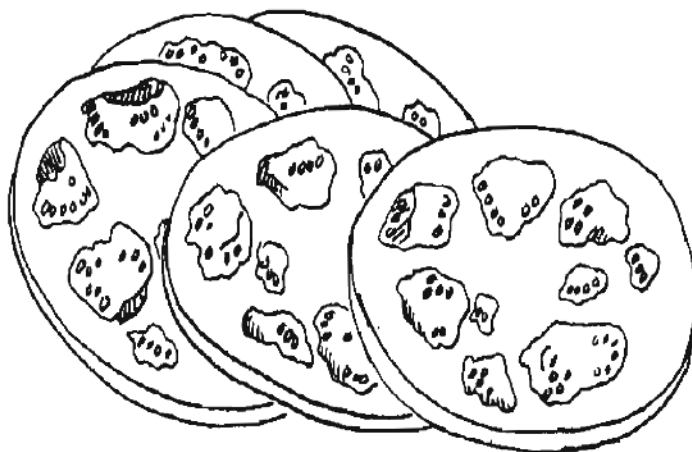
RAJČATOVÁ MÍSA

Na 4-6 porcí

- 4 vyzrálá rajčata
- 2 okurky, oloupané a na tenko nakrájené
- 2 malé červené cibule na tenké plátky nakrájené
- 2 hlávky belgické čekanky (volitelné)
- 2 polévkové lžíce nasekaného cilantra nebo bazalky
- 1 vyzrálé avokádo
- ½ šálku černých oliv
- 6 polévkových lžic extra panenského olivového oleje
- 2 polévkové lžíce surového vinného octa
- 1 velký citron
- drcený pepř na dochucení
- 1 šálek sýru feta nakrájeného na malé kousky

Jde o chutný a osvěžující první chod během letních měsíců.

Odstraňte vnější listy čekanky listové, uřežte koneček a rozdělte na listy. Udělejte vějíř z čekankových listů na jednom konci velké ploché mísy. Nakrejte rajčata na velmi tenko a naaranžujte podél okraje mísy. Nasypejte okurku doprostřed rajčatového věnce. Naaranžujte plátky cibule na rajčata. Rozhodte olivy po salátu. Nakapejte všude olivový olej, pokapejte octem, poté vymačkejte šťávu z citronu a posypejte pepřem. Posypejte cilantrem nebo bazalkou. Nechejte velkou mísu při pokojové teplotě alespoň na jednu hodinu. Těsně před podáváním oloupejte avokádo a nakrejte ho na plátky, natřete ho olejem a octem z mísy, aby se zabránilo zhnědnutí a naaranžujte na mísu. Rozhodte sýr feta po rajčatech a podávejte.

KUŘECÍ POLÉVKA S RÝŽÍ

Pro 6 osob

cca 2 l kuřecího vývaru (124)

1 šálek hnědé rýže

1 šálek na drobné kostky nakrájeného kuřecího masa
nebo kuřecích jater a srdíčka (zbytků z vaření
vývaru)

1 a půl šálku na drobno nakrájené zeleniny, jako je
mrkev, celer, červená paprika nebo zelené fazolky
mořská sůl nebo rybí omáčka (str. 157) a pepř

Přiveďte vývar a rýži k varu a seberte jakoukoliv
pěnu, která může vystoupit nahoru. Zeslabte plamen a
vařte pod pokličkou asi 1 hodinu, dokud rýže nezměkne.
Přidejte zeleninu, kostičky masa, dochuťte a vařte,
dokud to právě nezměkne, asi 5 až 10 minut. Děti ji
milují!

POLÉVKA S JÁTROVÝMI KNEDLÍČKY

(Leberknodel)

Pro 6 osob

20 dkg hovězích nebo telecích jater

2 šálky strouhanky z celozrnného chleba

1 vejce lehce rozkvedlané

¼ šálku roztopeného másla

strouhaná kůra z citrónu

1 polévková lžice na drobno nasekané petrželky

1 malá cibule nadrobno nakrájená

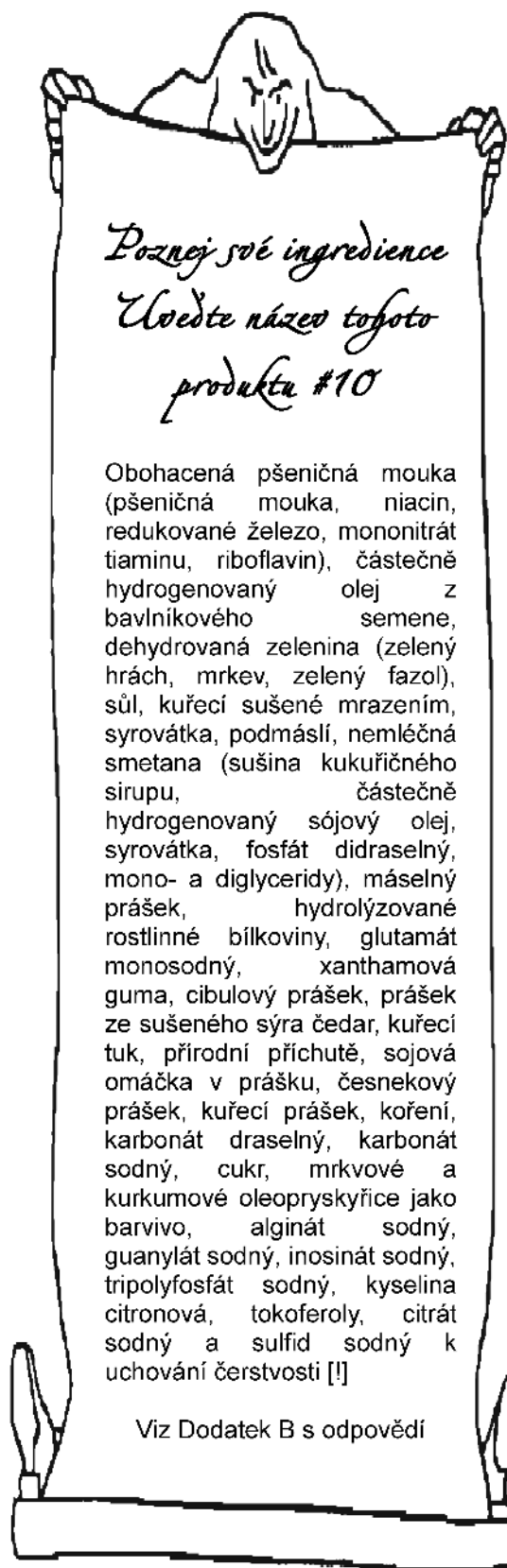
2 stručky česneku, oloupaný a rozetřený

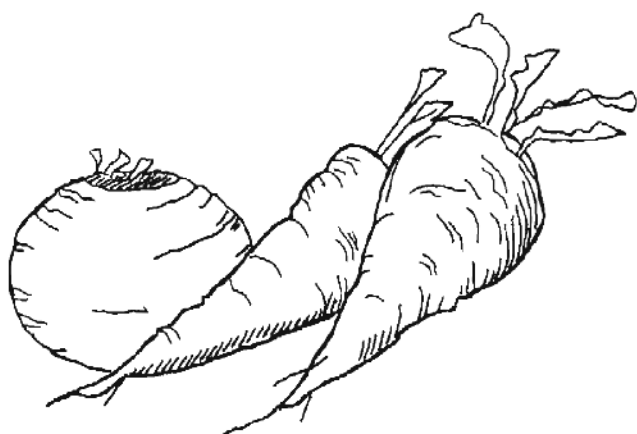
1 čajová lžička mořské soli

½ čajové lžičky pepře

6 šálků (cca 1,4 l) hovězího vývaru (str. 122)

Odstraňte jakékoliv žilky z jater a dejte játra do
mixéru. Několik minut střídavě zapínejte a vypínejte
motor, aby se rozmixovala. Mezitím namočte chlebovou
strouhanku do vajíčka a rozpuštěného másla. Dejte
chlebovou směs a všechny suroviny kromě vývaru do
mixéru a zpracujte, dokud nebudou dobře promíchány.
Vytvarujte do 6 velkých koulí nebo 12 malých. Opatrně
dejte knedlíčky do vřícího vývaru, zeslabte plamen a
mírně vařte asi 10 až 15 minut. Podávejte tak, že dáte po
dvou knedlíčkách do každé polévkové misky a
naběračkou knedlíky zalijte vývarem.

ZIMNÍ KOŘENOVÁ POLÉVKA

6-8 porcí

3 střední cibule oloupané a nakrájené
 2 pórký, umyté a okrájené a na plátky nakrájené
 4 mrkve, oškrábané a na plátky nakrájené
 2 vodnice oškrábané a na plátky nakrájené
 1 švédský žlutomasý tuřín (rutabaga), oškrábaný a na plátky nakrájený
 3 kořeny petržele, oloupané a na plátky nakrájené
 4 polévkové lžíce másla
 1,4 l l kuřecího vývaru (str. 124) nebo směs filtrované vody a vývaru
 několik snítek tymiánu, svázaných dohromady
 4 stručky česneku, oloupaného a rozmačkaného
 špetka kajenského pepře
 mořská sůl nebo rybí omáčka (str. 157) a pepř
 špetka muškátového oříšku
 smetana piima nebo crème fraîche (str. 84)

Rozpusťte máslo ve velkém nerezovém hrnci a přidejte cibuli, pórek, mrkev, vodnici, tuřín a petržel. Přikryjte a vařte jemně asi ½ hodiny na nízkém plameni za příležitostného míchání. Přidejte vývar, přiveďte k varu a seberte pěnu. Přidejte česnek, tymián a kajenský pepř. Mírně vařte přikryté asi ½ hodiny, dokud zelenina nezměkne.

Vyjměte tymián a zpracujte polévku ručním mixérem. Dle gusta dochuťte. Pokud je polévka příliš hustá, zřed'te ji troškou vody. Naběračkou nalijte do teplých misek a podávejte se zakysanou smetanou.

Zdá se, že potravinářští inženýři jsou rozhodnutí vyhladit celý mlékarenský průmysl... a možná lidskou rasu. Evropané teď produkují margarínový sýr. Cenový rozdíl bude v nesmírný prospěch falešného sýra, chránící jeho oblíbenost. Je do té míry jako opravdový sýr, že "kdyby sýr vyrobený z rostlinného oleje byl posuzován společně s ostatními sýry, je pochybné, zda by si někdo uvědomil, že margarínový sýr je mezi nimi."

Společnost Crest Foods z Ashtonu ve státě Illinois nyní produkuje rostlinný tuk "kysaná smetana." Je dvakrát pasterována a přinejmenším *dvakrát homogenizována*. William Campbell Douglass, MD *The Milk Book* [Kniha o mléce]

Polévka je lehké výživující jídlo dobré pro všechny lidi. Potěší žaludek, podporuje chuť a připravuje trávení.

J. A. Brillant-Savarin

Provedly se pokusy s výkrmem, aby se porovnala krmná hodnota následujících tuků a olejů pro telata: máselný tuk, sádlo, lůj, kokosový olej, arašídový olej, kukuřičný olej, olej z bavlíkových semen, sójový olej... Průměrný denní příbytek na váze a celkové zdraví převažovalo u krav krmných mléčným tukem oproti všem ostatním skupinám, těsně za nimi následovala ta skupina, která byla krmena sádlem a lojem. Kukuřičný olej, olej z bavlíkových semen a sojový olej byly nejméně uspokojivé... Vypadala, že neprospívají, byla apatická a vyhladovělá. Některá telata z této skupiny pošla a ostatní zachránili tak, že přešli na plnotučné mléko. Weston Price, DDS: *Nutrition and Physical Degeneration* [Výživa a fyzická degenerace]

KORNIŠKY S HROZNOVÝM VÍNEM

(Zde přesněji plemeno *Cornish game hens* – jde o křížence mladé slepičky či kohoutka kůru domácího plemene kornišky s plymutkou, p. př.)

4 porce

2 kříženci kuřete kornišky s plymutkou, podélně rozříznuté

2 polévkové lžíce extra panenského olivového oleje

2 polévkové lžíce rozpuštěného másla

mořská sůl a pepř

½ šálku suchého bílého vína nebo vermutu

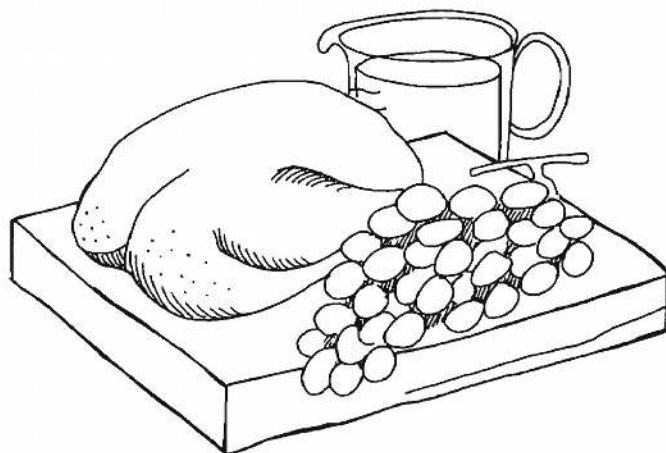
2 šálky kuřecího vývaru (str. 124)

2 šálky čerstvých červených nebo bílých hroznů

2 polévkové lžíce marantového škrobu (*arrowroot*), smíchaného se 2 polévkovými lžicemi filtrované vody

Do nerezového pekáče dejte kuřecí půlky kůží nahoru. Potřete směsí másla s olivovým olejem a ochuťte solí a pepřem. Pečte při teplotě 177 st. C asi 1 a ½ hodiny. Vyjměte na velkou plochou mísu a udržujte teplé v troubě, zatímco budete dělat omáčku.

Nalijte víno a vermut do pekáče a přiveďte k varu, míchejte dřevěnou vařečkou, se kterou odškrábejte jakékoliv nahromaděné šťávy v pekáči. Přidejte kuřecí vývar, přiveďte k prudkému varu, seberte pěnu a vyvařujte omáčku asi 10 minut, dokud nezhoustne. Přidejte hrozny a probublávejte dalších asi 5 minut. Po lžičkách přidávejte roztok marantového škrobu, dokud nedosáhnete požadované hustoty. Naložte kuře na jednotlivé talíře a nalijte omáčku.

Cholesterol je...ústřední strukturou ve skupině steroidů, mezi něž patří ženské a mužské hormony, hormonální antikoncepční pilulky, kortizon, vitamín D a steroidní léky, které berou někteří atleti a starší filmové hvězdy. Cholesterol je navzdory veškeré špatné kritice, jaké se mu dostalo, životně důležitou látkou v lidském organismu. Je součástí žlučových kyselin, které tráví tuky, hlavní složkou mozku a nervové tkáně a prekurzorem mnoha hormonů, především sexuálních hormonů. Cholesterol se nachází obecně v živočišných potravinách (vajíčkách, mléčných produktech, drůbežím, škeblích) a naše tělo si ho každý den vyrábí značné množství. "Bez něho by pokožka vyschla, mozek by nefungoval a nebyly by žádné životně důležité sexuální a adrenální hormony."

Ve velkém sporu o tuky někteří badatelé hlásili statistickou korelaci mezi hladinou krevního cholesterolu a srdečním onemocněním. Přes své nadměrné úsilí vědci přesto nebyli schopni zavést mezi normálními zdravými lidmi na zdravé stravě srozumitelné spojení mezi cholesterolem v něčí stravě, cholesterolem v něčí krvi a infarktem či mrtvicí. Do určité míry zde vztah je – stejně jako existují vztahy mezi spoustou faktorů a ději v organismu – nikdo neví, co způsobuje co. Joseph D. Beasley, MD a Jerry J. Swift, MA *The Kellogg Report* [Kelloggova zpráva]

VNITŘNOSTI

Téměř všechny tradiční kultury si cení vnitřností pro jejich schopnost vystavět zdroje síly a vitality. Vnitřnosti mají výjimečně vysoký obsah v tučných rozpustných vitamínů A a D a také esenciální mastné kyseliny, důležité suprenenasycené mastné kyseliny s dlouhým řetězcem a celou škálu makromineralů a stopových prvků. Divoká zvířata žerou orgány své kořisti nejdřív, čímž ukazují moudrost nadřazenou té naší vlastní. První pevná strava, jakou domorodé americké matky dávají svým dětem, jsou syrová játra, která jim pečlivě rozžvýkají. Lidová moudrost celého světa včetně Evropy si cení mozeček jako jídla pro miminka a rostoucí děti.

Americké kuchařky před sto lety obsahovaly spoustu receptů na vnitřností a jakákoliv autentická kuchařka na etnickou kuchyni – francouzskou, italskou, řeckou, středovýchodní či anglickou – bude uvádět několik hlavních receptů na játra, ledviny, srdce, brzlík a mozeček. Jaká škoda, že tyto chutné a výživné potraviny zmizely z našich stolů.

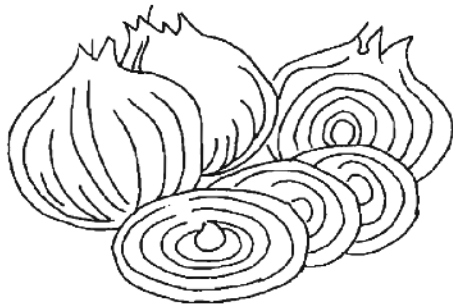
Mnoho našich prarodičů si bude pamatovat dny, kdy se játra podávala jednou týdně. Oficiální výživoví experti nyní doporučují přerušit tento zdravý zvyk, abychom se vyhnuli cholesterolu! Jiní přestali jíst játra ze strachu z jedovatých látek, které se mohou hromadit v játrech všech zvířat. Jelikož úlohou jater je odstraňovat toxické látky z krve, jde o legitimní obavu. Z tohoto důvodu je nejlepší kupovat játra v biokvalitě, která se stávají stále více dostupnějšími v supermarketech a obchodech se zdravou výživou. Dokonce játra v biokvalitě mohou obsahovat trochu toxických látek, ale jejich výživná hodnota převažuje nad riziky jakýchkoliv toxinů, které obsahují. Nejenže játra dodávají med, zinek, železo a hodně vitamínu A a D, jsou také bohatým zdrojem antioxidantů – látek, které pomáhají vašim vlastním játrům odstraňovat toxické látky z těla.

Pokud nejste zvyklí jíst vnitřnosti, ale přejete si obnovit tento zdravý zvyk, začněte brzlíkem (část brzlíkové žlázy mladého telete), které nemají silnou příchuť – ve strouhance obalované brzlíky chutnají úplně jako kuře. Poté můžete postoupit k játrům, ledvinám, srdci a mozečku, z nichž všechny mají silnou chuť a vůni nebo exotičtější texturu. Všem těmto druhům masa prospívají silně ochucené omáčky, v nichž je hlavně cibule, víno, balzamický ocet a onen kouzelný elixír – domácí hovězí nebo kuřecí vývar.

Jestliže nemůžete přimět svou rodinu, aby jedla vnitřnosti, když jsou takto podávané, existuje řada způsobů, jak jim ho přidat do jídla, aniž by o tom věděli. Všechna jídla z mletého masa se dají udělat ze směsi mletého srdce a mletého svalovinového masa. Pošírovaný mozeček se může nasekat a přidat do jakéhokoliv jídla z mletého masa, stejně tak strouhaná syrová játra. Když se přidají při vaření do hnědé rýže lžíce dvě strouhaných jater, výsledkem bude voňavá mísa, která je konečným jídlem. (Viz strana 467.) Můžete podávat takto rýži bez dalšího jídla z masa a vědět, že požadavkům vaší rodiny po kvalitních živočišných produktech je vyhověno.

PŘÍPRAVA JATER

Kupte si játra v biokvalitě a naprosto čerstvá. Řezník by měl odstranit okolní vlákno; jinak se okraje budou při vaření kroutit. Játra by se měla nakrájet na plátky o tloušce 0,6-0,9 cm. Všechny recepty na játra se významně zlepšují, když se plátky jater nejprve namáčí v citrónové šťávě po několik hodin. (Jistě i kyselá syrovátka po výrobě nepasterovaného sýra může dobře posloužit, p. př.) Vytáhne všechny nečistoty a dodá lepší texturu.

JÁTRA S CIBULÍ

4 porce

0,7 kg naplátkovaných jater

šťáva ze 2-3 citrónů

1 šálek nebílené mouky

½ čajové lžičky mořské soli

½ čajové lžičky pepře

4 polévkové lžičky čištěného másla (str. 150) nebo sádla

4 šálky cibule nakrájené na tenké plátky

2 polévkové lžíce másla

2 polévkové lžíce extra panenského olivového oleje

Marinujte plátky jater v citrónové šťávě několik hodin. Oklepejte plátky a balte ve směsi mouky, soli a pepře. V těžké pánvi a nad silným plamenem plátky smažte postupně po dvou na přečištěném másele nebo sádle. Přeneste na teplou velkou plochou mísu a držte teplé v troubě. Mezitím v jiné pánvi smažte cibuli na másele a olivovém oleji nad středním palmenem asi ½ hodiny nebo zlatohněda. Vylijte na játra a podávejte.

Variace: Játra a houby

Místo cibule osmažte 0,45 kg čerstvých hub, omytých, oklepaných od vody a na plátky nakrájené.

kalorií. Rovnováha mezi těmato dvěma mastnými kyselinami je důležitá. Naneštěstí v současné době přijímají někteří Američané až 20 % kalorií jako kyselinu linolovou a téměř žádné jako kyselinu alfa-linolenovou.

Mezi podmíněně esenciální mastné kyseliny patří gamma-linolenová kyselina (GLA), kyselina arachidonová (AA), kyselina eikosapentaenová (EPA) a dokosaheptaenová (DHA). Tyto podmíněně esenciální mastné kyseliny jsou o 18, 20 a 22 uhlíkových dlouhé. Všechny čtyři z těchto mastných kyselin mohou buňky v těle vytvořit, ale ruší to několik potravinových látek nebo nemocí či genetické nedostatky, kvůli nimž je pro některé lidi podstatné tyto čtyři mastné kyseliny získávat ze stravy. Mezi podmínky, které do toho zasahují, jsou *trans* mastné kyseliny, nadměrná konzumace omega-6 mastné kyseliny linolové z rostlinných kupovaných olejů, nedostatek zinku, konzumace alkoholu a nedostatek různých vitamínů. Lidé, jejichž předci jedli převážně maso, často tyto podmíněně mastné kyseliny nemohou utvářet a musejí je získávat z potravinových zdrojů. Zdrojem EPA a DHA jsou vnitřnosti, vaječné žloutky od správně chovaných slepic, rybí jikry a rybí oleje. Mezi zdroje AA (kyseliny arachidonové) patří máslo, lůj a maso z orgánů. Zdrojem GLA je olej z pupalky dvouleté, brutnákový olej a olej z černého rybízu. Mary G. Enigová, PhD *Know Your Fats* [Poznejte své tuky]

Orgány, především zvířecí játra, jsou zásobními ložisky vitamínů, proto důležitý zdroj některých v těchto rozpustných aktivátorů lze dodávat tak, že se vyextrahuje tuk z jater a přepravuje se jako jaterní oleje. Moderní metody zpracování těchto olejů velmi zlepšily jejich kvalitu. Weston Price, DDS *Nutrition and Physical Degeneration* [Výživa a fyzická degenerace]

HOVĚZÍ & JEHNĚČÍ

Politicky korektní výživa si vybrala červené maso - hovězí a jehněčí – za hlavní přispívající faktor nebo dokonce za hlavní příčinu našich dvou největších pohrom – rakoviny a srdečního onemocnění. Konzumace těchto druhů masa v posledních letech klesla, ale výskyt jak srdeční choroby, tak rakoviny neustále stoupá.

Jaké světlo mohou zvyky tradičních společností vrhnout na otázku červeného masa? Průzkumy etnických kuchyní ukazují, že červené maso ve formě hovězího, ovčího a kozího je druhým nejvíce upřednostňovaným zdrojem živočišných bílkovin a tuku v neprůmyslových společnostech, je druhé hned za kuřecím (masem a vejci) a je oblíbenější nebo přinejmenším dostupnější než potraviny z moře. Tyto společnosti zřídka trpí rakovinou nebo srdečním onemocněním. Tento samotný fakt by měl stačit k utišení jakéhokoliv strachu z červeného masa.

Věříme tomu, že rizika vlastní červenému masu jsou kvůli moderním způsobům chovu dobytka. Většina masa z obchodů pochází od zvířat, která jsou chovaná v ohromných velkovýkrmnách s jadrným krmivem zatíženým pesticidy, či hůře - sójovým krmivem, které má příliš vysoký obsah bílkovin, a tudíž je jedovaté pro jejich játra – naočkovaná steroidy, aby jejich maso bylo křehčí, a jsou léčena antibiotiky, aby se odvrátily infekce, které jsou nevyhnutelným výsledkem špatné stravy a stěsnaných podmínek.

Naštěstí ekologicky produkované hovězí maso od zvířat z pastvy se stává stále dostupnějším. Dobytek a ovce by měly strávit většinu svého života na venkovním výběhu. Je ale zcela vhodné, aby se tato zvířata dovykrmila obilím během jejich posledních několika týdnů života. Takový zvyk napodobuje přírodní procesy, jelikož přežvýkavá zvířata ztloustnou na semínkách a na obilovinách ve svém přirozeném místě výskytu během léta a podzimu. Krmit obilím je starodávný zvyk, který zajistí bohaté množství tuku. Mělo by se to ale provádět ve zdravých, nestísněných podmínkách.

Pokud jíte červené maso, naléháme na vás, abyste se co nejvíce vynasnažili opatřit si maso, které bylo vyprodukováno převážně pastvou. Mnoho obchodů v našich větších městech nyní prodává ekologicky vyprodukováno maso nebo maso od zvířat z pastevního chovu a, když člověk trochu pohledá, vždycky se dá najít velkoobchodní zdroj. Mnoho zemědělců prodává půlky nebo čtvrtky přímo zákazníkům. Pokud máte místo v mražáku, je to nejekonomičtější způsob, jak si pořídit kvalitní hovězí a telecí. (Určitě své přání upřesněte, když kupujete půlky masa přímo od zemědělce, aby maso bylo vyvěšeno a ponecháno dozrát jako maso v obchodě před tím, než se zabalí do mražáku. Jinak bude velmi tuhé.) Jak domácí, tak jehněčí z dovozu povětšinou živě pasením se dá zakoupit v běžných supermarketech.

Když nakupujete přímo z hospodářství, máte další výhodu, že si můžete koupit vnitřnosti, kosti a kopyta. Tradiční společnosti nedopustí, aby tyto hodnotné části přišly nazmar. Vnitřnosti, které jsou výjimečně bohaté na

MLETÁ MASA

Mleté maso je výborné, pokud je čerstvě namleto a maso je dobré jakosti. Kouzlo pokrmů z mletého masa je v tom, že téměř jakýkoliv druh masa se dá na jeho přípravu použít. Pro rozmanitost můžete použít maso z bizona v receptech, na které je tradičně třeba hovězí či jehněčí. Pokud máte v rodině hajného, můžete dokonce použít mleté srnčí nebo jinou zvěřinu na kterýkoliv z těchto receptů, ale budou si žádat trochu jehněčího, hovězího nebo srnčího tuku. Můžete také přidat malé množství mletého srdce, které je obzvlášť bohaté na koenzym Q₁₀.

Pokud raději červené maso nejíte, můžete ho vždycky nahradit kuřecím nebo krůtím, ale buďte opatrní – jelikož jejich tuk obsahuje velké množství vícenenasycených tuků, mleté krůtí nebo kuřecí se kazí rychleji než červené druhy masa. Výsledky budou asi sušší než pokrm připravený z červeného masa.

Kupujte si vždycky “poctivé” plnotučné mleté maso, ale vyhněte se vaření hamburgerů a klobásek na barbecue, kde mohou plameny přijít do kontaktu s tukem a vytvořit látky způsobující rakovinu. Vařte hamburgery a podobná masa v těžké litinové pánvi, abyste minimalizovali vytvoření karcinogenů ve výsledném produktu.

Naši čtenáři si možná všimli, že v knize nemáme kapitulu o těstovinách. Jednoduše proto, že dokonce těstoviny, a obzvlášť těstoviny z celozrnné mouky jsou náročné na trávení – skutečnost je taková, že mouka na těstoviny obecně se nenamáčela, nefermentovala či obilí na ní nenakličovalo. Nikdo ovšem neočekává, že dnešní matky vychovávají děti, aniž by jednou za čas nepřipravily špagety. Z tohoto důvodu dva recepty na omáčku ke špagetám, z nichž jedna se může udělat bez rajčatových produktů. Podávejte je s orientálními luštěninami z hnědé rýže nebo z pohankové mouky, které jsou výživnější a na trávení lehčí než těstoviny z celozrnné pšeničné nebo bílé mouky.

HAMBURGERY

6 porcí

*0,9 kg mletého hovězího nebo bizoního masa včetně tuku
20 dkg mletého srdce (volitelné)*

Vytvarujte maso do šesti placiček o tloušce asi 2,5 cm. Zahřejte těžkou litinovou pánev nad středním plamenem. Jakmile bude pánev horká, dejte na ni tři placičky. Vařte asi 7-8 minut jednu stranu – hamburgery by měly být středně nedovařené. Udržujte teplé v troubě, zatímco budete připravovat druhou várku.

Podávejte s celozrnnými hamburgerovými bůlkami (doporučujeme kupované špaldové bůlky), kečupem (str. 104), majonézou (str. 137), plátky nakládaných okurek (str. 97), kukuřičnou pochoutkou (str. 100) a tenkými plátky cibule.

KATALOG ZELENINY

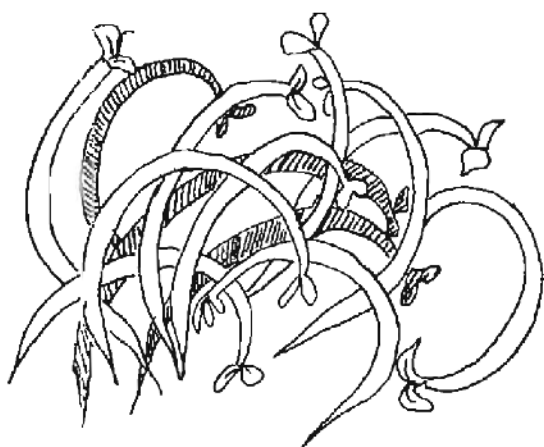
Milostný poměr Američanů k jídlu rychlého občerstvení (*fast food*) je téměř nepochopitelný, když uvážíme velkou rozmanitost zeleniny, která je nyní dostupná po celý rok v každém americkém městě. Relativně málo lidí tohoto rohu hojnosti využívá (Roh kozy naplněný dary, na jejím mléce byl odchován Zeus, p. př.). Většina Američanů jí zeleninu vzácně a když ano, jejich výběr je omezen na několik málo oblíbených druhů – mrkev, hrášek, rajčata a brambory. Čerstvá zelenina přitom může být zlatým hřebem každého jídla. Málo z ní si vyžaduje hodně času na přípravu a většina potřebuje trochu času na uvaření. Navíc u téměř každé zeleniny, která se zkoumala, se zjistilo, že obsahuje látky, které jsou přínosem pro srdce a krev, nebo jež působí proti tvorbě nádorů. Čerstvá zelenina, jí-li se denně s těmi správnými tuky, je jednou z našich nejlepších ochran před koronárním srdečním onemocněním a rakovinou.

Vaření v páře je nejlepší způsob vaření většiny druhů zeleniny. Uchovává většinu vitamínů a minerálů a také docela hodně enzymů, pokud se tento proces nenechá probíhat příliš dlouho. Lehké osmažení na másle, olivovém oleji nebo kokosovém oleji je také přijatelná metoda vaření. Některé výzkumy ukazují, že vaření potravin v tucích a olejích činí živiny ve skutečnosti dostupnějšími. Mezi jiné způsoby patří blanšírování (krátce spařit, p. př.) ve vařené přefiltrované vodě a u kořenové zeleniny vaření v kameninovém hrnci.

Doporučujeme sice zavést do jídelníčku hodně syrového jídla, ale některou zeleninu je lepší jíst uvařenou. Například zelí, brokolice, kapusta růžičková a kel obsahují chemické látky, které brání produkci hormonu štítné žlázy (známé jsou lékařsky jako goitrogeny). Mladé listy řepy, špenát a mangold obsahují kyselinu oxalovou (šťavelovou), která brání vstřebávání vápníku a železa a dráždí ústa a střevní trakt. Syrové brambory obsahují látku zvané hemaglutininy, které narušují správné fungování červených krvinek. Vaření tyto škodlivé látky ničí nebo neutralizuje (stejně jako proces fermentace). Špenát a zelí jsou oblíbenými potravinami do salátů, ale syrové by se měly jíst jen příležitostně.

Asi to bude znít kacířsky, ale nedoporučujeme nechávat si vodu, ve které se zelenina vařila. Adelle Davisová byla první, kdo psal o výživě a která navrhovala, aby se voda z vaření znovu využívala s předpokladem, že vitamíny a minerály, vyluhované ze zeleniny při vaření, končí ve vodě. To může být dost dobře pravdou, ale bohužel také spousta dalších věcí končí ve vodě – pesticidy a dusičnany z konvenčně pěstované produkce spolu s mnoha

Fazol, z něhož vyrůstá klíček, je fazol mungo, zelený fazolek, který se hodně používá v Asii. Klíčky fazolku mungo jsou vynikající zdrojem karoténů, B komplexu a vitamínu C plus fosforu, draslíku, vápníku a železa. Fazolové klíčky mají výjimečně vysoký obsah enzymů a tyto kouzelné látky přežijí velmi krátké paření. SWF

Mezi mnohými minerály, které obsahuje řepa, se musí citovat především železo a měď, důležité stopové prvky, a také vápník, fosfor, draslík a sodík. U určitého typu zemědělství množství cukru v červené řepě může být až 5procentní. Tyto přírodní cukry a minerály, které řepa obsahuje, jsou ve vyrovnaných poměrech a činí z řepy obzvlášť chutné jídlo. Řepa napomáhá znovu nastolit řadu funkcí těla a strava založená na řepě má nesporné léčivé účinky. Řepu je dovoleno jíst cukrovkářům a používá se při léčbě rakoviny. Vzhledem k její tmavě červené barvě se u řepy dlouho má za to, obnovuje krev a že je potravinou, která posiluje celý organismus. Řepa by se měla na našich stolech objevovat často. Annelies Schoneck *Des Crudités Toute L'Année* [Zelenina po celý rok]

FAZOLOVÉ KLÍČKY

Fazolové klíčky musejí být velice čerstvé. Zkontrolujte, zda lísteček není zvadlý a uvařte je v den, kdy si je koupíte. Opláchněte v cedníku s nožkami a položte do paňáku na zeleninu. Asi jednu minutu napařujte, dokud právě nezměknou. Přeneste na teplou servírovací mísu a smíchejte s trochou fermentované sójové omáčky.

Stir-fry z fazolových klíčků

6 porcí

4 šálky fazolových klíčků

1 červená odsemeněná a na proužky nakrájená paprika

3 mrkve, oškrábané a nakrájené na nudličky

10 dkg čínského hrášku, konečky odstraněné

4 polévkové lžíce extra panenského olivového oleje nebo sádla

1 polévková lžíce čerstvého strouhaného zázvoru

¼ šálku přírodní fermentované sójové omáčky

1 šálek vody nebo kuřecího vývaru (str. 124)

1 polévková lžíce marantového škrobu (arrowroot) s 1 polévkovou lžící filtrované vody

2 polévkové lžíce orestovaných sezamových semínek

Smíchejte sójovou omáčku, zázvor a vodu nebo vývar dohromady a dejte stranou. Zahřejte olivový olej nebo sádlo na pánvičce na smažení nebo na pánvi wok. Rychle smažte a míchejte (metoda stir-fry) minutu dvě mrkve, přidejte papriku a ještě chvíli vařte. Přidejte čínský hrášek a další minutu smažte a míchejte. Do zeleniny přidejte tekutou směs a přiveďte k varu. Přidejte marantovou směs spolu s klíčky a sezamovými semínky a asi minutu vařte za neustálého míchání, dokud omáčka nezhoustne a zelenina jí nebude potažena. Ihned podávejte.

Fazolové klíčky na karí

4 porce

1 na drobno nasekaný svazek zelených cibulek

2 stonky nadrobno nakrájeného celeru

¼ zelené papriky, nadrobno nakrájené

ZELENÉ ZELÍ

Je bez debat, že ze zeleniny vyhrává zelí. Je bohaté na vitamín C, ochranné indoly a vlákninu a obsahuje také menší množství dalších ochranných látek. Brokolice a kapusta růžičková jsou nejbohatší na prvky, které potlačují rakovinu. Studie udělaná se dvěma skupinami dobrovolníků potvrdila efektivitu těchto košťálovin. První skupina jedla to, co by se mohlo nazvat normální strava, zatímco druhá skupina měla stravu bohatou na zeleninu z čeledi brukvovitých, především kapustu růžičkovou. Obě skupiny požily karcinogenní látky. Skupina, která jedla stravu bohatou na košťáloviny, zneškodnila tyto látky rychleji než druhá skupina. Jiná zelenina, která obsahuje hodně protirakovinných látek, jsou dýně a čeleď tykvovitých...bohaté na vitamín C, karotén a vlákninu, a mrkev. Většina dalších druhů zeleniny také pomáhá chránit před karcinogeny. Podle některých výzkumů má řepa specifické protirakovinné vlastnosti. Claude Aubert *Dis-Moi Comment Tu Cuisines* [Řekni mi, jak vaříš]

Vařené zelí je chutné, pokud je správně připravené. Tajemstvím je nakrouhat zelí na velice jemno a vařit, dokud nebude právě měkké.

Odstraňte vnější listy a nakrouhejte zelí ostrým nožem, nebo ho nakrejte na čtvrtý a nechejte je projít mixérem s připojeným jemně kráječícím kolečkem. Zelí opláchněte filtrovanou vodou a položte do těžké pánve. Nevytřepávejte vodu - voda přilnutá k zelí postačí na to, aby se uvařilo. Posypejte zelí trochou solí, spoustou pepře a několika štedrými hručkami másla. Zapněte plamen a ztlumte, jakmile se zelí začne napařovat. Vařte asi 5 minut s poklicí, nebo dokud zelí právě nezavadne.

ČERVENÉ ZELÍ

Nešťastní Američané stíhaní úzkostí, kteří sledují varovné hlasy z televizních reklam na léčiva a z reklam v novinách, považují zdraví za něco, co se dá koupit v lahvičce v lékárně. Zapomínají nebo to nikdy nevěděli, že zdraví lze nalézt jedině tak, že budeme poslouchat jasná pravidla přírody. Henry Bieler, MD *Food Is Your Best Medic* [Jídlo je vašim nejlepším lékem]

Červené zelí se může připravovat jako zelené, ale uvařit ho trvá o něco déle. Má silnější chuť než zelené (bílé) zelí, a proto je chutnější, když je upraveno podle následujících receptů.

MASOVÉ SALÁTY

Základem našich receptů na lehký slavnostní oběd a pozdní večeři jsou celistvé přirozené potraviny, především s upřednostněním živočišných produktů s vysokým obsahem v tučných rozpustných vitamínů, jako jsou ryby, vnitřnosti a vejčička, a různé druhy zeleniny, aby dodaly širokou škálu vitamínů, minerálů a antikancerogenních činitelů. Dresinky, omáčky a dochucovadla charakterizuje extra panenský olivový olej se svým plným zastoupením lipázy a antioxidantů a také mléčně kvašené mléčné a zeleninové produkty.

Mnoho našich masových salátů spadá do kategorie jídla od návrhářů a jsou vhodné pro ty nejelegantnější příležitosti. Jiné se mohou dát rychle dohromady pro rodinný oběd. Jestliže děláte pravidelně kuřecí, krůtí a kachní vývar, budete mít spoustu měkkého masa pro různé masové saláty, které jsou tady představeny.

Když kupujete tuňáka v plechovce, určitě si čtěte štítky. Mnoho značek obsahuje hydrolýzované bílkoviny, zdroj neurotoxických chemikálií. Obchody se zdravou výživou a obchody pro gurmány možná vedou tuňáky v plechovce, které jsou bez přídavných látek.

KUŘECÍ SALÁT S KARÍ

6 porcí

maso z 1 celého kuřete použité na přípravu vývaru (str. 124)

1 červená paprika, na kostičky nakrájená

1 svazek zelené cibulky, nakrájený nadrobno

3-4 na kostičky nakrájené stonky celere

½ šálku křupatých mandlových hoblínek (str. 515), orestovaných

2 šálky majonézy s karí (str. 139)

2 rajčata, nakrájená na plátky na ozdobu

1 avokádo, oloupané a nakrájené na ozdobu

Nakrejte kuřecí nadrobno napříč vláknem. Smíchejte s nakrájenou zeleninou a orestovanými mandlovými hoblíkami. Smíchejte dobře s majonézou s karí. Podávejte s plátky rajčat a klínky avokáda na ozdobu.

Variace: Kachna na karí nebo krůtí salát

Použijte kachní nebo krůtí maso místo kuřecího.

NA JIH OD HRANIC

Jídla na jih od hranic – tostados, fujitas, enchiladas, quesadillas, tacos, chile, empadas – se dají připravit s výživnými ingrediencemi a zaslouží si místo v našem repertoáru. Jsou obzvláště oblíbená u dětí a nabízejí chutnou alternativu řadě průmyslově zpracovaných potravin, které nás neustále pokoušejí. Jelikož mají tendenci být poněkud těžká, měla by se vždycky připravovat s přílohou bohatou na enzymy, jako je cortido (str. 93), salsa (str. 103) nebo avokádo a samozřejmě smetana piima nebo crème fraîche (str. 84). Zakysaná smetana dodává životně důležité vitamíny převážně vegetariánskému typickému mexickému jídlu z kombinace kukuřice a fazolí. Enchiladas, empanadas a burritos se mohou udělat předem a zamrazit. Tortily z naklíčených krup pšenice na tyto recepty jsou široce dostupné v obchodech se zdravou výživou a v obchodech pro gurmány. (Viz Zdroje.) V případě kukuřičných tortil vyhledávejte ty, které se tradičně dělaly s vápennou vodou (tzv. nixtamalizace, podobným způsobem zpracovávali také naši předci žaludy, zvláště v době nedostatku, p. př.) a obsahují málo nebo žádné přídavné látky.

TOSTADOS Z ČERNÝCH FAZOLÍ

8 porcí

4 šálky černých fazolí
 2 polévkové lžíce syrovátky (str. 87)
 1 čajová lžička mořské soli
 4 stručky česneku, oloupané a drcené
 12 tortil z naklíčených celých krup pšenice
 asi ½ šálku extra panenského olivového oleje nebo sádla
 2 šálky strouhaného nepasterovaného sýra Monterey Jack
 3 šálky cortida (str. 93)
 4 šálky chismole (str. 184)
 2 šálky guacamole (str. 172)

Kombinace černých fazolí na křupavých tortillách s cortidem (mléčně-kvašené pálivé zelí), chismole (rajčata a koriandrová nat') a guacamole je překvapivě synergická. Pokud máte námitky ke smažení tortil, pouze je krátce ohřejte na pánvi a potřete máslem na "měkké" tostado.

Fazole namáčejte ve filtrované vodě, syrovátce a soli 7-24 hodin. Sced'te a propláchněte. Dejte je do velkého hrnce, zalijte vodou a přiveďte k varu. Seberte pěnu před tím, než přidáte česnek. Přikryjte a vařte aspoň 4 hodiny. Mezitím osmažte tortilly na těžké pánvi, postupně po jedné na několika lžících olivového oleje nebo sádla na středním plameni a přidávejte olej nebo sádlo, pokud je potřeba. Odkapejte na papírových utěrkách a uchovejte v teplé troubě. Při podávání položte tortillu na každý talíř a na ni dejte lžici fazolí, použijte děrovanou lžici. Posypejte sýrem a podávejte s oblohou a zbývající půlkou tortilly na osobu.

VEJCE

Vejce prožívá návrat, jaký si zasluhuje po desítkách let, kdy se mu ortodoxní odborníci vyhýbali jako potravíně s vysokým obsahem cholesterolu a mylně se domnívali, že zapříčiňuje koronární srdeční onemocnění. Vejce poskytují lidstvu už po tisíciletí vysoce kvalitní bílkoviny a v tučích rozpustné vitamíny. Správně vyprodukované vejce jsou bohatá prostě snad na každou živinu, jakou jsme dosud objevili, zejména v tučích rozpustné vitamíny A a D. Vajíčka také poskytují bílkoviny s obsahem síry, které je nutné pro pevnost buněčných membrán. Jsou vynikajícím zdrojem speciálních masných kyselin s dlouhým řetězcem zvaných EPA (kyselina eikosapentaenová) a DHA (kyselina dokosaheptaenová), které hrají životně důležitou roli ve vývinu nervového systému u dítěte a udržování mentální bystrosti u dospělého - není divu, že Asiaté si vajíček cení jako jídla pro mozek. Vaječný žloutek je nejkoncentrovanějším zdrojem, o jakém se ví, cholinu, vitamínu B nacházejícím se v lecitinu, jenž je nutný k udržení pohybu cholesterolu v krevním řečišti.

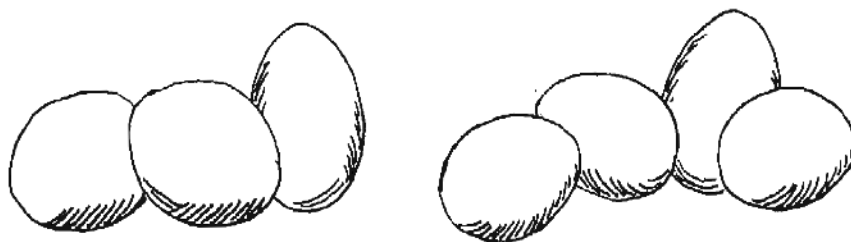
Vyplatí se kupovat si vajíčka nejlepší kvality, jaká jen můžete najít - vajíčka od slepic krmených lněnými semínky nebo rybí moučkou, nebo ještě lépe od slepic ze zelené pastvy, kde mohou zolat brouky a červy. Jejich výživná kvalita je mnohem vyšší než v případě vajec od nosnic z klecového chovu a dokonce od mnoha slepic z tak zvaného "venkovního chovu". Především mají lepší složení masných kyselin, takové, v němž se omega-3 a omega-6 masné kyseliny nacházejí v poměru téměř 1:1, ovšem u slepic, které jsou krmeny pouze zrním, obsah omega-6 může být až 19 x vyšší než velice důležité nenasycené omega-3. Další velmi nenasycené masné kyseliny s velmi dlouhým řetězcem - nutné pro vývoj mozku - se nacházejí ve správně vyprodukovaných vajíčkách, ale téměř zcela chybějí ve většině kupovaných vajec. Vajíčka od slepic z pastvy budou častěji k mání s potávkou zákazníků.

Když se vajíčko rozklepne do mísy, mělo by mít žloutek tmavě žluté barvy, který drží v polokouli. Bílek by měl mít dvě jasně definované části - vazkou část obklopující žloutek a řidší část na obvodu.

Nejezte nikdy sušená vajíčka - zdroj škodlivého zoxidovaného cholesterolu

A co publicita, které se v poslední době dostalo infekcím salmonely z vajíček? Vina těchto problémů zcela odpovídá stísněným metodám produkce, které si vyžadují používání antibiotik v krmivu. Vajíčka od slepic z výběhu na pastvu nepředstavují žádné nebezpečí, pokud jsou správně uchovávána v ledničce.

Vynikající je jíst syrové žloutky z čerstvých vajíček, ale bílky ze syrových vajec by se měly jíst jen příležitostně. Bílek ze syrových vajíček obsahuje látku zvanou avidin, která zasahuje do vstřebávání biotinu, vitamínu B. Obsahuje také inhibitory trypsinu, které zasahují do vstřebávání bílkovin. Tyto antinutrienty se neutralizují mírným povařením.

Variace: Kuku z cukíny

Vynechejte lilek a použijte 3 střední cukíny, nakrájené na nudličky, použijte břit na nudličky ve svém kuchyňském mixéru. Posolte a odkapávejte v cedníku s nožkami ½ hodiny. Propláchněte a vodu vymačkejte v papírové utěrce. Smažte asi 1 minutu na olivovém oleji. Pokračujte dle receptu. Možná si přejete posypat vrch kuku 1 šálkem strouhaného čedaru nebo sýrem Monterey Jack.

Variace: Špenátový kuku

Vynechejte lilek a použijte 2 šálky uvařeného špenátu, vymačkaného a smíchaného s 1 nakrájeným svazkem nati koriandru (*cilantro*), 1 polévkovou lžící nakrájeného kopru a 2 polévkovými lžicemi nakrájené pažitky. Dobře smíchejte smaženou cibuli a pokračujte dle receptu. Vynechejte šafrán a použijte ½ čajové lžičky mleté pískavice a ½ čajové lžičky mletého římského kmínu.

ŠPANĚLSKÁ OMELETA

4 porce

3 červené brambory, nakrájené na tenké plátky
1 střední cibule, oloupaná a nakrájená na tenké plátky
asi 4 polévkové lžíce extra panenského olivového oleje
6 vajíček
½ čajové lžičky tymiánu
mořská sůl a pepř

O smažte brambory na olivovém oleji na litinové pánvi dozlatova. Přendejte do mísy děrovanou lžící. O smažte cibuli. Mezitím rozkvedlejte vajíčka s kořením. Vraťte brambory do pánve, smíchejte s cibulí, uhladte, aby vznikla rovná vrstva a nalijte vajíčkovou směs na brambory. Vařte 5 minut nad středním plamenem, nadzvedávejte příležitostně okraje, aby neuvařená horní část mohla stéci dolů. Dokončete tak, že je dáte na minutu dvě pod gril. Nakrejte na klínky a podávejte.

Prestížní *New England Journal of Medicine* obsahoval zprávu o vajíčkách a cholesterolu. Skupina novoguinejských domorodců, jejichž strava má výjimečně nízký obsah cholesterolu, byla krmena vajíčky, aby se změřil efekt vajíček na zvýšení cholesterolu. Počítali s tím, že naměřená hladina cholesterolu by vyletěla mimo graf. Vajíčka neměla na krevní cholesterol žádný významný účinek.

Další studie, dělaná Americkou společností proti rakovině, odhalila, že ti, co vajíčka nepoužívají, měli vyšší úmrtnost na srdeční infarkt a mrtvici než ti, co vajíčka používají. Šlo o velmi velkou studii (a tolik přesvědčivou), která se týkala 800 000 lidí. William Campbell Douglass, MD *The Milk Book* [Kniha o mléce]

Po vši této publicitě o vajíčkách a cholesterolu způsobujícím srdeční chorobu, potravinářský průmysl honem reagoval výrobou přípravku, který vypadá a chutná jako vajíčko...jeden takový produkt se jmenuje EGG BEATERS. Ve výzkumné laboratoři Burnsides při Univerzitě Illinois proběhl pokus, který vedla Meena Kasmou Navidiová a Fred A. Kummerow, v němž jedna skupina kojících krys se krmila výhradně čerstvými vaječnými skořápkami a druhé se dával EGG BEATERS. Krysám na čerstvých vaječných skořápkách se dařilo, byly dokonale zdravé a normálně rostly. Ty na EGG BEATERS nerostly normálně, byly zakrnělé a všechny pošly mnohem dříve před dosažením dospělosti. H. Leon Abrams *Vegetarianism: An Anthropological/Nutritional Evaluation* [Vegetariánství: Antropologické/nutriční hodnocení]

NÁVRHY NA SENDVIČE

Jelikož sendviče jsou pevným inventářem americké potravinové scény, měli bychom se snažit je připravovat z výživných surovin. Základem tohoto úsilí je vyhýbat se obvyklým surovinám na sendvič – konzervovaným masům, dochucovadlům s cukrem a vícenenasyceným olejům, průmyslově zpracovaným sýrům a nevhodnému chlebu.

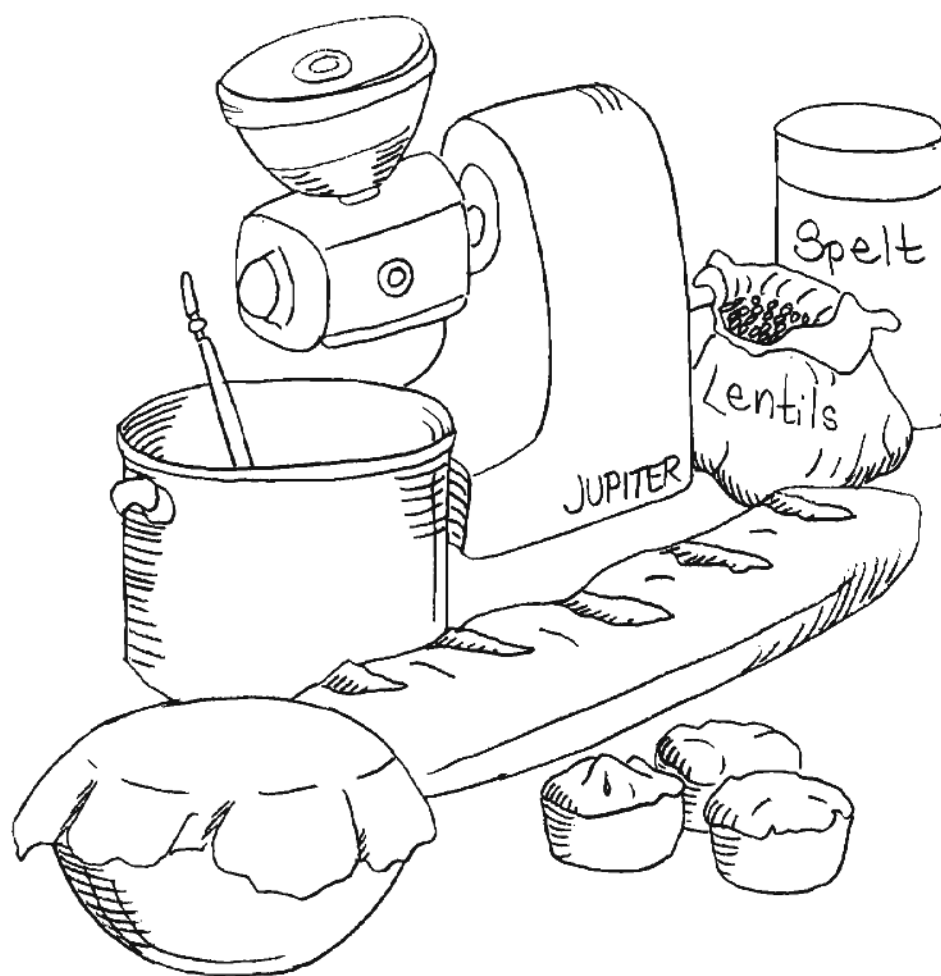
Je to ve skutečnosti moderní chléb, který umožnil existenci sendviče a učinil ho chutným. Staromódní kváskové a pomalu vykynuté druhy chleba jsou příliš hutné a pro milovníky sendvičů těžké; byl to příchod pekařských kvasnic, které pekařům umožnily produkovat relativně nadýchaný a uniformní chléb na sendviče. Pekařské kvasnice produkují v těstu na chleba rychlé vykynutí za velmi krátkou dobu, takže fytáty v celozrnných obilovinách nejsou správně neutralizovány. A tak jak kupovaná celozrnná, tak rafinovaná mouka na sendvičové druhy chleba představuje zdravotní rizika, především když se do nich, jak je zvykem, přidává tak velké množství zlepšujících přípravků do těsta a konzervantů.

Přesto existují dostupné druhy chleba, které jsou kompromisem a které na sendviče poslouží. Všechny jsou bohužel vyrobeny z pekařských kvasnic; ale obilí se nejprve nechá, aby naklíčilo nebo nakyslo. Hledejte chléb na sendviče z kváskového těsta nebo z naklíčeného obilí, přednostně vyrobeného z různých druhů obilí, v mrazících odděleních vašeho obchodu se zdravou výživou, nebo používejte kvasnicový chléb z podmáslí (str. 493). Chléb pita má opačný profil – není vyroben z kvasnic; ale těstu bohužel není dovoleno zkysnout. Vyhýbat by se mu měli lidé s alergií na obilí. Byla by přesto škoda zakazovat si chléb pita úplně, jelikož je opravdu báječnou kapsou na sendvičové náplně.

Snažte se tedy sehnat výživný chléb a použijte ho na děláni sendvičů s masem, marinovanými rybami, oříškovými pomazánkami, nepasterovanými sýry, klíčky, čerstvou a fermentovanou zeleninou, avokádem, čerstvým máslem, domácí majonézou a jinými pomazánkami s vysokým obsahem enzymů.

Sendviče v krabičkách na svačinu mohou být doplněny čerstvým ovocem, domácími sušenkami, křupavými oříšky (str. 513-516), směsí na cestu (směs na výšlap, str. 517) syrovou zeleninou a termoskou s domácím zázvorovým pivem (str. 586), jablečným ciderem (str. 587) nebo jinými osvěžujícími mléčně kvašenými nápoji. Samosas (str. 363), empanadas (str. 435) a obalovaná kuřecí prsíčka (str. 284) rovněž budou dobrým jídlem do krabičky na svačinu.

OBILÍ & LUŠTĚNINY

KASERÓL S KAŠOU

(zapékaná mísa)

4-6 porcí

1 šálek celých pohankových krup
 1 a ½ šálku filtrované vody
 2 polévkové lžíce syrovátky (str. 87)
 2 střední cibule, nadrobno nakrájené
 2 polévkové lžíce másla
 2 polévkové lžíce extra panenského olivového oleje
 1 a ½ šálku bramborových čtvrtek (str. 400)
 1 a ½ čajové lžičky mořské soli
 ¼ čajové lžičky pepře
 1 šálek vroucí vody

V litinové pánvi s poklicí nebo v žáruvzdorném kastrolu opečte pohankové kroupy nad středním plamenem a občas zatřeste. Stáhněte z plamene a smíchejte s 1 a ½ šálkem vody a syrovátky. Přikryjte a nechejte stát na teplém místě alespoň 7 hodin. Přidejte osmaženou cibuli, bramborové čtvrtky, sůl, pepř a vroucí vodu do pánve nebo kastrolu. Přeneste do trouby předehřáté na 177 st. C a pečte s poklicí asi 25 minut, nebo dokud se všechna tekutina nevstřebá.

BOCHNÍK KAŠE S OŘECHY

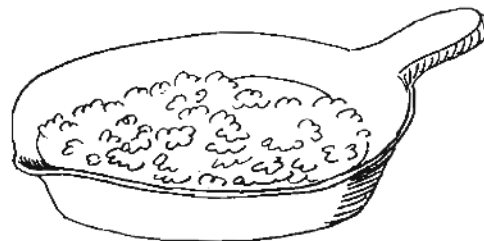
8 porcí

3 šálky ruské kaše (str. 464)
 2 polévkové lžíce másla
 2 polévkové lžíce extra panenského olivového oleje
 2 střední cibule, nakrájené nadrobno
 1 šálek kořene celeru nakrájeného nadrobno
 1 šálek strouhané mrkve
 2 stručky česneku, oloupaného a rozmačkaného
 1 čajová lžička sušeného tymiánu
 1 čajová lžička sušené šalvěže
 1 čajová lžička sušené rozmarýny
 6 rozkvedlaných vajíček
 3 šálky křupavých kešů (str. 515) zpracovaných v robotě na hrubou moučku
 1 čajová lžička nadrceného pepře
 1 čajová lžička mořské soli
 2-3 šálky jogurtové omáčky na ozdobu (str. 143)

V roce 1956 bylo 300 Angličanů bez srdeční choroby dotázáno, co jedí. Tito lidé byli poté po deset let pozorováni. Badatelé žasli nad tím, co zjistili.

U lidí, kteří spotřebovávali nejvíce kalorií, se zjistilo nejméně případů srdečního onemocnění.

Navíc se u těch, co nebyli náchylní k srdečnímu onemocnění, zjistilo, že jedí významně víc cereální vlákniny. Zjistilo se ovšem, že vláknina z jiných zdrojů před srdeční chorobou nechrání. Autor studie prohlásil, "Složení stravy (lidí na obilovinách s velkým množstvím vlákniny) neudělá (na člověka) dojem tím, že by bylo obzvlášť po zdravotní stránce uvědomělé." Chris Mudd *Cholesterol and Your Health* [Cholesterol a Vaše zdraví]

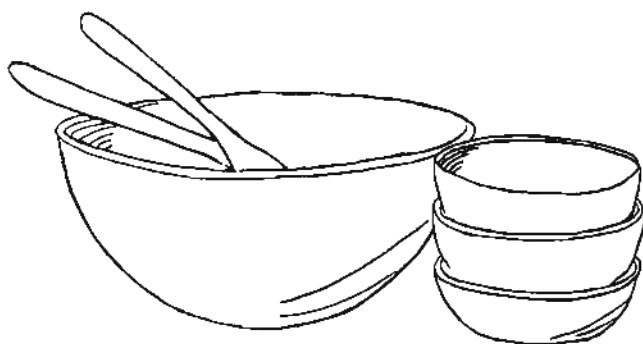
Od druhé světové války ušel potravinářský průmysl Spojených států dlouhou cestu směrem k ujistění svých zákazníků (jen zhruba všechny americké děti a také dobrou část dospělých), že nemusejí snídani kousat. Bělené, plynem balené a barevné zbytky životadárných zrn jsou opraženy, orestovány, polity cukrem, nabalzamovány chemickými konzervanty a nácpany do krabic mnohem větších než jejich obsah. Je promrháno fantastické množství energie oddělením odbytu a reklamy, aby se tyto poloprázdné krabice s mrtvým jídlem prodaly – kupóny na vrácení peněz, pískátka a zbraně jako hračky jsou potřebné k vyvolání toho, aby kultivované ženy zvedly tyto poloprázdné krabice z regálů supermarketu. William Dufty *Sugar Blues* [Cukrová melancholie, česky již vyšlo v nakladatelství Pragma v roce 1998 pod názvem Cukrové trápení]

SALÁT Z DUHOVÉ RÝŽE

8 porcí

4 šálky základní hnědé rýže (str. 466)
 1 červená paprika, odsemeněná a nakrájená na kostky
 1 zelená paprika, odsemeněná a nakrájená na kostky
 1 svazek zelených cibulek, nakrájené
 1 šálek čerstvého ananasu, nakrájený na malé kousky
 ½ šálku rozinek
 1 šálek základního dresinku (str. 129)

Smíchejte všechny suroviny dohromady. Natlačte do bábovičky a při podávání ji vyklopte.

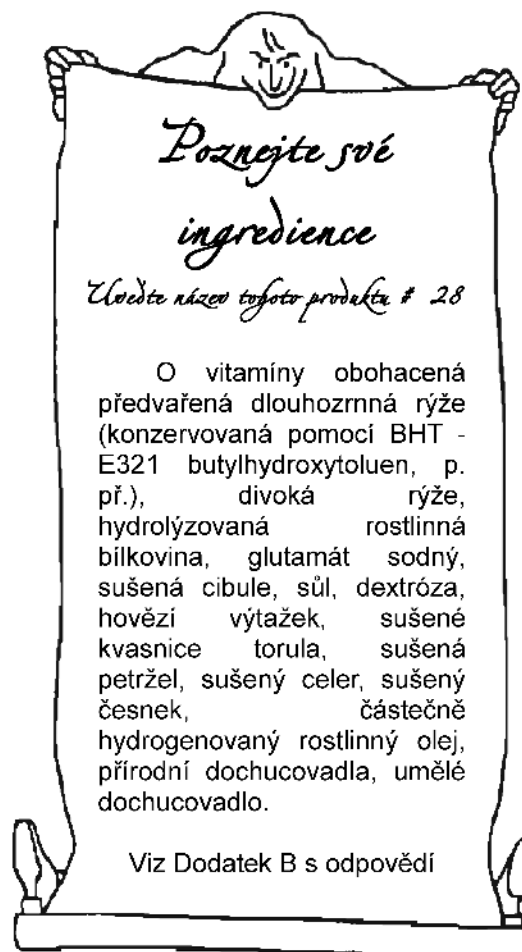
SALÁT Z ORIENTÁLNÍ RÝŽE

8 porcí

4 šálky základní hnědé rýže (str. 466)
 1 svazek zelené cibulky, nasekané
 ½ šálku křupavých kešů (str. 515), nasekané
 1 malá plechovka vodních kaštanů, scezené a nakrájené na plátky
 1 šálek orientálního dresinku (str. 135)

Smíchejte všechny ingredience dohromady a nechejte před podáváním stát asi hodinu.

Pravděpodobně jedním z nejnápadnějších aspektů problému s nasycenými tuky je, že *trans* mastné kyseliny se držely po celá desetiletí mimo vládní a soukromé databáze o složení potravin! S *trans* mastnými kyselinami se po desítky let nakládalo podle většiny zdrojů technických a vládních informací a podle médií, jako by nebyly žádným problémem, i když se ta situace nyní změnila. Fakulta veřejného zdraví při Harvardově univerzitě zavedla databázi, do které patří *trans* mastné kyseliny u velkého množství potravin; alespoň jeden z programů analýz kupovaných potravin započal *trans* mastné kyseliny zařazovat do své databáze; bylo to až v polovině 90. let, kdy provizorní tabulka Zemědělského odboru Spojených států vypula s *trans* mastnými kyselinami na povrch. Mary G. Enigová, PhD *Know Your Fats* [Poznejte své tuky]

CHLÉB & VÝROBKY Z MOUKY

Hospodyně kdysi věděly, že nejchutnější lívance, muffiny a koláče se mohou udělat tak, že se mouka namáčí v kyselém mléce nebo zakysaném mléce s kulturou, v podmáslí nebo smetaně. Naše recepty na pečivo se tímto formátem řídí. Ti, kteří mají alergii na mléčné produkty, mohou použít vodu, do které se přidalo malé množství syrovátky nebo jogurtu nebo dokonce octa nebo citrónové šťávy, třebaže výsledky budou méně uspokojivé. Moučné produkty by se měly namáčet při pokojové teplotě alespoň 12 hodin, ale lepších výsledků se dosáhne u 24 hodinového namáčení.

Jelikož jsou kyselé, aktivuje podmáslí, zakysané mléko, jogurt a syrovátka (a také citrónová šťáva a ocet) enzym fytázu, která štěpí kyselinu fytovou v otrubě obilí. Výrobky z kysaného mléka také dodávají kyselinu mléčnou a *lactobacilli*, které pomáhají štěpit komplexní škroby, dráždivé taniny a na trávení náročné bílkoviny. Namáčení zvyšuje obsah vitamínů a činí všechny živiny z obilí dostupnějšími. Tato metoda má další výhodu - změkčuje celozrnnou moučku natolik, že konečný produkt je často k nerozeznání od toho s bílou moukou. Chléb, muffiny a lívance, které se udělaly z namáčené celozrnné pšeničné, kamutové nebo špaldové mouky, vyknou snadno jen pomocí sody bikarbony; nežádající si prášek do pečiva. A není pro ně charakteristická těžkost, jaká může učinit celozrnné produkty tak nechutné.

Pokud hodně pečete, domácí mlýnek na obilí je nutností. Obilí po namletí rychle žlukne, optimální zdravotní přínos pochází z čerstvě namleté mouky. Nebělená bílá mouka se může použít na vysypání pekáče, vyválení těsta a hnětení. Povolujeme také nebělenou bílou mouku na koláčovou krustu.

Lívance, muffiny a sodové chleby se připravují snadno, třebaže by se mělo podotknout, že tyto přípravky z namáčené celozrnné mouky se vaří déle než ty, které jsou z bílé mouky. Pro nejlepší výsledky použijte kameninové formy na muffiny a pekáče na chleba. (Viz Zdroje.) Kváskové chleby si žádají více obětavé oddanosti a času. Musejí se dělat z mouky s vysokým obsahem lepku, jako je špalda, kamut a tvrdá zimní pšenice nebo žito. Mají sice dobrou chuť, ale moderním jazýčkům se mohou zdát těžké. (Pro ty, kteří nemají ani čas ani netíhnou k výrobě chleba, správně udělaný kváskový chléb je nyní dostupný v obchodech. Viz Zdroje.) Měkká pšenice je lepší na kaseróly a na nekynuté chleby, jako je Zarathustrův chléb (str. 494).

Navrhujeme vyhýbat se dvěma obilným produktům považovaným za zdravé potraviny - otrubám a pšeničným klíčkům. Otruby obsahují mnoho kyseliny fytové a pšeničný klíček je extrémně náchylný ke žluknutí. Jíst otrubu a klíček odděleně od škrobové části obilí představuje stejně tolik problémů, jako požídat škrobové části obilí oddělené od otruby a klíčku. Tradiční populace jedly všechny části obilí dohromady, čerstvě roztlučené nebo namleté a správně připravené.

BANÁNOVÝ CHLÉB

Na 1 bochník o velikosti 23 krát 10 cm

3 šálky čerstvé špaldové, kamutové nebo celozrnné pšeničné mouky
2 šálky podmáslí, kefíru nebo jogurtu (str. 83-86)
3 vajíčka, lehce rozkvedlaná
1 čajová lžička mořské soli
¼ až ½ šálku javorového sirupu
2 čajové lžičky sody bikarbony
¼ šálku rozpuštěného másla
2 zralé rozmačkané banány
½ šálku nasekaných křupavých pekanů (str. 513)

Namáčejte mouku v podmáslí, kefíru nebo jogurtu na teplém místě 12-24 hodin - chléb lépe vzejde, pokud se namáčí 24 hodin. (Ti, kteří mají alergii na mléko, mohou použít 2 šálky filtrované vody plus 2 polévkové lžíce syrovátky, citronové šťávy nebo octa místo nezředěného podmáslí, kefíru či jogurtu.) Vmíchejte zbývající ingredience. Nalijte do dobře máslem vymazané a moukou vysypané formy na chléb (přednostně kameninové). Pečte při teplotě 177 st. C alespoň 1 a ½ hodiny, nebo dokud párátko nevyjde z chleba čistá.

Variace: Cukínový chléb

Použijte 2 cukíny místo 2 banánů a přidejte 1 čajovou lžičku vanilkového extraktu. Použijte kuchyňský robot na krájení cukíny na nudličky, smíchejte s mořskou solí a nechejte stát 1 hodinu. Propláchněte, vymačkejte do utěrky a vmíchejte do tekutého těsta.

Variace: Banánový nebo cukínový kořeněný chléb

Přidejte ¼ čajové lžičky muškátového oříšku, ½ čajové lžičky nového koření, ½ čajové lžičky skořice a ¼ čajové lžičky mletého zázvoru do kteréhokoliv z receptů výše.

Variace: Meruňkovo-mandlový chléb

Vynechejte banány. Použijte 1 šálek nesířených sušených meruňek nakrájených na kousky, namáčených v teplé vodě na 1 hodinu a scezené, 1 šálek nasekaných křupavých mandlí (str. 515) a 1 čajovou lžičku vanilky.

[Scény v egyptských hrobkách zobrazují] zpracovávání pšeničného zrna na chléb. Vidíme jednoho člověka bouchat do zrna paličkami v pevné oválné stoupě....Žena prosívá hrubou mouku sítem do podnosu, aby se odstranily plevy, a společník ji mele ještě dále...jiné scény ukazují vykonávanou operaci mletí opakovanou sledem skupin, dokud všechno zrna nedosáhne požadované jemnosti skrze třináct prosévacích postupů...ale mnoho jiných záznamů iznamená, že velká většina rolníků a dělníků jedla celozrnný chléb. Znamená to, že jenom faraóni a šlechta ovládala dostatek pracujících, aby produkovali chléb z bílé mouky....U mumie rentgen ukazuje zakřivení páteře nebo-li skoliózu....Tato žena faraóna trpěla artritidou páteře, což muselo být nesmírně nepříjemné, a značnou skoliózou, která činila pohyb těžkým a bolestivým. Tento stav se dá dnes vytvořit u potkanů narozených v laboratořích. Březí samice potkanů byly krmeny stravou s nízkým obsahem stopového prvku manganu. Co to má co do činění se starobylým Egyptem? Když odstraníme otrubu a klíček z celého zrna, jak to činili oni a jak to děláme dnes, obsah manganu se velice sníží....Objevují se králičí zuby (vyklonění horních řezáků ven, tzv. *overjet*, p. př.), malokluze (nesprávný skus) a retence zubů moudrosti. Není pochyb, že to dr. Price chápal jako výsledek zhoršení stravy rodičů. Ruth Rosevear PPNF *Health Journal*

SVAČINY & JÍDLA DO RUKY

V ideálním světě bychom konzumovali veškerou svou stravu jako pokrm, u něhož se sedí; něco malého k jídlu má přesto své místo v dnešní stravě, obzvlášť u rostoucích dětí a těch, jejichž metabolismus si žádá časté krmení v malých dávkách. Moudří rodiče si budou držet po ruce pestré výživné svačiny, ale zároveň je budou chápat tak, že nenahrazují pořádné jídlo.

Mnoho našich svačin si říká o ořechy, jako jsou mandle, pekanové oříšky, kešu a arašidy, buď jen tak, ve směsích nebo jako základ ořechových pomazánek a sušenek. Ořechy jsou výjimečně výživnou potravinou, pokud jsou správně připraveny. Zvyky tradičních národů by nám znovu měly posloužit jako vodítko. Instinktivně rozuměli tomu, že ořechy je nejlepší namáčet nebo částečně před sněžením naklíčit. Je to proto, že ořechy obsahují řadu inhibitorů enzymů, které mohou klást velkou zátěž na trávicí mechanismus, pokud se jich jí nadměrně. Ořechy jsou na trávení lehčí a jejich živiny snadno dostupnější, jestliže se nejprve přes noc namočí v osolené vodě, poté usuší v teplé troubě. (Můžete také použít sušičku.) Tato metoda napodobuje zvyk Aztéků namáčet semínka tykve či dýně ve slaném nálevu a poté je nechat usušit na slunci před tím, než je snědli celé nebo si je namleli na moučku. Sůl ve vodě na namáčení aktivuje enzymy, které neutralizují inhibitory enzymů. Vynikající svačinou jsou křupavé oříšky s nepasterovaným sýrem.

Naše sušenky se vyznačují ořechy, máslem či kokosovým tukem, přírodními sladidly a marantovým škrobem nebo bulgurovou moukou z naklíčené pšenice. Tyto recepty vám nabízejí příležitost objevit klady kokosového oleje. Kokosový olej má mastných kyselin se středním řetězcem víc než máslo, které tělo vstřebává přímo z tenkého střeva na rychlou energii. Výzkum ukázal, že kokosový olej stejně jako máslo podporuje normální vývin mozku, přispívá k normálnímu vývinu mozku, méně pravděpodobně způsobí příbytek na váze než vícenasycené oleje, přispívá k silným kostem a má protirakovinové a antibakteriální účinky. (Pro marantový škrob a nerafinovaný kokosový tuk, viz Zdroje.)

Zařadili jsme recept na pizzu - trvalého oblíbence - vyrobený z jogurtové krusty a čerstvé rajčatové omáčky. Pro všechny svačiny jsou charakteristické celistvé, přírodní suroviny v protikladu k prázdným kaloriím - ve formě rafinovaných sladidel, bílé mouky a žluklých a hydrogenovaných rostlinných olejů - které tvoří velkou většinu jídel k malému občerstvení, produkovaných ke komerčním účelům. Výsledkem těchto prázdných potravin k rychlému občerstvení, konzumovaných ve velkém množství naší mládeží, je generace náctiletých naplněná vágním pocitem, že byla podvedena - jelikož vskutku byla.

Oblíbenými svačinami "ze zdravé výživy", před nimiž vás musíme varovat, jsou rýžové chleby vyrobené z pufované či extrudované rýže. Jsou sice teoreticky výživné, protože jsou vyrobeny z celých zrn, ale jsou zrním, které podstoupilo vysokou teplotu a tlak, které způsobily, že se nafoukla. Strava z pufovaných zrn způsobuje u pokusných zvířat rychlou smrt.

GURMÁNSKÉ DEZERTY

Downey se domníval, že želatina by měla být uznána jako cenný přídavek do stravy díky jejímu snadnému trávení, rychlému vstřebání, schopnosti chránit bílkoviny a její hodnotě coby doplňkové bílkoviny. Rovněž poznamenal, že želatina pomáhá strávit jiné potraviny, především mléko a mléčné produkty, a slouží jako základ pro mnoho atraktivních a chutných jídel. N. R. Gotthoffer *Gelatin in Nutrition and Medicine* [Želatina ve výživě a lékařství]

Cukr, který byl zhruba do roku 1600 nesmírně drahý a byl používán pouze na luxusní sladkosti pro velmi bohaté, klesl dramaticky na ceně poté, co se v 17. století otevřel obchod s Východem a co byl volně k dostání na taková jídla, jako jsou ovocné dorty a pudinky. Jedním z okamžitých následků bylo to, že zuby bohatých, kteří si mohli dovolit jíst velké množství nových sladkých jídel, začaly rychle vykazovat známky kazu, obzvlášť když zvyk čistit si zuby nebyl příliš běžný. Dvořané, vždy první v nové módě, nevyhnutelně také jako první vykazovali znaky nestřídmeho požívání sladkého: V roce 1598 návštěvník Anglie Paul Hentzner, který uviděl královnu Alžbětu přijíždět do Greenwichského paláce, si všiml jejich černých zubů, "vada, k jaké asi Angličané tihnou kvůli tomu, že jedí příliš mnoho cukru." Terence McLaughlin *A Diet of Tripe* [Strava lúzy]

BAVORSKÝ VANILKOVÝ KRÉM S OSTRUŽINOVOU OMÁČKOU

12 porcí

1 polévková lžice želatiny (viz Zdroje)

½ šálek vody

4 vaječné žloutky o pokojové teplotě

½ šálku javorového sirupu

1 polévková lžice vanilkového extraktu

4 vaječné bílky o pokojové teplotě

špetka mořské soli

2 šálky smetany ke šlehání, přednostně nepasterované

35dkg balení mražených ostružin

½ šálku javorového sirupu

1-2 šálky vody

čerstvé ostružiny na ozdobu

Smíchejte želatinu s vodou a rozpustíte nad nízkým plamenem. Do robota dejte vaječné žloutky, sirup a vanilku a zpracujte do hladka. Za chodu motoru nalijte želatinovou směs a krátce zpracujte. Nádobu z kuchyňského robota i s jejím obsahem si nechejte v lednici, zatímco budete dokončovat další kroky. V čisté míse ušlehejte vaječné bílky se špetkou soli, dokud se z nich nebudou dělat tuhé vrcholky. V jiné míse ušlehejte šlehačku, dokud nebude mírně tuhá. Mísu z robota vraťte zpátky k motoru, strany setřete a krátce pulzujte. Želatinovou směs vmíchejte do krému a tuto směs do vaječných bílků. Nalijte do jednotlivých formiček a několik hodin dobře chlaďte.

Mezitím dejte částečně rozmražené ovoce a sirup do robota a zpracujte do hladka. Přidejte vodu, abyste dosáhli žádoucí konzistence. (Omáčka by neměla být příliš hustá.)

Podávejte tak, že formičky krátce namočíte do horké vody a převratíte do polévkových talířů. Lžící nalijte omáčku okolo vyklopených báboviček z bavorského krému a ozdobte ostružinami.

NÁPOJE

Princ Jindřich: Možná tedy, že laskomina má nebyla králevicky zplozena; neboť na mou věru, přichází mi nyní na mysl nebohé stvoření, obyčejné pivo. Avšak opravdu, tato sprostá rozjímání znechutují mně mou vznešenost docela.

William Shakespeare
Jindřich IV, část II. (Překlad:
Ladislav Čelakovský, 1870)

Jedna teorie nabízela, že běžné vystavování se hliníku by mohlo způsobit Alzheimerovou demenci...V posledních letech...hliníková hypotéza začíná nabývat uznání. Například studie objevily přímé spojení mezi hladinou hliníku v obecní pitné vodě a rizikem Alzheimerovy choroby.

Rovněž víme, že koncentrace sérového hliníku se věkem zvyšují. Hliník se může pozvolna akumulovat v průběhu našeho života, nebo ho s věkem můžeme snáze vstřebávat. Navíc existuje důkaz, že lidé s pravděpodobnou Alzheimerovou chorobou mají hladinu hliníku významně vyšší, než lidé s jinými druhy demence a také zdraví lidé stejného věku.

Další důkaz, že hliník posiluje vývin Alzheimerovy demence pochází z vědeckého (placebem řízeného) pokusu s desferrioxaminem, který odstraňuje hliník z těla tím, že se s ním pojí. Pravidelné podávání tohoto léčiva sice selhalo při zastavení postupu této nemoci, ale desferrioxamin opravdu významně snížil skupiny lidí s Alzheimerovou demencí rychlost ztráty schopnosti se o sebe sami postarat. Melvin R. Werbach, MD *The Natural Activist Citizen for Health* [Přírodní aktivistický občan za zdraví]

MALÉ PIVO

Na 2,8 litrů

1 šálek krup ječmene nebo žita
½ šálku chlebového kvásku (str. 489 nebo viz Zdroje)
1 šálek čerstvě namleté celozrnné pšeničné,
kamutové, špaldové nebo žitné mouky
filtrovaná voda
1 šálek sušeného chmele (dostupný v oddělení s
bylinkami v obchodech se zdravou výživou)

Ječmen či žito nakličte podle pokynů (str. 114). Po 2 dnech dobře naklíčené kroupy opláchněte, nechte vykapat a rozprostřete na nerezový plech na pečení. Pečte při teplotě 65 st. C alespoň 12 hodin, dokud nebudou zcela vysušená. Teplotu zvyšte na 204 st. C a kroupy restuje asi 15 minut, dokud se nezbarví do tmavě hněda, příležitostně s pekáčem zatřepete, aby se nespálily. Obilí namelte nahrubo na mlýnku na obilí.

Zatímco ječmen či žito klíčí, "oživte" si kvásek tak, že do něho přidáte ½ šálku mouky a ½ šálku teplé filtrované vody. Přikryjte látkou a nechte 12-24 hodin na teplém místě. Postup opakujte přidáním dalšího ½ šálku mouky a ½ šálku teplé vody a nechte na teplém místě 12-24 hodin.

Chmel namáčejte v teplé vodě ½ hodiny. Vytáhněte ho perforovanou lžící a dejte do velké mísy s 1 šálkem chlebového kvásku, mletým žitem nebo ječmenem a 2,8 litru vody. (Nechte si zbývající chlebový kvásek v ledničce na příští várku.) Dobře promíchejte, přikryjte látkou a nechte při pokojové teplotě 3-4 dny, příležitostně přikrývkou sundejte a pořádně zamíchejte.

Jakmile si malé pivo rozvine nakyslou chuť, chmel odstraňte perforovanou lžící a opatrně přelijte přes cedník a většinu sedliny nechte v míse. Přecezenou tekutinu nalijte do třech asi 0,9litrových láhví s korkem na drátku nebo zátkou. Skladujte na chladném místě alespoň jeden týden a až čtyři týdny. V lednici se může ještě asi další měsíc skladovat. Konečný výrobek by měl být kyselý a může být trochu bublinkový.

KRMENÍ MIMINEK

KRMENÍ MIMINEK

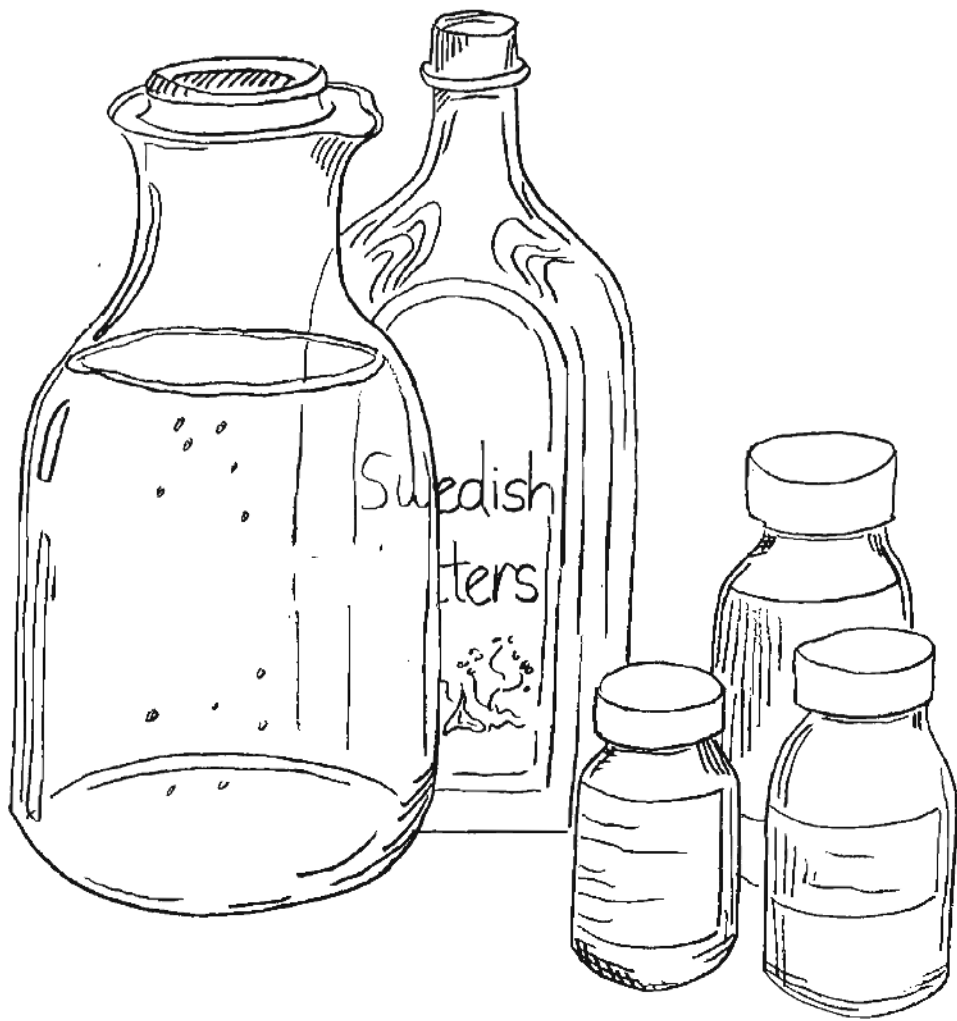
Jakékoliv úsilí o zajištění optimálního zdraví vašeho miminka musí začít dlouho předtím, než je počato. Moudrost primitivních lidí v tomto ohledu zdaleka převyšuje tu naši, a sice v tom, že běžnou praxí mezi izolovanými skupinami bylo krmít speciálními potravinami jak muže, tak ženy po určitou dobu před tím, než k početí dojde. Studie dr. Westona Pricea ukázaly, že tyto potraviny – mezi něž patří vnitřnosti, rybí hlavy, rybí vajíčka, škeble, hmyz a živočišné tuky – jsou bohaté na v tučích rozpustné vitamíny A a D a také na makrominerály a stopové prvky. Páry, které plánují děti, by měly jíst hojně játra v biokvalitě a jiné vnitřnosti, rybí jikry a jiné mořské potraviny, vajíčka a máslo té nejlepší kvality, smetanu a kvašené mléčné produkty, které jsou schopny si obstarávat po dobu alespoň šesti měsíců před početím. Je radno brát denně jako doplněk olej z tresčích jater. (Viz poznámka k oleji z tresčích jater, strana 618.) Maso v biokvalitě, zelenina, obilí a luštěniny by měly stravu doplňovat a zvláštní důraz by měl být kladen na listovou zeleninu, bohatou na kyselinu listovou, která je nezbytná pro prevenci vrozených vad, jako je rozštěp páteře.

Dobrym pravidlem pro těhotné ženy jsou játra jednou týdně, denně aspoň dvě vajíčka a 1 čajová lžička oleje z tresčích jater. Správné množství superpotravin, jako je máselný olej bohatý na vitamíny, olej z pupalky dvouleté, brutnáku nebo černého rybízu, včelí pyl, minerální moučka, olej z pšeničných klíčků a prášek z aceroly, dodá vašemu nenarozenému dítěti optimální množství živin. Řepný kvas (strana 610) a kombucha (strana 596) se svými vlastnostmi, které podporují játra, jsou užitečné jako prevence budoucích ranních nevolností – stejně jako potraviny bohaté na vitamín B₆, jako je správně připravená syrová ryba a syrové maso (stránky 231-242).

Očistný půst uskutečněný šest měsíců či víc před početím je dobrý nápad, ale během oněch šesti měsíců před početím a devět měsíců těhotenství je životně důležité konzumovat potraviny s vysokou koncentrací živin. Mělo by se udělat vše pro to, aby se zvýšila stravitelnost jídla, a to prostřednictvím masových bujónů a zařazením mléčně kvašeného obilí, nápojů a příloh. Všechny prázdné kalorie a škodlivé látky by měly být vyloučeny – cukr, bílá mouka, hydrogenované a žluklé rostlinné oleje, nadbytek vícenasycených olejů, tabák, kofein a alkohol. Během tohoto přípravného období by se neměla brát hormonální antikoncepce, jelikož vyčerpává mnoho živin, především zinek, “minerál inteligence”.

Význam kojení vašeho miminka, především během prvních několika měsíců, se nedá dostatečně zdůraznit. Mateřské mléko je dokonale naplánováno pro fyzický a mentální vývoj vašeho miminka. Kojená miminka mají tendenci být robustnější, inteligentnější a bez alergií a jiných obtíží, především bez střevních problémů, než miminka na kojenecké výživě. Navíc mlezivo, vytvořené mléčnými žlázami během několika prvních dnů života miminka, ho pomáhá chránit před nachlazením, chřipkou, obrnou, stafylokokickými infekcemi a viróami.

TONIKA & SUPERPOTRAVINY

Profesor Zabel si všiml, že nemocní lidé vždycky postrádají trávicí šťávy nejen v průběhu akutní fáze svého onemocnění, ale také dlouhou dobu poté. Navíc nikdy nespátřil oběť rakoviny, která by měla zdravou střevní floru... Tudíž jsou různé mléčně kvašené potraviny pacientům s rakovinou cennou pomocí. Jsou bohaté na vitamíny a minerály a obsahují také enzymy, které pacientům s rakovinou scházejí. Obzvláště cennou je mléčně kvašená řepa, která má velice příznivý účinek na narušené fungování buněk. Mnoho vědeckých studií ukázalo, že řepa má na organismus regenerační účinek. Annelies Schonecková *Des Crudités Toute L'Année* [Zelenina po celý rok]

Žádný ukrajinský domov nebyl nikdy bez svého "řepného kvasu". Kvas byl vždycky po ruce, připraven, když se měla příjemná, kyselá chuť přidat do polévky a kyselá zálivky. Lubow A. *Kyivska Ukrainian Dishes* [Ukrajinské pokrmy]

Rostlinná říše vsutku obsahuje naši nejlepší medicínu... (Zelenina) není jen pěkná na pohled, ale má plno ozdravných vlastností, z nichž hlavní je obsah vitamínů a stopových prvků. Ale jedině, když jsou využity. Věděli jste, že stonek celeru nebo porce čerstvé listové zeleniny má víc vitamínů a minerálů než krabička syntetických vitamínů v tabletách? Hendry Bieler, MD *Food is Your Best Medicine* [Jídlo je Vaším nejlepším lékem]

ŘEPNÝ KVAS

Na 1,8 l

3 střední nebo 2 velké řepy v biokvalitě,
oloupané a na hrubo nakrájené
¼ šálku syrovátky (str. 87)
1 polévková lžíce mořské soli
filtrovaná voda

Tento nápoj se cení pro své léčivé vlastnosti a jako pomocník s trávením. Řepy jsou prostě plné živin. 1dcl sklenička ráno a večer je vynikajícím krevním tonikem, čistí játra a je dobrou léčbou na ledvinové kameny a jiné neduhy. Řepný kvas se může také použít místo octa na salátové dresinky a přidávat do polévek.

Dejte řepu, syrovátku a sůl do 1,9 l skleněné nádoby. Přidejte filtrovanou vodu, abyste nádobu naplnili. Dobře promíchejte a dobře utěsněte. Nechejte při pokojové teplotě po 2 dny a poté přemístěte do lednice.

Když se většina tekutiny vypije, můžete nádobu naplnit vodou a nechat při pokojové teplotě další 2 dny. Výsledná várka bude slabší než první. Po druhé várce řepu vyhodte a začněte znova. Můžete si ale nechat trošku tekutiny a použít ji jako očkovací látku místo syrovátky.

Poznámka: Při přípravě řepného tonika nepoužívejte řepu strouhanou. Když se řepa nastrouhá, vylučuje příliš mnoho šťávy, což vede k příliš rychlému kvašení, které podporuje spíš tvorbu alkoholu než kyseliny mléčné.

Dodatek B

POZNEJTE SVÉ INGREDIENCE ODPOVĚDI

Naše kvízy “Poznejte své ingredience” by měly doložit, že určité ingredience se v průmyslově zpracovaných potravinách opakují. První z nich je cukr ve svých různých podobách a kabátech - bílý cukr, kukuřičný sirup, fruktóza atd. Když sladidla tvoří hlavní ingredienci průmyslově zpracovaného jídla, používají jich výrobci několik, aby nemuseli vyjmenovat kterékoliv ze sladidel jako první ingredienci. Dále jsou na seznamu průmyslově zpracované a hydrogenované oleje, které výrobcům umožní tvrdit “bez cholesterolu”; třetí je rafinovaná mouka, která se často uvádí pod názvem “pšeničná mouka”, kterou si uspěchaný čtenář může mylně vykládat jako “celozrnná pšeničná mouka”; a konečně řada přídavných látek, barvicích činidel a umělých příchutí. Všimněte si, že mnoho tak zvaných “dietních” a “nízkotučných” potravin se skládá z odstředěného mléka (původně považovaného za odpadní produkt mlékařů), cukru a rostlinného oleje, hydrogenovaného nebo do vysokého stupně průmyslově zpracovaného, velice nebezpečné kombinace; a že glutamát sodný a hydrolyzovaný protein, oba neurotoxíny, slouží jako náhražka správně připravených masových bujónů. Doufáme, že toto cvičení přesvědčí naše čtenáře, že když obohacujeme potravinářské konglomerace tím, že kupujeme jejich ubohé míchanice, riskujeme své vlastní zdraví a osobní blahobyť.

1. Čatný *Cross and Blackwell Hot*
2. Bujónové kostky *Wylers*
3. Dresink *Wish Bone Thousand Island*
4. Beztučný dresink *Seven Seas FREE Ranch* (Bez tuku a cholesterolu)
5. Dresink *Miracle Whip*
6. Směs rýže *Lipton* s omáčkou (Chřest s holandskou omáčkou)
7. Omáčka *McCormick Green Pepper*
8. Kečup *Town House Fancy Tomatoe Catsap*
9. Omáčka na namáčení *Thank You Brand Creamy French Onion Dip*
10. Instantní nudle *Hearty Cup O'Noodles*
11. Zeleninová polévka po domácku *Campbell's*
12. Krém značky *Campbell's* z houbové polévky *Healthy Request Cream of Mushroom Soup*
13. Vydatná nemléčná sníadaňová smetánka z farmy (100% bez cholesterolu)
14. Libové kuchyňské lazáně s masovou omáčkou (z 98 % bez tuku, o 35 % méně sodíku)
15. Směs hovězího bujónu pro ty, kteří si hlídají váhu
16. Hnědá šťáva pod maso značky *McCormick*
17. Pomocník k hamburgeru (Typ sýrový a makarónový)
18. Bramborové lupínky značky *Utz* s příchutí kysané smetany a cibule

PŘEDMĚTOVÝ REJSTŘÍK

A

- Abraham 82
 Abrams, H. Leon 210, 281, 286, 295, 332, 343, 353, 358, 402, 435, 441, 446, 496, 556
 acerola 616
 acetylcholin 101
 aditiva 14, 50, 52, 59, 142, 400, 435, 551
 adrenální žlázy (nadledvinky) 12, 22, 23, 38, 41, 43, 48, 51, 56, 57, 283, 312, 367, 391, 547
 Adventisté Sedmého dne 200
 aflatoxin 18, 112, 224
 Afrika 20, 80, 94, 116, 158, 231, 246, 262, 263, 271, 299, 300, 309, 315, 322, 331, 382, 402, 452, 459, 475, 493, 584, 613, 618
 Ahrens, Edward 23
 AIDS 91, 159, 160, 613
 akné 48
 aktivátor X 16, 39, 418, 430, 529, 618
 Albrecht, William 364, 388
 alergie 1, 22, 44, 52, 56-57, 85, 124, 156, 235, 367, 374, 447, 453, 466, 479, 541, 617
 alkalóza 59
 alkohol dehydrogenáza 54
 alkohol/alkoholismus 11, 22, 37, 38, 42, 54, 56, 63, 70, 89, 155, 177, 221, 232, 307, 325, 348, 353, 523, 584, 616, 620
 alkylglyceroly 32
 aloe vera 44
 alternativní obilí 477
 Alzheimerova choroba 1, 10, 45, 49, 66, 134, 142, 145, 227, 233, 256, 409, 479, 592
 amalaki 616
 amalgámové výplně 45, 256
 amarant 454
 Američané nyní a tehdy 344
 Americká kardiologická společnost 2, 3, 6, 340, 344, 362, 542, 571
 Americká lékařská asociace 2
 Americká pediatriká akademie 362
 Americká společnost pro výzkum rakoviny 2, 7, 441, 446, 589
 Americké dietologické sdružení 2, 571
 američtí indiáni 21, 233, 236, 245, 247, 301, 312, 319, 320, 321, 324, 326, 328, 385, 408, 415, 474, 514, 524, 527, 549, 584, 589, 593, 615
 aminokyseliny 11, 26, 41, 50, 70
 amyláza 232, 470, 490, 604
 amyloidóza 244
 ananas 44, 47, 106
 anchovičky 157
Ancient Dietary Wisdom for Tomorrow's Children [Starověká stravovací moudrost pro děti zítřka] 110, 111, 269, 424
 Andy 60
 anémie 28, 38, 106, 117, 179, 227, 232, 308, 343, 614, 617
 Anglie 104, 456
 anorexie 23, 38
 antacidy 45
 antibiotika 18, 31, 34
 antimikrobiální mastné kyseliny 9, 11, 13, 17, 20, 231, 279, 512
 antioxidanty 12, 14, 19, 39, 45, 127, 192, 209, 267, 299, 192, 414, 575
 antitělíska 26
 Appletonová, Nancy 535
 Arabská říše 169
 arašídový olej 19, 69
 arašídý 8, 59, 113, 224
 arginin 116
arrowroot (marantový škrob) 528
 artičoky 44, 69, 368
 artritida 1, 10, 29, 44, 56, 91, 106, 113, 117, 134, 168, 212, 246, 285, 289, 320, 324, 367, 415, 458, 483, 594, 614, 617
 arzén 45
 Asie 26, 47, 56, 61, 89, 109, 117, 158, 176, 231, 452, 466, 495, 584
 aspartam 51, 142, 591
 astma 11, 56, 97, 104, 117, 232, 617
 ateroskleróza 45, 148, 204, 238, 244, 267, 288, 296, 297, 520, 539
 Athéneus 491
 atleti 179, 262, 347, 449, 617, 619
 Aubert, Claude 82, 94, 95, 97, 103, 115, 229, 345, 376, 405, 448, 457, 461, 478, 485, 489, 499, 505, 506, 509, 545, 588, 593
 Austrálie 287, 315, 516
 Ausubel, Kenny 590

636 PŘEDMĚTOVÝ REJSTŘÍK

Auxigro 49
avidin 436
avokáda 8, 47, 172
Axiom enzymové výživy 47
azomit 617

B

Babylónie 457
baktérie 103, 137, 181
banány 47, 369, 554
bavlníkový olej 19, 150
bazalka 144
Beasley, Joseph 272, 291, 363, 370, 379, 431, 432, 471, 497
Bechamp, Antoine 146
bělidlo Clorox 69, 367
beriberi 36, 38, 108
beta-glukany 209
Bible - citace 32, 129, 144, 328, 438
Bieler, Henry, MD 48, 178, 196, 200, 370, 376, 387, 396, 404, 410, 450, 609, 610, 617
Bielerův vývar 609
bílá mouka 8, 13, 21, 23, 24, 25, 28, 37, 38, 44, 52, 61, 295, 355, 480, 497
bílkovinná moučka 29, 50, 58
bílkoviny 26, 36-37, 45, 59, 107, 349, 435, 496, 504, 552, 603
biodynamická potravina 367, 369, 454
biodynamické zemědělství 25, 50, 194, 393, 419
bioflavonoidy 39, 109, 616
biotin 436
bizon 31, 245, 355
Bjorklund, G. 256
Bland, Jeffrey 347
Blaur, Stephen 591
Blaylock, Russell L. 130, 143, 278
Blonz, Edward 444
bobr 317
bolest 620
bolesti hlavy 22, 44, 56, 57, 165, 383, 531
Bolívie 106, 475
bonaclubbe (kysané husté mléko) 88
bór 40, 43, 542
borůvky 543
Boston Cookbook of 1896 [Bostonská kuchařka roku 1896] 344
bovinní růstové hormony 34
bovinní spongiformní encefalopatie 31, 310, 311
brambory 50, 56, 60, 69, 163, 396
Brandtová, Johanna 588
brazílské ořechy 45, 59

bresaola 247
Brillant-Savarin, J. A. 213, 266
Británie 275, 314, 545, 591
British Medical Journal 494
Britská kardiologická studie 5
brokolice 104, 192, 374, 376
bromelin 106
broskve 56, 69, 369
brusinky 392
brutnákový olej 9, 307, 616
Buddha, Gautama 165, 593
buddhismus 96, 540
bujón xvi, 29, 42, 41, 43, 44, 45, 49, 55, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 123, 136, 197, 205, 210, 278, 453, 612
bulgur 112, 464
Bulharsko 80, 85
buněčné membrány 11, 12, 172, 248, 267, 274, 503, 617
bylinky 49, 70, 89, 485, 616
býložravci 21, 178, 453
Byrd, William 324

C

čaj 51, 52, 63, 584, 593, 596
čajový kvas 587
candida albicans 24, 55, 57, 61, 159, 349, 453, 620
cantaloupe 369
Carper, Jean 612
Castelli, William 444
Catherová, Willa 83, 125
čatný 91
Cejlon (Srí Lanka) 562
čekanka 180
čekanka salátová červenolistá 181
celer 42, 369
celiakální onemocnění 463, 479
česnek 44, 69, 70, 96, 176
Cheraskin, Emmanuel 27
Cherokee Cooklore [Kuchařské tradice Čerokijů] 593
Chesterton, G. K. 163
chléb 94, 447, 452, 478, 479, 483, 489, 491, 492, 494
chlorella 613. 617-618
chlorid 35, 48, 40, 42, 53, 56, 59
chlorofyl 40
cholera 102, 103, 121
cholesterol 4, 5, 6, 7, 12, 15, 17, 38, 39, 41, 43, 45, 62, 86, 131, 148, 155, 157, 168, 183,

192, 203, 204, 206, 208, 209, 220, 221, 227,
238, 246, 262, 267, 268, 271, 286, 290, 291,
296, 297, 305, 330, 340, 349, 350, 354, 359,
362, 363, 375, 423, 436, 437, 438, 440, 441,
443, 444, 445, 530, 532, 543, 571, 575, 605

cholesterol, HDL 132
cholesterol, LDL 133
cholesterol, léky na jeho snížení 39, 184, 208
cholesterol, zoxidovaný 13
cholin 13, 92, 101, 436
chondroitin sulfát 285
chování typu A 575
chráplavost 57
chřest 44, 368
chrom 17, 24, 43, 374, 553, 620
chrupavka 43, 45, 117, 285, 543
chuť 154, 190, 345
cibule - semínka 113
cibule 44, 50, 89, 96, 176, 390
cilantro (koriandrová nať) 144
Čile 532
Čína 7, 31, 33, 45, 48, 61, 89, 93, 104, 110, 112,
116, 117, 119, 144, 176, 201, 202, 314, 443,
459, 466, 467, 562, 605, 618
čínské přísloví 363
čirokový sirup (sorghum) 537
cis mastné kyseliny 9, 14, 248
citlivost na chemikálie 225
citronová šťáva 231
citróny 70, 109
citrusové plody 56, 39, 59, 60, 109
cizrna 113, 505
Cleave 497
Clough, Warren 523
čočka 44, 59, 215, 507, 508
čokoláda 42, 52, 531, 550
Connolly, S. J. 86, 323
Conrad, R. Dean 276, 301, 420, 501
Cook, kapitán 95
Cornellův lékařský index 27
Cott, A. 283
Cranton, E. M. 267
crème fraiche 80
Creutzfeldt-Jakoba choroba 310, 311
Crohnova choroba 116
čtyři humory (tělesné tekutiny, rysy, temperament)
61
čtyři základní chutě 63
cukína 43, 408, 410
cukr 2, 3, 6, 8, 13, 21, 22, 23, 25, 28, 37, 38, 42,
48, 51, 52, 57, 58, 59, 61, 63, 155, 169, 171,
230, 272, 273, 283, 295, 319, 332, 336, 416,
417, 432, 467, 497, 500, 501, 521, 522, 523,

532, 534, 535, 538, 539, 545, 546, 547, 548,
549, 552, 555, 556, 558, 561, 563, 564, 565,
566, 567, 568, 569, 570, 572, 574, 579, 580,
596, 620
cukr, produkce 573
cukr, surový nebo přírodní 537
Cukrovarnické sdružení 571
cukrovka 1, 6, 15, 22, 23, 33, 35, 37, 38, 45, 56,
59, 60, 101, 117, 142, 189, 190, 195, 232,
252, 295, 372, 374, 458, 541, 542, 567, 619,
620
cystein 26
cystin 26

D

D'Arco, Gaynelle 522, 523
dahi 80
Dallas, okrsek 52
Dánsko 295, 594
databáze 15, 473
datle 47
datlový cukr 536
David, Marc 154, 186, 214, 392, 538, 541, 552,
589
Davisová, Adelle 141, 366
DDT 18, 46
Deaf Smith, okrsek 52, 282
DeBakey, Michael 6, 148, 204, 286
dehydratace 59
dehydrátor (sušička) 68
DeLangre, Jacques 210, 288, 433, 488, 491, 613
Delassert, Benjamin 579
délka života (životnost) 1, 4, 7, 24, 47, 56, 87,
110, 187, 211, 276, 295, 331, 350, 411, 575
Dell'Orfano, R. M. 282
demence 56, 227
deodoranty 45
deprese 4, 12, 22, 38, 44, 51, 52, 62, 117, 145,
222, 227, 383, 437, 523, 620
děti 1, 6, 12, 16, 17, 20, 22, 23, 24, 29, 30, 32, 33,
43, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 61, 62, 63, 68,
110-111, 121, 131, 142, 156, 162, 170, 250,
289, 295, 325, 362, 364, 383, 399, 400, 418,
426, 432, 437, 450, 465, 471, 492, 535, 538,
544, 545, 561, 569, 614
děti, věkové odstupy 322
detoxikace 145
dětská umělá výživa 6, 20, 343, 599
Diamond, Harvey a Marilyn 60
diktátoři stravování 2, 3, 6, 15, 23, 37
Dinesen, Isak 324

638 PŘEDMĚTOVÝ REJSTŘÍK

diuretikum 98
diverzita plodin 412, 590
divoká rýže 474
dna 29, 168, 246, 614
Donsbach, Kurt W. 351
Douglass, William Campbell 202, 208, 212, 213,
223, 225, 226, 241, 242, 244, 246, 252, 253,
285, 286, 292, 305, 331, 332, 346, 359, 362,
364, 375, 397, 411, 423, 438, 441, 470, 542,
546, 576
Dowdell, Roy W. 296, 297
Downův syndrom 56
dozrávání ovoce a zeleniny 69
Dr. Bonner's Sal Suds (značka mydlinek) 69
draslík 35, 40, 43, 48, 49, 59, 107, 116, 210, 377,
554
drobné ovoce 111, 543, 588
Dufty, William 155, 169, 171, 295, 319, 416,
417, 465, 467, 468, 469, 501, 556, 558, 564,
565, 566, 567, 568, 569, 570, 572, 579
Duke, Jim 193
Dunne, Lavon I. 490
dušené 68, 70
dusičnany 32, 366, 367, 386
dýňová semínka 113
dyslexie 1, 523
džem, slazený přírodním sladidlem 537

E

Egg Beaters (náhražka vajec) 441
Egypt 144, 153, 314, 483
Ekvádor 475
elektrokardiograf 5
encefalitida 142
endokrinní systém 546, 547, 564
Engelberg, Hyman, MD 220
Enigová, Mary G., PhD 166, 168, 172, 176, 190,
203, 252, 307, 353, 473, 498, 503, 530
enzymes 26, 28, 35, 36, 38, 40, 41, 42, 43, 44,
46-47, 48, 57, 60, 61, 71, 81, 82, 85, 88, 90,
95, 96, 106, 107, 112, 114, 115, 127, 136,
138, 139, 181, 182, 183, 187, 188, 191, 195,
197, 227, 232, 240, 247, 335, 360, 372, 543,
576, 584, 589, 591, 599, 604, 615, 617
epifýza (šišínka mozková) 16, 212
epilepsie 1, 22, 42
Escoffier, Auguste 123
esenciální aminokyseliny 26
esenciální mastné kyseliny (EFA) 8, 9, 11, 17,
135, 203, 299, 306, 330, 353
Eskymáci 7, 21, 47, 48, 60, 231, 233, 237, 239,

240, 248, 315, 319, 326
estrogen 12
Etiopie (Habeš) 262, 452, 532
Evropa 80, 89, 117, 295, 299, 400, 452, 457,
458, 584
extrakce rostlinných olejů 13, 14
extrakty z orgánů 619

F

Faerské ostrovy 247
fazole 21, 60, 495
fazole fava 495
fazole lima 387
fazole mungo 113
fazolky, zelené 369, 370
fazolové klíčky 372
Federace amerických společností pro
experimentální biologii (FASEB) 272
fenykl 189
fermentovaná zelenina 61, 67
fermentované mléčné výrobky 33, 80, 81, 82
fermentované obilí 452, 478
fermentované potraviny 37, 47, 50, 62, 63, 187,
240, 448, 488, 499, 610
fibrocystické stavy 39
fiky 47
Filipíny 313
Finsko 45, 81, 346, 350
Floridské krystaly 537
fluorid 53, 305, 603
foie gras 244
Food in Health and Disease 1944 [Jídlo ve zdraví
a nemoci] 469
fortifikace (obohacení o vitamíny, minerály,
bílkoviny, vlákninu apod.) 24
fosfor 24, 25, 28, 35, 39, 40, 41, 42, 44, 59, 107,
185, 400, 419, 452, 480, 508, 595
Frackelton, J. P. 267
Framinghamská kardiologická studie 5, 44
Francie 7, 80, 94, 112, 116, 117, 144, 197, 231,
244, 247, 279, 378
Francouzský paradox 7, 244
fruktóza 21, 24, 25, 43, 52, 225, 537
fumet 118
Fuson, Robert H. 615
fytáza 25, 476
fytoestrogeny 29, 62, 201, 477, 502, 603, 604

G

galaktóza 602
 gangréna 22
 garum 157
 Gatesová, Donna 86
 Gaules 60, 261, 315, 455
 genetické inženýrství 25, 590
 germanium 40, 44, 391
 ghí (*ghee*) 33
 glukosamin 285
 glukosinoláty 408
 glukóza 21, 22, 24
 glutathion 192, 374, 403
 glycin 116
 glykace 22
 glykemický index 542
 glykosfingo lipidy 17
 goitrogeny 192, 201, 366, 377, 459
 Gooronovi, Ron a Nancy 3
 Gotthoffer, N. R. 119, 121, 205, 249, 574, 602, 604
 granola 454
 Groh, Trauger 88, 393, 400, 570
 Grónsko 21
 Gruzie (sovětská) 7, 27, 32, 35, 350, 617
 Gumbul, Peter 314
 Gurr, Michael, PhD 348, 352
 Guyana 584

H

Hale, Fred 303
 Hallmark, Charles 333
 Harvardská Univerzita 3, 5, 23
 Havaj 231
 Hay, W. H. 60
 Hearne, Samuel 245, 301, 524
 Helvetius, Claude Adrien 572
 hemagglutiny 366
 hemoglobin 40, 44
 Herberden 104
 Hertel, Hans 422, 424
 hexan 14
 hinduismus 96, 540
 Hipokrates 58, 100, 132, 479, 614
 HIV, virus 159, 349
 hlen (mukus) 86
 hliník 41, 45, 48, 66, 233, 305, 479, 592, 603,
 hluchota 304
 hmyz - odstraňování ze zeleniny 69
 hmyz 16

hněv 38, 227, 486
 hnůj 31
 Holandsko 242, 484, 575
 Holsinger, V. H. 614
 homeostáza 53
 homocystein 13
 homogenizace 15, 35
 hořčice 104
 hořčík 13, 24, 27, 32, 35, 40, 41, 42, 46, 49, 51, 53, 54, 59, 63, 112, 116, 201, 282, 288, 330, 395, 405, 421, 519, 616
 hořčiny 618
 horkovzdušná trouba 68
 hormony 4, 12, 26, 44, 142, 171, 291, 575
 Horrobin, David 605
 hospodaření 31, 115, 129, 294, 334, 353, 570, 590
 hotová jídla 298
 houby 44, 104, 389
 Hover, Jerry Lee 195
 hovězí 61, 200, 329, 333, 337, 340, 357
 Howell, Edward 47, 48, 85, 95, 96, 112, 114, 115, 127, 132, 137, 138, 139, 168, 174, 181, 183, 188, 189, 191, 195, 232, 239, 240, 247, 273, 295, 335, 360, 490, 513, 543, 546, 547, 548, 549, 553, 561, 578, 606
 hrách 112, 394
 hřebíčky 543
 hrnec na vývar 66
 hrozny vína 39, 47, 369, 588
 hrušky 577
 Hudsonský záliv 32
 Huntingtonova choroba 142
 Hunzové 27, 52, 110, 211, 501, 581
 husí sádlo 18, 244
 hydrofilní koloidy 116, 120, 136, 156, 279, 330
 hydrogenační proces 226
 hydrogenované oleje 3, 13, 14, 23, 28, 34, 37, 57, 159, 166, 172, 264, 498, 493, 619
 hydrolýzovaný rostlinný protein 49, 127, 136, 270, 278, 414
 hyperaktivita 1, 24, 30, 56, 432, 523, 537
 hypermoderní potraviny 65
 hypofýza (podvěsek mozkový) 51, 273, 547
 hypoglykémie 22, 38, 58, 60, 541, 569
 hypotalamus 130

I

imunitní systém 9, 11, 15, 17, 20, 43, 44, 51, 57, 97, 128, 159, 190, 214, 252, 344, 435, 541, 571, 596

640 PŘEDMĚTOVÝ REJSTŘÍK

Indie 7, 27, 28, 80, 90, 94, 145, 153, 331, 423, 452, 459, 501, 510, 540, 617, 618
indoly 371, 374, 376
Indonézie 94
infekce 13, 43, 96, 102, 117, 188, 276, 560, 569, 571, 604
inhibitory cholinesterázy 109, 313
inhibitory enzymů 25, 29, 47, 53, 62, 112, 114, 148, 201, 232, 452, 477, 495, 502, 513, 514, 516
intrinzitní (vnitřní) faktor 28, 46, 227
inulin 385
inzulín 22, 195, 348, 543, 562, 580
Irsko 88, 323, 377, 396, 456, 594, 614
Irští bratři - studie 3
Island 87
Itálie 116, 131, 231, 314, 368
izoflavony 663
Izrael 6, 334 I

J

jablečný mošt 52, 601
jablka 43, 369, 542
jahody 111, 369
Japonsko 7, 32, 33, 62, 89, 94, 116, 119, 184, 197, 201, 231, 238, 275, 314, 389, 466, 565
jaterní onemocnění 24, 43, 68, 88, 101, 225, 596, 614, 619
játra 11, 23, 37, 39, 43, 44, 110, 158, 232, 299, 300, 307, 309, 386, 569, 598, 600
javorový sirup 536, 549
ječmen 56, 113, 209
Jefferson, Thomas 375
jehně 208, 329
Jemen 6
Jeruzalémské artičoky 21, 62, 385
jídlo v biokvalitě 31, 36, 50, 70, 193, 369, 393, 412, 454
jihoamerické přísloví 120, 125
Jihovýchodní Asie 157
jíl 40, 41, 617
Jižní Afrika 584
Jižní Amerika 106, 116, 170
jód 13, 17, 32, 40, 43, 44, 49, 53, 62, 117, 163, 179, 251, 258, 282, 620
jogurt 33, 35, 80, 82, 85, 137, 194
Johnson, Samuel 263, 456
Joliffe, Norman 155
Joyce, James 292, 314

K

kachní sádlo 18, 69, 244
kadmium 45, 177
kajenský pepř 260
kakao 51, 52
Kalifornie 35
Kamenová, Betty 82
kamut 453, 463, 477
Kanada 32
kanavanin 113
kapr 32
kapusta 386
kapusta růžičková 69, 375, 376
karagenový mech 594
Karibik 60
karnitin 26, 30, 347
karob 550
karotény 4, 37, 45, 50, 106, 107, 108, 110, 112, 185, 193, 206, 402, 600, 607
kaša 464,
kaše 454, 457, 459
kasein 33, 56, 80, 81, 82
kaseinát 278
kaseinát sodný 50
kaseinát vápníku 50
kašťa (*sassafras*) 289, 589
kašťa bělavá 289
kaštany 59, 381
katarakt (šedý zákal) 10, 39, 134
káva 24, 52, 63, 261, 584
kaviár 163
Kavkazské hory 27, 52, 211
kebab 232
kečup 104, 202
kefír 33, 35, 80, 81, 82, 86
kelp 44, 163, 620
kešú 8, 515
Keys, Ancel 4, 252
kimči 89, 94
kiwi 47
kjaeldermelk 80
klíma 57
klobása 32, 94, 97, 247, 478
klystýr 179
Knight, Granville 520
kobalt 40, 43
Koch, Robert 146
koenzym Q₁₀ 39, 355
kofein 51, 57, 616
kojenecká úmrtnost 468
kojení 598

- kokosový olej 9, 10, 17, 20, 58, 149, 160, 203, 493, 512, 548, 558
 kokosový ořech 42, 59, 159, 238
 kolagen 22, 38, 43, 45, 117, 580
 kolitida (zánět tlustého střeva) 116, 121, 617
 koloidní minerály 41
 Kolumbus, Krištof 107, 613
 kombinování potravin 60, 196
 kombucha 587, 596, 598
 komplexní cukry 21, 60, 62, 112, 495
 kompost 369
 kompromisní potraviny 65
 konjugovaná kyselina linolenová (CLA) 17, 34, 330, 559
 Konlee, Mark 349
 kontraceptiva (prostředky proti početí) 598
 konzervanty 426
 Korán 32
 Korea 89, 94, 108, 205, 231, 384
 koření 49, 70, 218, 399, 506
 kořenové pivo 589
 koriandr 144
 košer vaření 18
 kosti 11, 15, 16, 27, 39, 42, 43, 44, 45, 49, 52, 261, 266, 289, 344, 353, 459, 543, 512, 529, 544, 560
 kostival 44
 kouření 616
 kozlíček polníček 180
 krab 39
 králík - hladovění 165
 krátkozrakost (myopie) 39
 krávy 34, 35, 87, 174, 310, 486, 599
 křemík 45, 233, 400, 458, 459, 616
 Kréta 7
 krev 44, 373, 399
 krevety 39, 158
 krevní cévy 12
 krevní cukr 22, 24, 43, 44, 45, 51, 171, 189, 390, 534
 krevní skupina a strava 58
 krevní sraženiny 11, 96
 krevní tlak 11, 42, 43, 48, 51, 101, 142, 177, 221, 244, 246, 377
 křivice (rachitida) 36, 39, 62, 152
 krmení částmi zvířat 31, 310, 311
 krmení miminek vaječnými žloutky 600
 Kroegerová, Hanna 87, 124
 krůta 31, 355
 krvácení, léčba 119
 kuchařky 448
 kuchyňské nože 66
 kuchyňské nůžky 66
 kuchyňský mixér 67
 kukuřice 45, 56, 382, 454, 486, 593
 kukuřičný olej 10, 19
 kukuřičný sirup 21, 24, 25, 51, 534, 537
 kukuřičný škrob 59
 kultura *piima* 81, 599
 Kulvinskas, Victoras 187, 589
 kumis 80
 Kummerow, Fred A. 441
 kurděje 36, 95, 109, 112, 242, 312, 343
 kuřecí 31, 279, 355
 kuřecí bujón 124, 125
 kuřecí sádlo 18
 Kushi, Michio 61
 kůže 43, 45, 97, 134, 377, 614, 619
 kvasinky 56, 57, 89, 108, 181, 486, 596
 kvašiorkor (kwashiorkor) 560
 kvasnice, výživné 620
 květák 69, 380
 Kyivska, Lubow 610
 kyselina arachidonová (AA) 10, 17, 307, 605
 kyselina benzoová 89
 kyselina butyrová 17
 kyselina chlorogenová 396
 kyselina citronová 41, 50, 109, 173
 kyselina dihomogamma-linolenová (DGLA) 10
 kyselina dokosaheptaenová (DHA) 10, 237, 307, 418, 436, 443, 605
 kyselina eikosapentaenová (EPA) 10, 307, 418, 436, 472, 605, 618
 kyselina ellagová 111, 577, 588
 kyselina eruková 19
 kyselina fosforečná 51
 kyselina fytoová 25, 27, 29, 42, 45, 62, 112, 148, 201, 348, 452, 454, 456, 458, 461, 466, 481, 495, 499, 502, 599, 600, 603
 kyselina gamma-linolenová (GLA) 9, 307, 619
 kyselina glukuronová 595, 596
 kyselina glutamová 620
 kyselina hydrochlorová 30, 38, 41, 42, 46, 48, 56, 101, 227, 349, 470
 kyselina laurová 17, 18, 20, 128, 159, 160, 175, 203, 493
 kyselina linolenová (LNA) 8, 10, 11, 13, 14, 128, 306, 433, 463, 513
 kyselina linolová (LA) 8, 10, 29, 306, 433, 616
 kyselina listová 13, 38, 359, 598
 kyselina mléčná 89, 90, 92, 100, 102, 137, 173, 185, 198, 490, 600, 606
 kyselina močová 97
 kyselina olejová 8, 9, 19, 148, 513
 kyselina oxalová (šťavelová) 41, 42, 148, 366, 380, 386, 403

642 PŘEDMĚTOVÝ REJSTŘÍK

kyselina palmitová 9, 18, 203, 330, 516
kyselina palmová 11, 203
kyselina pangamová 38
kyselina stearová 9, 11, 15, 203
kyselozásaditá rovnováha 26, 28, 41, 42, 43, 52,
58-59, 566

L

laban 80
laktace 15, 26, 38, 53, 190, 475, 509, 560, 618
laktáza 33, 35, 81, 600
lakto-fermentace (mléčné kvašení) xii, 53, 55,
58, 71, 81, 89, 92, 94, 97, 99, 100, 136, 467,
509, 510, 584, 591
laktóza 21, 33, 56, 80, 81, 185, 602
Lame Deer, John (Chromý Jelen) 245
lamí maso 163
Lancet 97
Langer, Stephen 202, 223
Larsonová, Gena 449
Latinská Amerika 231, 452
Leaf, Alexander 211
Leary, Warren E. 249
lecitin 17, 436
ledvinové onemocnění 24, 29, 43, 45, 51, 53,
232, 305, 617
ledviny 42, 59
Lee, Royal 152, 255, 289, 528, 529
Lee, William 82, 185
léky 37, 38, 59, 370, 445
lepek 56, 61, 453, 459, 463, 466, 479
lepra 613
Libanon 232
libové maso 29, 236, 245, 248
lignany 458
lilek (baklažán) 56, 89, 384
lilkovité 56, 367
Linden, Eugene 236
lipáza 35, 127, 132, 136, 137, 172, 183, 232,
239, 414
lipidová hypotéza 4, 5, 131, 286
litinové pánve 66
Livingston-Wheelerová, Virginia 31
lněná semínka 113, 454
lněný olej 20, 45, 127, 135, 148, 162, 175, 458
Lopez 23, 28
losos 418
Lou Gehrigova choroba 10, 142
Louieová, Elaine 205
loupání česneku 70
loupání rajčat a ovoce s tenkou slupkou 70

Lp (a) 11, 353
lůj (syrový) 18
lůj (přepuštěný) 9, 10, 18, 213, 307, 548
lupénka (psoriáza) 58, 152
lupus 113
luštěniny 2, 21, 25, 26, 38, 44, 60, 70, 112, 495,
496, 499
lutein 371
Lutz, Wolfgang 248
lykopen 182, 371, 407
lysin 26, 34, 461, 463

M

MacArthur, John 412, 421
MacBeanová, Valérie 149
mache (kozlíček polníček) 180
Magendie, F. 445
Maha Chohan 401
Maimonides, Mojžíš 117
Majská civilizace 27
makadamské ořechy 516
makrela 242
makrobiotická strava 57, 61, 62, 98, 343, 466,
542
makronutriční poměry 58, 344
malé pivo 87, 592
maltóza 21, 537
mandle 8, 56, 59, 113
mango 47
mangan 17, 41, 44, 106, 251, 543, 603
mangold 380
maniok 60
Mann, George C. 438
Maorové 265
margarín 3, 5, 6, 14, 15, 140, 150, 152, 223, 226,
274, 286, 350, 401, 529
Masaj 7, 80, 246, 263, 315, 331
máselný olej 598, 618
máslo 3, 5, 6, 9, 10, 15, 16, 17, 18, 20, 25, 29,
33, 36, 37, 39, 44, 45, 47, 57, 59, 62, 69, 80,
84, 88, 131, 132, 150, 152, 153, 213, 215,
221, 222, 223, 237, 271, 280, 286, 289, 307,
323, 337, 338, 346, 350, 367, 391, 401, 446,
454, 472, 512, 529, 544, 569, 598, 611, 618
maso - náhražky 50
maso - produkce 30
maso 2, 3, 6, 26, 28, 59, 60, 97, 348, 353, 474
maso, červené 28, 58, 329, 355
maso, syrové 231, 232, 234, 241
maso, grilované 32, 330, 355
maso, průmyslově zpracované 32, 137

- maso, vařené za vysokých teplot 32, 349
 mastitida (u krav) 87
 mastné kyseliny s dlouhým řetězcem 9
 mastné kyseliny s krátkým řetězcem 9, 17
 mastné kyseliny s velmi dlouhým řetězcem 9
 mastné kyseliny se středně dlouhým řetězcem 9, 17, 20
 McCarrison, Robert 501
 McCay, Clive 276
 McFadden, Steven 393, 400, 570
 McLaughlin, Terence 87, 309, 354, 487, 574
 Mečnikov 85
 měď 27, 43-44, 46, 112, 251, 299, 372
 med 47, 61, 490, 536, 617
 Meinig, George 356
 měkkýši 29, 32, 39
 melanin 30
 melasa 43, 125, 537
 meningitida 142
 menopauza (klimakterium) 289
 menstruace nepravidelná 617
 mentální onemocnění 1, 17, 453
Merrie Olde England (Veselá stará Anglie) 591
 meruňky 56, 110, 369, 581
 metanol 51
 metionin 26, 148, 439
 Mexiko 26, 452, 584, 618
 mikrovlnná trouba 68, 356, 422, 424, 523
 milička habešská 453
 Milner, R. D., PhD 484
 Milton 609
 Minamatský záliv (Japonsko) 32
 minerální nedostatky 4, 13, 31, 52
 minerály 16, 36, 40-45, 53, 87, 210, 421, 434, 617, 620
 minerály, jedovaté 45
 mini - mlýnek 67
 minimální denní dávky 37
 miso 39
 Mitchellová, Patricia B. 524, 549
 mléčné produkty 3, 6, 16, 30, 33, 56, 61, 174, 225
 mléko 17, 29, 33-35, 38, 44, 47, 59, 60, 62, 80, 82, 92, 97, 129, 132, 165, 174, 194, 212, 215, 223, 231, 232, 241, 246, 253, 261, 262, 271, 292, 323, 331, 430, 435, 438, 487, 545, 553, 578, 595, 598, 609, 611, 612
 mléko, kozí 81, 602
 mléko, lidské 6, 12, 17, 20, 44, 203, 443, 538
 mléko, v prášku (sušené) 13, 35
 mlezivo (kolostrum) 619
 mlýnek na kukuřici 67
 mlýnek na obilí 67, 476
 močové cesty 392
 moderní přísloví 313
 modro-zelená řasa 164, 613, 617-618
 Mohamed 82
 molybden 45, 507
 mononenasyčené mastné kyseliny 8
 mor 103
 morek 317
 mořské oleje 39
 mořské potraviny 37, 38, 39, 60, 207, 255, 275, 328, 427, 455, 598
 mořské řasy 21, 44, 62, 250, 594
 moučka z bavlníkových semínek 31
 Moulin A Legumes (ruční pasírovač zeleniny) 68
 mozeček 299
 mozek 6, 10, 12, 14, 16, 26, 39, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 51, 130, 142, 171, 195, 270, 310, 348, 351, 418, 421, 430, 436, 443, 512, 530, 561, 619
 mrkev 47, 89, 378
 mrtvice 6, 53, 62, 134, 142, 291, 305, 313, 441, 446
 MSG (glutamát sodný) 35, 49, 54, 63, 126, 127, 130, 136, 142, 143, 147, 197, 270, 278, 383, 409, 571, 603, 620
 Muddová, Chris 177, 268, 341, 361, 465, 532, 539
 multinárodní společnosti 316
 muskulární dystrofie 39, 117
 muslimské země 94
 myelin 22, 602
 mýty a fakta: 84, 135, 157, 164, 170, 203, 222, 241, 253, 288, 318, 364, 401, 558
- ## N
- nachlazení 117
 náčiní 45, 66, 367
 nádoby na nápoje 67
 nádoby na potraviny 67
 nádoby, volný prodej z nich 456, 466
 nakládané potraviny 56, 86, 90
 naklíčená semínka 112
 naklíčování 25, 113, 114, 115, 461
 nápoje 51-55, 584
 nápoje pro sportovce 54
 Napoleon 146
 násilná smrt 6
 násilné chování 12, 24
 nasyčené tuky 4, 6, 8, 10, 11, 28, 162, 184, 203, 225, 244, 246, 276, 292, 313, 317, 348, 352, 353, 437, 438, 444, 472, 493, 498, 503, 571

644 PŘEDMĚTOVÝ REJSTRÍK

natírky v tubě 15
nealko nápoje 3, 24, 42, 51, 142, 294, 584
nektarinky 56
Německo 80, 368, 373, 614
neprospívat 6, 52, 364, 601
nerezové kuchyňské nádobí 66, 67
nervové poruchy 38
nervový systém 10, 12, 16, 26, 28, 29, 30, 35, 38, 41, 42, 43, 48, 51, 52, 56, 68, 101, 106, 124, 142, 220, 232, 311, 313, 418, 619
nеспavost 30, 52, 56, 57, 227
New England Journal of Medicine 359
New Zealand Medical Journal 604
Newbold, H. L. 284, 336, 342
nitrilosidy 38, 454
nízká porodní váha 15
nízkotučná strava 3, 4, 6, 7, 27, 29, 179, 222, 227, 241, 277, 317, 325, 344, 347, 364, 503, 560, 575
Nizozemí 346
noni - džus 620
Norové 80
Nový Zéland 286, 604, 616
Nyoiti, Sakurazawa 563

O

obezita 15, 22, 42, 49, 190, 246, 252, 273, 432, 591, 614
obilí 2, 3, 25, 26, 38, 39, 54, 56, 60, 61, 62, 67, 68, 112, 115, 129, 135, 215, 295, 452, 474, 493, 499, 591, 600, 616
obilí, krmení 31
obilí, pafované 25
obligátní masožravec 10
obrna (dětská) 44
ocet 56, 57, 90, 97, 116, 127
oči 15, 22, 28, 130, 192, 242, 301, 302, 348, 351, 403, 418, 605, 619
Odbor zemědělství 2, 3
odšťavňovač 68, 585
Odysea 292, 314
ogi 459
ohnivzdorný rendlík 66
Ohsawa, George 61
Oiling of America [Nakládání Ameriky do oleje] 155, 290, 348, 428
Okinawa 7, 32
okurky 47, 89, 94, 97, 104, 369
Old Par (Starý Par, Thomas Parr) 87
olej z černého rybízu 9, 307, 619
olej z pšeničných klíčků 620

olej z tresčích jater 44, 108, 131, 237, 302, 338, 391, 472, 544, 569, 598, 609, 618-619
olivový olej 8, 9, 10, 18, 19, 20, 25, 47, 69, 127, 150
olivy 45, 137
Olney, John W. 130
olovo 45
omáčky 70, 126, 136
omáčky na namáčení (dipy) 162
omega-3 mastné kyseliny 8, 17, 20, 32, 128, 135, 148, 162, 175, 201, 242, 258, 275, 418, 436, 458, 477, 495, 599, 605, 619
omega-6 mastné kyseliny 8, 17, 19, 128, 148, 436, 495, 605
omega-6/omega-3, poměr 10, 17, 128, 605
omývání ovoce a zeleniny 70
opar (herpes) 38
orální kontraceptiva 45
ořechy 2, 38, 512-517
Orkneyské ostrovy 164
osmažení masa 70
osteoporóza 1, 24, 29, 35, 39, 42, 48, 51, 53, 62, 81, 106, 332, 541
Ostrovy Jižního moře (Polynézie) 315
ostrovy Torresovy úžiny 204
otroctví 566, 572
otruba 112, 476
Ott, John 356
oves 43, 56, 60, 88, 261, 369, 455, 456
ovesná zrna 113
ovocný džus 25, 51, 52, 61, 537, 584, 601
ozařování 49, 50, 113, 114, 218, 399

P

Pacetti, Bruce 230, 435, 552
Page, Melvin 24, 211
palmojádrový olej 20, 203
palmový olej 20
papain 114
papája 47, 107
papriky 39, 56, 89, 369, 395
parazití 32, 96, 109, 124, 231, 235
Parkinsonova choroba 10, 49, 134, 142, 409
pasírovač 68
pasírovač Foley 68
Passwater, Richard 556
pasterace (pasterizace) 30, 34, 50, 80, 85, 86, 227, 246, 253, 335, 364, 576, 599
Pasteur, Louis 146, 390, 404, 410
patevní chov 279, 329, 436, 559
pastinák 393

- Pauling, Linus 38, 518, 616
 PCB 32
 pekanové ořechy 8, 44, 113, 514, 543
 pektin 542
 pellagra 36, 38, 382, 454, 486
 pemikan 245, 247, 317, 524, 525
 pepsinogen 46
 Perlin, John 573
 peroxid vodíku 69, 89, 367
 Peru 163, 314, 315, 322, 475
 Perzie 144
 pesticidy 18, 25, 31, 32, 69, 311, 313, 334, 366, 369
 pět druhů chutí 297, 458
 petržel 70, 192
 Philpott, William 182, 349, 374, 534, 553
 Pitskhelauri, G. Z. 350
 pivo 54, 55, 94, 112, 209, 457, 459, 478
 pivo, malé 87, 585
 plíce 59, 104, 305, 371, 577
 Plinius 93, 467
 plíseň 44, 103, 181
 plodnost 56, 162, 163, 228, 234, 235, 428, 437, 571, 618
 podmáslí 35, 484
 pohanka 38, 39, 45, 454, 457, 464
 polévky 70, 197, 213
 politicky korektní výživa 2-3, 4, 136
 Polsko 89
 Polynésie 60, 149, 231, 323, 620
 pomeranče 36, 70, 109
 populace 290
 pórek 176, 386
 porod 237
 Portugalsko 95
 poruchy příjmu potravy 23, 38, 437
 poruchy učení 11, 27, 364, 605
 Poselství míru - evangelium Essenským 494
 potočnice 70, 179
 potrat 1
 potravinová pyramida 2, 26, 54
 potraviny v konzervě 50, 448, 265
 Pottenger, Francis M. 116, 120, 156, 234, 242, 269, 316, 460
 prášek do pečiva 45, 477
 prášek na umývání nádobí 71
 předkrmy (hors d'oeuvres) 162
 předstojná žláza (prostata) 45, 241
 premenstruační syndrom (PMS) 39, 232, 619
 přežvýkavci 28, 317, 329
 příbytek na váze 4, 9, 11, 19, 44, 117, 137, 195, 212, 358, 512, 589
 Price, Weston, A. xv, 15, 27, 32, 35, 37, 39, 59, 60, 83, 84, 110, 153, 163, 170, 204, 207, 213, 215, 222, 228, 231, 233, 237, 240, 245, 251, 258, 261, 262, 263, 265, 266, 270, 275, 280, 300, 303, 304, 307, 309, 310, 312, 315, 321, 323, 326, 331, 339, 380, 391, 398, 402, 419, 427, 430, 442, 446, 455, 472, 475, 480, 482, 492, 493, 507, 508, 529, 539, 544, 550, 559, 595, 618, 619
 Priceův faktor 16, 34, 39, 418, 430, 474, 529
 příkrmování miminek 68, 484, 528, 598-601
 primáti 28
 přírodní sladidla 24, 25, 63, 536-537
 Pritikin, Nathan 4
 prkna na krájení 66
 probiotika 620
 problémy s chováním 22, 24, 52, 432, 522
 proces extruze 25, 454, 461, 465, 481, 512
 progesteron 12
 proso 45, 56, 457, 459, 475
 prostaglandiny 9, 10, 11, 17, 128, 472, 493, 619
 proteáza 114, 232
 Protikoronární klub 155
Protivný, krutý a krátký? 228, 287, 294, 316, 493
 Proudfit, Fairfax T. 611
 průjem 121, 165, 194, 617
 pšenice 43, 56, 112, 113, 147, 463, 476, 477, 480
 půda 43, 266, 364, 388, 430, 434, 460
 pudink 545
 Puerto Rico 7
 pufovaná pšenice 462
 pulzový test na alergie 57
 pupalkový olej 9, 307, 619
 Purdey, Mark 310, 311, 313, 334
 půst 29, 58, 598, 606, 607, 612
- ## Q
- Queen, Steve 442
 quercetin 374
 quinoa (merlík čilský) 453, 475
- ## R
- Rada pro lékařský výzkum Velké Británie
 (Medical Research Council of Great Britain)
 6, 292
 radiace 43, 45, 138, 228
 rajčata 36, 50, 56, 59, 69, 70, 104, 406, 407
 Rakousko 7
 rakovina 1, 6, 7, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 24, 28, 19, 51, 52, 55, 54, 325, 39, 44, 49, 52, 53, 54, 56, 62, 68,, 91, 98, 108, 117, 134,

- 158, 159, 170, 176, 182, 190, 192, 194, 200,
204, 227, 230, 232, 233, 241, 244, 252, 267,
276, 277, 279, 305, 329, 346, 362, 366, 371,
372, 376, 377, 380, 399, 408, 458, 569, 571,
581, 587, 588, 591, 610, 619
- ranní nevolnost 232
- Rapadura 25, 536
- Ravnskov, Uffe 131, 132, 192, 206, 262, 268,
271, 350, 571
- Řecko 7, 89, 144, 319
- ředkvička - semínka 113
- reklama 141, 471
- řepa 47, 89, 98, 372, 373, 376, 610
- řepkový olej 10, 19, 128, 245
- řepný kvas 198, 598, 610
- reprodukce (rozmnožování) 16, 18, 30, 45, 255,
300, 302, 322, 324, 543, 616
- respirační terapie (dechová) 104
- retardace 27, 44
- Řím 89, 93, 109, 144, 157, 215, 467
- Roberts, L. J. 561
- rodinné pokrmy 370
- Rognvaldardottirová, Nanna 87
- Rohe, Fred 140
- Rosenthalová, Elisabeth 244
- Rosevearová, Ruth 217, 483
- rostlinné oleje 3, 5, 7, 9, 11, 13, 23, 39, 58, 62,
129, 135, 170, 202, 203, 213, 223, 225, 244,
277, 280, 307, 337, 364, 375, 411, 503, 518,
542, 556
- Rowland, David W. 440
- rozpouštědla 14
- rozštěp páteře (spina bifida) 38
- roztoušená skleróza 1, 38, 39, 56, 158, 227, 289,
453, 602
- rozumná strava (nízkocholesterolová) 155, 344
- rtuť 32, 45, 145, 256, 258
- ruční mixér 66, 197
- ruční šlehač 67
- Rusko 80, 89, 116, 350, 393, 448, 458, 459, 464,
584, 587, 596
- růst 6, 16, 18, 26, 27, 30, 34, 38, 39, 45, 62, 205,
223, 250, 258, 280, 286, 343, 364, 504, 529,
544, 560
- růstové hormony 18
- rutin 36, 39, 368, 617
- rybí bujón 49, 120, 201
- rybí játra, olej z nich 10, 37, 152, 307
- rybí jikry 16, 29, 39, 57, 105, 131, 162, 163, 170,
598, 616
- rybí omáčka 104, 157, 198, 202, 215
- ryby 7, 16, 32, 39, 45, 47, 57, 60, 61, 94, 119,
258, 261, 262, 265, 268, 276, 493, 508
- ryby z farmy 32, 259, 418
- ryže 24, 56, 61, 369, 466, 468, 469, 593

S

- sacharidy 21-25, 42, 43, 57, 59, 179, 191, 247
- sádlo 7, 9, 10, 18, 32, 59, 69, 166, 213, 411
- saflorový olej 10, 19
- salát 89, 177
- salátový dresink 127
- saláty 175
- salicyláty 56
- salmonela 34, 442
- Samburové 246
- Saturday Evening Post* 364, 388, 434
- Scheer, James F. 134, 148, 209, 221, 235, 250,
261, 277, 298, 350, 357, 371, 377, 426, 449,
519, 521, 531, 554, 580, 594
- schizofrenie 28, 38, 56, 283, 319, 564
- Schlesingerová, Chris 157
- Schloss, Andrew 123
- Schonecková, Annelies 92, 93, 99, 101, 102,
372, 490, 610
- Schwartz, George R. 270, 383, 409
- Seaton, Kenneth 352
- sebevražda 6, 12, 222, 284, 354
- seitan 61
- selen 13, 18, 32, 39, 45, 96, 106, 256
- semínka čia 113
- semitské národy 60
- senátem volený výbor pro výživu a lidské potřeby
8, 346, 375
- sendviče 447
- serotonin 12, 220
- sesamový olej 19, 148
- Seven Myths Exploded [Sedm mýtů vybuchlo]
494
- sexuální dysfunkce 15
- sexuální vývin 16, 529, 603
- Shakespeare 592
- Shaw, George Bernard 308
- Shelly, John 85
- Shetlandské ostrovy 310
- Shuteovi bratři 620
- sinusy (vedlejší dutiny nosní) 104
- síra 19, 35, 40, 43, 59, 96, 104, 125, 436
- síru obsahující bílkoviny 128, 162, 175
- sítnice (retina) 49, 51, 351
- Skandinávie 20, 80, 82, 231, 242, 279
- škodlivé potraviny 65
- školní obědy 426, 447, 449, 535
- skoparin 384

- skopoletin 384
 skořice 562
 Skotsko 456
 šlachy 15, 22
 sladidla 129, 534, 536
 sladké brambory 405
 sladový obilný sirup 537
 slanina 32
 sled' 242
 šlehat smetanu 70
 šlehat vaječné bílky 70
 slepota 22, 544
 slina 60, 183, 555, 604
 slinivka 22, 23, 45, 46, 54, 56, 59, 61, 101, 183, 191, 195, 247, 273, 370, 466, 497, 547, 580
 slinné žlázy 56, 61, 191, 247, 370, 466
 Sloan-Kettering 2
 slunečnicová semínka 113, 527
 slunečnicový olej 19
 smažená jídla 6, 166, 330, 397
 smetana 16, 33, 35, 38, 47, 57, 83, 111, 137, 197, 454, 550, 569, 598, 609
 smetana, s kulturou 35
 Smith, Russell 445
 snídaňové cereálie 25, 71, 454, 468
 sodík 35, 40, 43, 53, 59, 377, 410
 sójová moučka 17, 31, 32, 43, 418
 sójová omáčka 49, 56, 147
 sójová umělá dětská výživa 6, 603, 604
 sójové potraviny 28, 29, 31, 39, 47, 50, 57, 58, 62, 88, 94, 147, 164, 201, 348, 454, 477, 495, 496, 502, 546, 599
 sójový olej 10, 19
 sorbitol 601
 Sorenson, Lynn 221
 špalda 453, 463, 477
 Španělsko 532
 špenát 44, 70, 192, 369, 402, 403
 spirulina 28, 108, 250, 613, 617-618
 Správa pro kontrolu potravin a léčiv (FDA) 2, 3, 34, 52, 184, 129, 316, 278, 589
 sraženina 33, 80
 srdeční choroba 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 22, 23, 24, 27, 35, 38, 39, 42, 43, 44, 45, 49, 53, 62, 106, 117, 127, 131, 134, 149, 155, 170, 174, 190, 203, 208, 222, 227, 229, 232, 244, 246, 252, 258, 260, 268, 291, 292, 295, 313, 329, 341, 351, 352, 353, 361, 363, 364, 366, 401, 423, 441, 446, 458, 465, 541, 548, 558, 567, 571, 591, 620
 Srí Lanka 149
 srnčí (maso z vysoké zvěře) 318, 524
 Stare, Frederick 3, 23, 342
 stárnutí 10, 39, 43, 202, 542, 580
 Státní akademie věd 2
 Státní institut pro výzkum rakoviny 7, 159, 371
 Státní institut srdce, plic a krve 5
 Státní instituty zdraví 2
 Státní vzdělávací program o cholesterolu 262
 Státní zdravotnická federace 494
 štáva z masa 126
 štáva z cukrové třtiny 545
 šťavel 89
 Stefansson, Vilhjalmur 165, 168, 173, 219, 319, 327, 525
 Steiner, Rudolf 190, 369, 419, 540
 Steinkraus, Keith 459, 510
 sterilita 11, 15, 16, 39, 88, 420
 steroidy 12, 13, 17
 steroidy v mase 31
 stéviový prášek 536
 štítná žláza 13, 22, 29, 37, 44, 49, 58, 62, 117, 162, 192, 198, 201, 202, 223, 273, 377, 477, 502, 547, 594
 Stitt, Paul 290, 461, 462, 526
 stopové prvky 17, 35, 36, 39, 40, 43, 53, 54, 258, 252, 274, 306, 473, 498, 530
 strava jeskynního člověka 245, 318, 474
 strava přírodních lidí 26, 251, 315, 329
 Středisko pro vědu ve veřejném zájmu 166, 498
 Střední Amerika 248
 Střední východ 26, 80, 93, 116, 231, 464, 505
 středomořská strava 7, 109, 117, 144, 247
 stres 42
 střeva 12, 17, 20, 60, 102, 116, 124, 542
 stříbro 41
 stroj na popcorn 68
 Studie MRFIT (Multiple Risk Factor Intervention Trial) 5, 363, 575
 sůfisti 540
 sukanat (obchodní název pro druh hnědého cukru) 537
 sůl 2, 13, 41, 42, 44, 45, 48, 56, 61, 62, 63, 69, 90, 157, 176, 210, 288, 470, 549, 600, 613
 suma (brazilský ženšen) 44
 šunka 94
 superpotraviny 598, 616
 sušenky 512
 Sv. Hildegarda z Bingenu 208, 318
 Sv. Terezie Neumannová 30
 svalové křeče 44
 svědivka 31, 310, 311
 Švédské kapky 618
 Švédsko 97
 švestky umeboši 90
 Švýcarsko 7, 60, 68, 83, 84, 315, 482, 492, 550

SWF (Sally W. Fallonová) 96, 97, 98, 104, 105, 108, 109, 110, 111, 129, 131, 144, 145, 147, 148, 158, 159, 172, 176, 177, 179, 180, 181, 182, 184, 185, 189, 192, 194, 200, 202, 209, 215, 224, 225, 227, 232, 237, 242, 247, 260, 275, 289, 337, 368, 369, 370, 372, 373, 374, 375, 377, 378, 380, 381, 384, 385, 386, 387, 389, 391, 392, 393, 394, 395, 397, 399, 403, 405, 407, 408, 415, 418, 419, 428, 433, 443, 458, 459, 463, 464, 466, 474, 475, 481, 505, 507, 513, 514, 515, 527, 542, 543, 545, 550, 562, 577, 586, 589, 593, 594, 596, 603, 610, 612, 613, 614, 618, 620

Swift, děkan (Jonathan S.) 105

Swift, Jerry 272, 291, 363, 370, 379, 431, 432, 471, 497

syndrom dráždivého tračníku 452, 619

syndrom karpálního tunelu 232

syndrom propustného střeva 12, 57

sýr 6, 33, 35, 47, 56, 80, 94, 162, 175, 213, 215, 478, 508, 512

syrová strava 29, 46, 47, 95, 177, 178, 182, 186, 189, 195, 214, 232, 241, 269, 598

syrovátka 80, 87, 90, 136, 198, 231, 484, 585, 614

Szekely, Edmond 494

T

tabák 24, 37, 46, 61, 138, 179, 383, 614

tahini 148

Talbotová, Mary 382

Talmud 144

tamari 147

tanin 41, 550

taurin 26, 351

technologie xv, 129, 294, 316, 399

těhotenství 54, 57, 131, 162, 232, 315, 418, 544, 560, 598, 618

Tekumsehská studie 262

teorie o choroboplodných zárodcích 146, 387, 404, 410

testosteron 12, 575, 603

těstoviny 355

texturovaná bílkovina 50

Thajsko 159

Thorne, John 121, 122

Thurston, Emory 235, 443, 602

Tiberius 93

Tibet 153, 394

Tintera, John W. 171, 564

Tips, Jack 158, 218

tlakový hrnec 68, 453

tófu 62, 201

tokoferol 255

tonika 606

tortily 425

tortily z naklíčené celozrnné pšenice 425

toxémie 53

tradice esoterického léčitelství 186

trávení 11, 48, 53, 57, 60, 71, 92, 94, 100, 121, 124, 136, 210, 213, 260, 270, 281, 345, 349, 453, 461, 490, 506, 512, 541, 570, 574, 614, 618, 620

treonin 26

třešně 369

trichinóza 32

triglyceridy 8

Tripping Lightly Down the Prostaglandin Pathways [Jen tak si hopkat po dráhách prostaglandinů] 472, 493

tropické oleje 8, 9, 20, 498

trypsin (jeho inhibitory) 436

tryptofan 26, 30, 38, 148, 185, 224, 487, 536

tuberkulóza 1, 27, 58, 103, 152, 168, 170, 233, 253, 302, 609, 611, 614

tuky xv, 2, 4-20, 127, 165, 176, 299, 332, 336, 358, 513, 618

tulení olej 240

tuňák 414

turbinado (cukr) 537

tuřín 89, 408

tuřín žlutomasý 408

tvároň 80

Twain, Mark 151, 380

tyfus 121

tyfus břišní 103, 611

tykev 89, 408

tymián 70

tyramin 56

tyrosin 34

U

úbytek na váze 42, 58, 336

UHT pasterace 252

ukládání ceroidu - nemoc 546

umělá sladidla 51, 142, 589

úmrtí 253

únava 1, 22, 38, 42, 51, 52, 56, 57, 91, 117, 222, 227, 367, 437, 521, 609, 617, 619

Univerzita Maryland 8

úplavice 119

US Department of Labor Publication No. 59 [Publikace č. 59 Odboru práce Spojených

států] 561
 ušní infekce 33
 ústřice 28, 45, 104, 348

V

vaječné bílky 29
 vaječný žloutek 10, 37, 307
 vajíčka, sušená 13
 vakcinace (očkování) 91, 97
 Valenti, Claude A 351
 Valentine, Tom 147, 166, 248, 264, 274, 276,
 424, 439, 502, 530, 587, 595, 596
 vanad 45, 179
 vápenná voda 454
 vápník xvi, 11, 24, 27, 28, 29, 35, 39, 40, 42, 48,
 51, 52, 59, 112, 116, 185, 201, 225, 255,
 261, 359, 366, 367, 402, 403, 419, 452, 480,
 508, 528, 541, 543, 566, 595, 616
 vápník/fosfor, poměr 24
 vařené jídlo 120
 vaření 47, 401, 433, 491
 včelí pyl 108, 617
 vegetariánství 12, 26, 28, 29, 30, 37, 43, 61, 196,
 200, 223, 227, 250, 253, 288, 308, 309, 331,
 332, 334, 352, 354, 359, 423, 435, 470, 474,
 502, 546, 552
 vejce 3, 6, 7, 11, 16, 26, 30, 32, 39, 43, 44, 57,
 59, 61, 131, 215, 340, 436, 439, 440, 441,
 442, 443, 444, 445, 446, 487, 569, 598, 605
 věkové mezery mezi dětmi 322
 velkovýkrmny 329
 velrybí tuk 16
 Venezuela 532
 vepřové 18, 32, 61
 vícenenasyčené mastné kyseliny 8, 10, 325, 411,
 571
 vícenenasyčené oleje 10, 16, 39, 128, 172, 222,
 229, 244, 503, 619
 Vietnamci 157, 469, 501
 Vilcabamba 27, 52, 211
 Villaroel, Francisco 106
 vinné listy 89
 víno 54, 55, 70, 94, 478
 virilita (mužství) 117
 virové onemocnění 1, 44, 249
 viry, virózy 12
 Visserová, Margaret 153
 vitamín A - konverze 37, 325
 Vitamín A 4, 13, 15, 16, 26, 27, 29, 30, 37, 44, 45,
 61, 152, 185, 179, 206, 215, 222, 237, 258,

265, 280, 299, 301, 302-303, 304, 310, 325,
 377, 377, 402, 415, 427, 430, 436, 439, 500,
 517, 544, 560, 569, 598, 600, 607, 618
 Vitamin A Vagary [Vrtochy vitamínu A] 206,
 325, 517, 544, 560, 569
 vitamín B komplex 21, 24, 36, 38, 54, 81, 106,
 108, 112, 367, 495, 620
 vitamín B₁ 24, 38, 232, 439
 vitamín B₂ 24, 38, 112, 232, 359
 vitamín B₃ 38, 185, 439, 454, 486
 vitamín B₅ 38, 112
 vitamín B₆ 12, 24, 29, 38, 56, 112, 185, 232, 235,
 390, 405, 418, 494, 598
 vitamín B₁₂ 13, 28, 29, 30, 34, 38, 43, 46, 164,
 227, 250, 308, 330, 352, 354, 359, 598, 615,
 618, 620
 vitamín B₁₅ 38
 vitamín B₁₇ 38, 464, 516
 vitamín C 13, 34, 36, 38, 39, 41, 43, 45, 81, 95,
 98, 106, 107, 108, 109, 112, 173, 193, 240,
 242, 312, 351, 376, 377, 407, 612, 614, 616
 vitamín D 12, 13, 15, 16, 18, 26, 27, 29, 30, 32,
 35, 36, 39, 41, 42, 61, 152, 158, 215, 222,
 237, 251, 258, 267, 280, 291, 299, 415, 418,
 436, 500, 575, 598, 618
 vitamín E 13, 14, 15, 20, 24, 38, 39, 44, 45, 127,
 152, 172, 193, 209, 254, 277, 280, 289, 303,
 446, 474, 480, 518, 600, 620
 vitamín F 255
 vitamín K 15, 39
 vitamín P 36, 39
 vitamíny 16, 36-39, 115, 254, 616
 vitamíny rozpustné v tucích 4, 13, 15, 16, 32, 41,
 44, 57, 111, 153, 197, 215, 258, 279, 307,
 330, 391, 398, 402, 419, 425, 427, 446, 492,
 508, 544, 616
 vitamíny, syntetické 24, 37, 39, 108, 173
 Viti Levu (ostrov, Fidži) 207
 vláknina 24, 106, 465, 611
 vlašské ořechy 59, 104, 113, 135, 513, 563
 vločkovač obilí 67
 Vnitřní kánon Žlutého císaře 61, 297, 458
 vnitřnosti 7, 10, 16, 29, 32, 37, 38, 39, 57, 240,
 299, 301, 307, 314, 329, 598, 616
 voda 41, 42, 52, 53, 211, 282
 vodní filtry 53
 vojtěška - klíčky 113
 vole 44, 49
 volné radikály 10, 12, 13, 14, 39, 134, 172, 267,
 296, 542
 vředy 1, 168, 377
 vrozené vady 1, 15, 45, 51, 52, 517, 598
 výplachy tlustého střeva 58, 610

650 PŘEDMĚTOVÝ REJSTŘÍK

vyrášky 57
vývar 32, 70, 116, 122, 123, 259, 279, 330
vyživující tradiční potraviny 64
Výzkumné pokusy s primární prevencí
koronárních onemocnění při klinikách
zaměřených na výzkum tuků (Lipid
Research Clinics Coronary Primary
Prevention Trials) 6

W

Waldorfské školy 97
Walton, Bill 332
Washington, George 584
Werbach, Melvyn R. 233, 592
West, Bruce 373
Wheelerová, Virginia Livingston 279
Whipple, G. S. 110
White, Paul Dudley 5
Wildlerová, Laura Ingalls 98, 489, 586
Williams, Roger 221, 349
Willoughby, John 157
worčestrová omáčka 56
Wulzenové faktor 16, 34

X

X faktor/aktivátor X 16, 39, 418, 430, 529, 618
xeroftalmie (vysychání oční rohovky a spojivky)
152
xeronin 620

Y

Yudkin 23, 432, 539, 548, 570

Z

záchvaty 44, 51, 58, 142, 543
zácpa 38, 44, 53, 101, 604
žaludek 46, 59, 60, 101, 102, 120, 227, 377, 577
zánět 11, 179
Zanier, Loren 469
zápal plic 106
zařízení 66
záškrt 125
zavařovací sklenice 67
závislost 22, 38, 57, 565
zázvor 45, 543, 594
zázvorové pivo 586
želatina xvi, 29, 61, 116, 118, 119, 120, 121, 123,

156, 205, 249, 574, 599, 602, 604
zelenina 2, 99, 175, 192, 366-367, 370, 380, 610
zelenina, tmavě zelená 63, 367
zeleninová šťáva 52
železo 27, 28, 36, 40, 41, 43, 44, 46, 101, 110,
112, 201, 299, 325, 372, 385, 403, 439, 452,
600
zelí (kysané) 47, 89, 93, 94, 95, 101, 467, 478
zelí 36, 39, 44, 89, 93, 104, 376, 377, 467, 614
zeliňáky (kameninové nádoby) na nakládání 67
zemědělství podporované komunitou 50, 393
ženšen (ginseng) 44
zinek 17, 27, 28, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 56, 62,
112, 201, 242, 256, 258, 282, 299, 307, 325,
330, 348, 351, 359, 452, 598, 600, 603
žito 56, 453
živočišný tuk 3, 6, 8, 18, 57, 170, 173, 219, 228,
287, 318, 319, 324, 325, 346, 348, 353, 425
žízeň 53, 54
žlázy 619
žloutenka 106
žluč 12, 17, 39, 196, 209, 291, 325, 368, 575,
618, 620
žluklé oleje 10, 127, 520
žlutá zimnice 416
zmrzlina 550, 551
znečištění 587
zoologické zahrady 300
zoxidovaný cholesterol 6, 35, 436, 444
zpracování potravin 3, 4, 13, 23, 36, 50, 54, 431,
526
žralok 170
ztužování 14
zubní kazy 24, 28, 53, 60, 153, 168, 265, 295,
415, 417, 482, 555, 574, 581
zubní kazy 27, 29, 152, 204, 237, 265, 272, 289,
326, 328, 331, 430, 492, 553
zubní oblouky 263
zuby 16, 39, 49, 52, 263, 266, 281, 282, 289,
295, 320, 327, 529, 544, 550, 560
Zutphenova studie 268
zvěřina 31, 317, 321, 328, 355
zvířata bez choroboplodných zárodků 188

REJSTŘÍK RECEPTŮ

A

algérská svatební rýže 472
 alternativní obilí 477
 amarantová kaše 455
 ambrózie 539
 ananasové čatný 106
 ananasové čatný, pálivé 107
 ananasový ocet 156
anchoiade (pasta z ančoviček) 143
 ANCHOVIČKY (SARDELE)
   dresink 133
   omáčka italská 148
   pasta (sardelová) 143
   tousty (opečený chléb) 163
 ančovičková omáčka po italsku 148
antichuchos 309
 ARAŠÍDY
   kokosové sušenky 529
   křupavé 514
   máslo 516
   omáčka 147
   polévka 224
   sušenky 529
 aristokratická jablka 540
 artičoky 368
 artičoky, plněné 368
 asijské hrušky, smažené 540
 avokádová omáčka k namáčení 172
 avokádovo-grepový salát 195

B

baba ganouj 173
 bábovička salátu v rosolu 189
 bábovička se zelím a jablkem v rosolu 189
 bábovička, mrkvovo-kokosová 189
 bagnat omáčka 148
 balzamikovo-mrkvový salát 194
 balzamikový dresink 130
 banánovo-karobová potěšení 522
 banánový chléb 483
 banánový kořeněný chléb 483
 banány, smažené 539
 bavorský krém, karobový 545
 bavorský vanilkový krém s ostružinovou omáčkou 574
 bažant s pomerančovou omáčkou 327

bernaiská omáčka 152
 bezmoučný karobový dort 572
 bezmoučný mandlový dort 573
 Bielerův bujón 608
 bílá ryba obalovaná 262
 bílá ryba pečená 260
 bílé (zelené) zelí 376
 bisque z darů moře 225
 bizoní křídylka se sezamem 285
 bochník z kaše a ořechů 465
 borůvková zemičbába 543
 BORŮVKY
   dort 559
   muffiny 482
   zemičbába 543
 braMboráčky ze sladkých brambor 406
 bramboráčky 401
 bramborový salát s koprem 190
 BRAMBORY 396
   Anna 399
   bramboráčky 401
   chalupářské 397
   čtvrtky 400
   gratinované 400
   hašé, osmažené 398
   nové s kaviárem 253
   osmažené s cibulí 397
   plněné 394
   pórková polévka 228
   pyré s kořenem celeru 401
   s rozmarýnem 397
   salát francouzský 190
   salát Maggie 191
   salát s koprem 190
   slupky 524
   sýr 102
 bresaola s melounem 247
 brokolice 374
 brokolicové timbály 374
 broskvová zemičbába 543
 broskve pečené 577
 broskvová zemičbába 543
 brownies ze slunečnicových semínek 526
 brusinkovo-cibulový kompot 392
 brusinkovo-hruškový koláč 560
 BRZLÍK

na toust 302
 obalovaný 300
 příprava 300
 s houbami a smetanou 301
 s perlovou cibulí 302
 salát 422
 v rajčatovém protlaku 301
 bujón Bielerův 608
 bujón z pelamidy 120
 bulgur 460
 bulgur s hnědou rýží 467
 bulgurová (sladová) mouka 461
 bulgurový kaserol 462
 burritos kuřecí 426
 burritos s černými fazolemi 430
 burritos s droby 428
 bylinková majonéza 138
 bylinková omeleta 439
 bylinkové máslo 151
 bylinkový dresink 129

C

čaj pro miminka na trávení 604
 carpaccio (syrové hovězí po italsku) 234
 cassoulet 498

ČATNÝ

ananasové 106
 hrozinkové 108
 mangové 107
 mátové 105
 ovocné 106
 pálivé ananasové 107
 papájové 107
 třešňové 105

ČEKANKA

listy plněné 165
 mísa salátu z čekanky 180
 salát 180
 čekanka a pomeranč, salát 181
 celer s ořechovým máslem 522
 celeriac roumelade (salát z kořene celeru)
 191
 celodenní hovězí dušené 337
 celodenní hovězí dušené s čili 338
 celodenní pálivé dušené 338
 cereální (obilná) směs pětizrnná 458
 cereální řídká kaše pro miminko 605

ČERNÉ FAZOLE

burritos 430
 polévka 223
 s kukuřicí, salát 504
 tostados 425

čerstvý tuňákový salát 417
 červená omáčka, enčiláda 156

ČERVENÁ PAPRIKA

máslo 151
 omáčka 146
 omáčka řídká 146
 omáčka se smetanou 146
 polévka 218
 quiche 455

červené maso po čilsku 433
 červené zelí po holandsku 377
 červené zelí s pomerančem 377
 červený chňapal po mexicku 264
 Césarův dresink 133
 Césarův salát 177
 Césarův salát po francouzsku 177
 česnek, nakládaný 96
 česneková polévka 219
 česnekovo-sýrová pomazánka 165
 česnekový dresink 129
 ceviche 240
 chalupářské brambory 397
 chilli a kukuřičný chléb se sýrem 486
 chismole 184

CHLÉB

banánový 483
 banánový s kořením 483
 cukínový 483
 cukínový kořeněný 483
 Esejský (essenský) 494
 falešný kváskový 491
 falešný z přírodních kvasinek 492
 jogurtový s bylinkami 484
 kořeněný 491
 kukuřičný 486
 kváskový 490
 kváskový s bylinkami a ořechy 491
 meruňkovo-mandlový 483
 s podmáslím a kvasnicemi 493
 z kukuřičné moučky na konzumování lžící
 486
 z přírodních kvasinek 492
 z přírodních kvasinek s bylinkami a ořechy
 492

Zarathustrův 494

chléb z přírodních kvasinek 492
 chléb z přírodních kvasinek s bylinkami a
 oříšky 492

chlodník 227

CHŘEST

polévka 217
 se sezamovými semínky 369
 zálivka (*vinaigrette*) 187

CIBULE 389

- chardonnay 390
- brusinkový kompot 392
- kompot 389
- nakládaná, perlová 96
- paprika a sýrová omeleta 439
- pečená s pekany 390
- perlová s glazurou 391
- plněná 391
- polévka francouzská 200
- polévka smetanová 200
- cibulové lívance po indicku 510

CILANTRO (nať koriandru)

- marináda 145
- omáčka 144
- pesto 144
- s limetkou 132

Čile, červené maso 433

čínský hrášek, stir-fry se sezamovým
semínkem 394

cioppino 207

čipsy pita 521

CITRÓN

- koláč s citronovou pěnou 564
- mandlový dort 563
- máslová omáčka 151
- medový dresink 134
- mousse 580
- muffiny 482
- nakládaný 109
- pepřový dresink 134
- sherbert 553

cizrna základní 505

cizrnové placičky 506

clafoutis 555

ČOČKA

- klíčky 115
- pekanové placky 508
- po indicku 508
- polévka s karí 215
- římská polévka 215
- salát 507
- základní 507

čočka po indicku 508

čočková polévka s karí 215

cole slaw (zelný salát) 195

cole slaw, orientální 195

confit de canard 298

corned beef 237

cortido 93

cortido tradiční 93

creme anglaise (sladká smetanová omáčka)
578

crème fraîche 84

cukemono 94

CUKÍNA 410

- chléb 483
- fritata 442
- koláče 411
- kořeněný chléb 483
- kuku 441
- osmažená 410
- plněná 411
- quiche 445
- s rajčaty 410
- salát 196

cukrový nebo čínský hrášek 394

custard pečený 545

D

d'Auvergne, salad (Césarův) 177

dahi 595

daikon (japonská ředkev) nakládaný 98

dal (čočka po indicku) 508

datlové bochánky 485

dědečková salsa 155

deluxe salát s francouzskými fazolky 422

divoká rýže, kaserol 474

dolmas (plněné vinné listy) 253

DORT

- borůvkový 559
- citronovo-mandlový 562
- hruškový (custard) 565
- jablečný 566
- jahodovo-pekanový 559
- malinovo-karobový 559
- malinový 559
- pekanový 563
- pomerančový 562
- z celých pekanů 563
- z vlašských ořechů 563

dort z chleba a rýže 573

Dr. Connellyho zeleninová polévka 226

draslíkový bujon 609

DRESINK

- ančovičkový 133
- balzamikový 130
- bylinkový 129
- Césarův 133
- česnekový 129
- citron a pepř 134
- koriandrová nať s limetkou 132
- med a citron 134
- mexický 132
- modrý sýr 133

orientální 135
 pečená rajčata 131
 pomerančový 134
 rajčata usušená na slunci 130
 smetanová majonéza 132
 smetanový 131
 tahini 135
 vlašské ořechy 130
 základní 129

dresink s modrým sýrem 133
 dresink smetanový 131
 dresink smetanový majonézový 132
 dresink z rajčat usušených na slunci 130

DROBNÉ OVOCE

gratin 579
 koláč 560
 nakládané 111
 pivo 593
 sirup 111
 sýrová pochoutka s ovocným krémem 575
 zmrzlina 551

duhový rýžový salát 473
 duhový salát 187
 dušená cizrna 505
 dušená rebarbora 538
 dušené jehněčí po indicku 348
 dušené z divoké kachny 323
DUŠENÉ ZE STIR-FRY
 hovězí 339
 krůtí 294
 kuřecí 286
 dušený pórek 386
 dýňová semínka křupavá 513
 dýňový koláč 562
 dýňová semínka, klíčky 115

E

ekvádorský kaserol z quinoy (merlíku) 475
 empanadas Marie 435
ENČILÁDY (ENCHILADAS – plněné kukuřičné placky)
 kachní 426
 krůtí 426
 kuřecí 426
 mečoun 427
 omáčka červená na enč. 156
 omáčka zelená na enč. 155
 tuňák 427
 enzymový salát 193
 esejské krekry 494
 esejský (essenský) chléb 494

F

fajitas 432
 falafel 506
 falešné sušenky 485
 falešný chléb z přírodních kvasinek 492
 falešný kváskový chléb 491

FAZOLE

černé s kukuřičným salátem 504
 černé, burritos 430
 černé, polévka 223
 černé, tostados 425
 kaše, kysaná 503
 kaserol, francouzský 498
 mačkané 496
 naklíčené 114
 osmažené 496
 pečené 497
 pečené po francouzsku 500
 s kysaným zelím 210
 s rýží po jamajsku 501
 salát ze tří druhů fazolí 504
 vigna čínská po persku 502
 základní 496

FAZOLE FRANCOUZSKÉ 369

salát 186
 salát deluxe 422

FAZOLE LIMA 387

gurmánský succatash 388
 jednoduchý succatash 388

fazole s rýží po jamajsku 501
 fazolky vigny čínské v perském stylu 502

FAZOLKY ZELENÉ 370

s cibulí 371
 s mandlemi 370
 stir-fry s kešú oříšky 371

FAZOLOVÉ KLÍČKY 372

na karí 372
 stir-fry 372

fenyklová polévka 214
 fenyklový salát 181
 fermentovaná fazolová pasta 103
 fermentovaná krevetí omáčka 158
 fermentovaná rybí omáčka 157
 fermentovaná sladká brambora 102
 fermentovaný kořen taro 102
 fesenjan 288
 filet hovězí s omáčkou z červeného vína 333
 fileta z mořského jazyka osmažená 261
 filets de sole bonne femme 272
 filets de sole meuniere 261

filety rybí v pergamenovém papíře 268
 filety z mořského jazyka s omáčkou z
 růžového grepu 273
 filety z mořského jazyka s portugalskou
 omáčkou 273
 filety z mořského jazyka se smetanovou
 omáčkou 272
 filety z mořského jazyka se zeleninou 273
 fly 590
 francouzské fazolky - salát 186
 francouzská cibulačka 200
 francouzské fazolky - kaserol 498
 francouzské fazolky 369
 francouzský bramborový salát 190
 fritata cukínová 442
 fritata lilková 442
 fritaty, tenké bylinkové 443
 fritata zeleninová 442

G

garnáti s koriandrem 243
 granola z kišku 462
 gravlox 238
 grilované ledvinky s lískovo-máslovou
 omáčkou 304
 grilované lilkové plátky 384
 grilovaný mečoun 262
 grilovaný tuňák 262
 guacamole 172
 gurmánský succotash 388

H

hamburgery 355
 hašé z hovězího naloženého v zrnkách soli
 398
 hašé ze smažených brambor 398
 hladký rajčatový protlak 154
 hnědá rýže s bulgurem 467
 hnědá rýže základní 466-467
 holandské mini palačinky 479
 hořčice 104
 hořčicový sled' 242
 HOUBY 389
     crustadea 168
     omeleta 439
     plněné 255
     polévka 218
     quiche 445
     salát 188
     špenát, plněný 404
 HOVĚZÍ

bresaola s melounem 247
 carpaccio (syrové hovězí po italsku) 234
 červené maso po čilsku 433
 corned (naložené v zrnkách soli) 237
 dušené s hovězím stir-fry 339
 dušené, celodenní 337
 dušené, celodenní pálivé 338
 dušené, celodenní s chilli 338
 fajitas 432
 filet s omáčkou z červeného vína 333
 hamburgery 355
 laab issan (syrové po thajsku) 236
 pálivé plněné zelí 358
 pálivý masový bochník 356
 pečená žebra 332
 pečeně v hrnci s chilli (čili) 341
 pepřový stejk 331
 plněné papriky 360
 plněný stejk z hovězího boku 334
 po Burgundsku 336
 po korejsku 335
 rychlý stejk 332
 salát z červeného masa po orientalsku
 423
 špagetová omáčka 357
 špagetová omáčka bez rajčat 357
 steak tartare (syrové po francouzsku)
 234
 syrové po francouzsku 234
 syrové po italsku 234
 syrové po korejsku 236
 syrové po mexicku 235
 syrové po thajsku 236
 syrové po vietnamsku 235
 takos 431
 tradiční pečeně v hrnci 340
 vývar 122
 hovězí po korejsku 335
 HRÁŠEK 394
     čínský čili cukrový 395
     polévka 219
     polévka, pūlený 215
     stir fry, se sezamovými semínky 394
 hrášek čínský 394
 hřbet z jehněte 345
 hřebenatkový salát 420
 hrnec, pečeně s čili paprikou 341
 hrnec, telecí 353
 hrnec, tradiční pečeně 340
 hroznové osvěžení 588
 HRUŠKY
     brusinkový koláč 560
     dort se sedlinou 565

pečené 577
 pomazánka 110
 pošírované s karobovou omáčkou 578
 huevos rancheros 438
 hummus 174
 hvězdy a pruhy, dort 569

I

indická rýže 470
 indický salát 184
 irský semínkový koláč 568
 italský salát 176

J

jablečná polévka s karí 228
 jablečná zembába 543
JABLKO
 cider 587
 jablečný protlak 541
 koláč 564
 máslo 110
 osmažené 540
 pečené 542
 polévka s karí 228
 šlechtické 540
 zembába 543
 dort 566
 plátky 522
 jahodová potěšení 556
 jahodovo-pekanový dort 559
 jahody máčené v karobu 539
 jakýkoliv salát z listového salátu 178
 japonská nudlová polévka 201
 japonská rybí polévka 203
 japonské kysané zelí 94

JÁTRA

koktejl, Pottengerův 612
 na cibulce 307
 na houbách 307
 obalovaná 308
 polévka s knedlíčky 199
 příprava 307
 rýže 467
 s balzamikovým octem 308
 syrový nápoj 612

JÁTRA KUŘECÍ

paštika 171
 s lískovými oříšky 313
 smažená 312

JEČMEN

kaserol 463

klíčky 114
 polévka z volského ocasu 209
 voda 613
 jednoduchá kuřecí prsíčka 282
 jednoduchá omeleta 439
 jednoduché jehněčí kotlety 342
 jednoduché mlíčí z placky 315
 jednoduchý succotash 388
 jednoduchý tuňákový salát 416
JEHNĚČÍ
 červené maso po Čilsku 433
 dušené 347
 dušené po marocku 349
 dušené po ndicku 348
 fajitas 432
 holeně 346
 hřbet 345
 kebab 232
 keuftah 233
 klobásky kořeněné 364
 kořeněný kebab 232
 kotlety jednoduché 342
 kotlety s omáčkou 342
 kýta 343
 kýta s meruňkovou omáčkou 343
 lilkový kaserol 360
 masové koule 361
 moussaka 360
 placičky kořeněné 363
 plněná kýta 344
 polévka ze zbylých jehněčích nožiček 208
 předkrm syrový 232
 předkrm z kořeněného syrového 232
 předkrm z pšenice lámanky 233
 předkrm, masové koule 233
 samosas 363
 vývar 123
 žebírka 345
 jehněčí kýta 343
 jehněčí kýta na motýlka 346
 jehněčí kýta plněná 344
 jehněčí kýta s meruňkovou omáčkou 343
 jeruzalémské artičoky 385
 jodové kloktadlo 613
JOGURT 85
 bylinkový chléb 484
 nápoj 595
 omáčka 143
 syrové mléko 85
 těsto 485
 jogurtová omáčka s okurkou 173
 jogurtový salát po indicku 185

K

KACHNA

- divoká dušená 323
- dušená s třešněmi 324
- enčilády 426
- kokosová polévka 198
- na karí 325
- nožky nakládané 298
- omáčka ze zeleného pepře 296
- příprava 295
- prsíčka jako terijaki (s omáčkou terijaki) 298
- s olivami 326
- salát orientální 415
- salát s karí 414
- salát z prsíček s lískovými oříšky 424
- se švestkovou omáčkou 297
- škvarky 295
- terriner 245
- tuk 295
- vývar 125

kamutová kaše 455

kapusta kadeřavá 386

kapusta růžičková 375

karagenový čaj 594

karí omáčka 149

KAROB

- banánové potěšení 522
- bavorský krém 545
- brownies (hnědky) 546
- dort bezmoučný 572
- fondán 527
- jahody v karobu 539
- omáčka 550
- sušenky 529
- úlomky 517
- úlomky, sušenky 531
- zmrzlina s karobovými úlomky 550
- žvance 527

karobové brownies (hnědky) 546

karobový fondán (syrový) 527

kaša 464

KAŠE 455

- africká prosná 459
- amarantová 455
- írácká ovesná 456
- kamutová 455
- ke snídani 455
- miličková 455
- miso 456
- pětizrnná 458
- režná 455

špaldová 455

velšská ovesná 459

kaše na snídani 455

kaše z afrického prosa 459

kaserol z kaše 465

KAŠTAN 381

plněná cukína 381

polévka 216

pyré 381

kebab jednoduchý 232

kebab kořeněný 232

kečup 104

kefír 86

kešů křupavé 515

keuftah 233

kimči 94kišk 461

klobáska kořeněná, jehněčí 364

klobáska krutí na snídani 363

knedlíčky kořeněné v indickém stylu 509

knedlíčky pikantní v indickém stylu 509

knedlíčky po indicku 509

knedlíčky v indickém stylu 509

kojenecká výživa obohacená o živiny 604

kojenecká výživa s masem 603

kojenecká výživa z kozího mléka 602

kojenecké mléko, kozí 602

kojenecké mléko z kravského mléka 602

KOKOS

arašídové sušenky 529

dužina, sušená a slazená 159

kachní polévka 198

koláč s kokosovou mousse 561

krém, v něm marinovaná ryba 237

krusta na koláč s kokosem 558

krutí polévka 198

kuřecí polévka 198

lívance v indickém stylu 510

makaronky 532

mléko 159

rybí polévka 203

rýže 467

tyčinky 548

kokosové lívance v indickém stylu 510

KOLÁČ

bezmoučný karobový 572

bezmoučný mandlový 573

bobulovité ovoce 560

brusinkovo hruškový 560

dýně 562

írský semínkový (bábovka) 568

jablečný 564

kanapky (canapés - chuťovky, jednohubky)

- kokosové mousse 561
- kořeněný (dort) s polevou z máslového krému 570
- makový (bábovka) 568
- mrkvový s polevou ze smetanového sýru 569
- pomerančový (bábovka) 567
- rebarbora 561
- s citronovou pěnou 564
- s hvězdami a pruhy (dort) 569
- syrový koláč s tvarohem 566
- z chleba a rýže 573
- z vlašských ořechů se šlehačkovou polevou (dort) 571
- KOLÁČOVÁ KRUSTA**
- kokos 558
- lískový ořech 558
- mandle 558
- pekany 558
- z lískového těsta 557
- koláčová krusta s lískovými oříšky 558
- kombucha 596
- kopr, smetanová omáčka 142
- korejská polévka 205
- korejské kysané zelí 94
- kořeněná kuřecí prsíčka 283
- kořeněná majonéza 139
- kořeněné gazpacho 229
- kořeněné jehněčí klobásky 364
- kořeněné jehněčí placky 363
- kořeněné knedlíčky po indicku 509
- kořeněné plněné zelí 358
- kořeněné syrové jehněčí, předkrm 232
- kořeněný chléb 491
- kořeněný koláč s polevou z máslového krému 570
- kořeněný masový bochník 356
- kořenové pivo 589
- kornišky po indicku 292
- kornišky s hroznovým vínem 291
- koule keuftah 233
- KRAB**
- koláčky s omáčkou z červené papriky 251
- omáčka k namáčení 172
- palačinky 252
- polévka 204
- salát 419
- křehký dort s lískovými oříšky 575
- kekry celozrnné 518
- kekry z naklíčeného obilí 518
- krém ze zeleninové polévky 212
- křenová omáčka 142
- kreolská majonéza 139
- kreolská rybí polévka 202
- kreolský krevetí kaserol 278
- kreolský langustový kaserol 278
- křepelka, masala 328
- křepelka, terijaki 328
- KREVETY**
- fermentovaná pasta 158
- kaserol, kreolský 278
- koktejlová omáčka 142
- palačinky 252
- polévka ruská 227
- pomazánka 158
- pomazánka 164
- s papájový salátem 420
- velká mísa 164
- vývar 121
- křupavé lískové oříšky 514
- KŘUPAVÉ OŘÍŠKY**
- arašidy 514
- dýňová semínka 513
- kešú 515
- lískové oříšky 514
- makadamské oříšky 516
- mandle 515
- mandlové hoblinky 515
- pekanové oříšky 513
- píniové oříšky 514
- vlašské ořechy 513
- křupavé palačinky 478
- křupavé palačinky 481
- krusta z lískového těsta 557
- KRŮTÍ**
- enčilady 426
- klobáska ke snídani 363
- kořeněné plněné zelí 358
- empanadas Marie 435
- plněné zelí, orientální 359
- polévka, kokosová 198
- s kaštanovou nádivkou 293
- salát orientální 415
- salát s karí 414
- stir-fry, dušené 294
- vývar 125
- krutony kulaté 520
- krutony salátové 520
- krutony trojúhelníkové 520
- kuku cukínové 441
- kuku lilkové 440
- kuku špenátové 441
- kukuřice 382
- kukuřice z klasu po indicku 383
- kukuřice z klasu po mexicku 382

kukuřičná krupice 455
 chléb z kukuřičné moučky na konzumování
     lžící 486
 kukuřičná pochoutka 100
 kukuřičné placky 478
 kukuřičný chléb 486
 kukuřičný chléb s čili a sýrem 486
 kukuřičný kaserol italský (polenta) 487
 kulaté krutony 520
 kultura na mléko a smetanu 82
 kumquatová marmeláda 109
KUŘE
     bizonní křídylka se sezamem 285
     brochettes (špízy) 169
     burritos 426
     dušené 290
     dušené s kuřecím stir-fry 286
     enčilády 426
     fajitas 432
     fesenjan 288
     gumbo 289
     mísa kuřecího s karí 415
     mísa orientálního kuřecího 416
     na karí 287
     opékané 280
     placičky 362
     po marocku 282
     polévka kokosová 198
     prsíčka jednoduchá 282
     prsíčka obalovaná 284
     prsíčka pikantní 283
     prsíčka po mexicku 283
     rýžová polévka 199
     s arašídovou omáčkou 281
     s omáčkou z červené papriky 281
     s vlašskými ořechy 288
     salát orientální 415
     salát s karí 414
     se sladko-kyselou omáčkou 284
     se smetanovou omáčkou 281
     supreme 288
     tacos 431
     tostados 429
     vývar 124
     základní pečené 281
 kuřecí gumbo 289
 kuřecí játra s lískovými oříšky 313
 kuřecí játrová paštika 171
 kuřecí na karí 287
 kvas 596
 kvásek (nátěstek) na kváskový chléb 489
 kváskový chléb 490
 kváskový chléb s bylinkami a oříšky 491

kváskový falešný chléb 491
 kvasnice a podmásli, chléb 493
 kvasnice a podmásli, rohlíky 493
 kvatembrový dort (postní) 443
 květák 380
 květák obalovaný 380
 kysaná smetana evropského typu (*crème fraîche*) 84
 kysaná smetanová omáčka 140
KYSANÉ ZELÍ 92
     fazolová polévka 210
     japonské 94
     korejské 94
     latinsko-americké 93

L

laab isaan 236
 latinsko-americké kysané zelí 93
 latinsko-americký salát ze syrových ryb 240
 leberknodel 199
LEDVINKY
     grilované s lískovo-máslovou omáčkou 304
     jejich příprava 303
     kaserol s rýží 306
     v houbové omáčce 305
     ve vínové omáčce 304
 letní ovocný kompot 579
 letní salát 188
LILEK 383
     grilované plátky 384
     karí 385
     kaserol 360
     kaviár 166
     kuku 440
     omáčka z pečeného lilku 173
     ostrý kaviár 166
     pochoutka 167
     ratatouille 384
     torta 444
 limetková mousse 580
 lívance v indickém stylu 510
 lívance ze zeleninového pyréné 412
 llymru 459
 lojový pudink 576
LOSOS
     balený v listu 270-271
     filé po orientalsku 264
     gravlox 238
     marinovaný 238
     mousse s koprovou omáčkou se smetanou
         249
     nakládaný 241

- pečený 260
 plněné čekankové listy 165
 pomazánka 164
 pomazánka, uzený 165
 s fenyklem 277
 s máslovou omáčkou 274
 s omáčkou z rajčat sušených na slunci 275
 s různou zeleninou 418
 se šťovíkovou omáčkou 276
 talíř s marinovaným lososem 246
 tenké plátky 525
 tousty s jikrami 163
 losos balený v listu 270-271
 lososové sušené plátky (*jerky*) 525
- M**
- mačkané fazole 496
 Maggie bramborový salát 191
 MAJONÉZA 137
   kreolská 139
   s bylinkami 138
   s karí 139
   s kořením 138
   zelená s želatinou 140
 majonéza s karí 139
 makadamské oříšky, křupavé 516
 makadamské oříšky, pudink 546
 makaróny 532
 maková bábovka 568
 makrela nakladaná 242
 makrelová pomazánka 163
 malá semínka, klíčky 115
 malé pivo 592
 MALINY
   dort 559
   džem, sušenky 529
   karobový dort 559
   nápoj 586
   omáčka 551
 MANDLE
   blázen 544
   citronový dort 562
   hoblínky, křupavé 515
   koláč, bezmoučný 573
   koláčová krusta 558
   křupavé 515
   naklíčené 115
   nápoj 593
   polévka 224
   sušenky 528
   tyčinky 549
 mangold 380
 mangové čatný 107
 Marie empanadas 435
 marinované ryby v kokosovém krému 237
 marinovaný losos 238
 marinovaný losos, talíř 246
 marmeláda pomerančová 109
 marmeláda z kumquatu 109
 Maroko, dušené jehněčí 349
 Maroko, kuřecí 282
 Mary Jo, špenát 403
 Mary, šťáva z bažin 613
 Maryina úžasná směs 150
 máslo bylinkové 151
 máslo krevetové 158
 máslo přepuštěné 150
 máslo s červenou paprikou 151
 máslo s kulturou 83
 máslo s pálenkou 576
 máslo sladké 83
 máslová omáčka 153
 máslová omáčka s petrželí 153
 maso, kojenecká výživa 603
 masové koule jehněčí 361
 masové koule, předkrmy 233
 masový bochník, kořeněný 356
 mátové čatný 105
 mečoun grilovaný 262
 mečoun, enchilada 427
 mečoun, salát 419
 mečoun, stejky po orientálsku 265
 měkké tortilly 519
 melounová semínka naklíčená 115
 MERUŇKY
   kompot 538
   mandlový chléb 483
   máslo (pomazánka) 110
   suflé 581
   tousty 526
   tyčinky 548
 mesclun, salát 179
 mexická kuřecí prsíčka 283
 mexická polévka 205
 mexická rýže 470
 mexická vajíčka 438
 mexický dressink 132
 mexický rýžový kaserol 471
 mexický salát 176
 mexicky, kukuřice z klasu 382
 míchaná vajíčka 437
 milička, kaše 455
 minestrone 210
 mini zelenina 412
 mísa kuřecího s karí 415

mísa se smaženým bochníkem z kaše a
ořechů 466

miso, kaše 456

miso, polévka 201

mléčné smoothie s kulturou 88

MLÉKO

piima (kultura) 83

rýže 593

tonikum. syrové 611

zahříváč ze syrového 88

základní kojenecká výživa 602

MLÍČÍ

jednoduché z placky 315

koláčky 316

polévka 206

řecká pomazánka 162

z placky, s vínovou omáčkou 315

mlíčí z placky s vínovou omáčkou 315

mlíčí z placky, jednoduché 315

MOŘSKÝ JAZYK

filé s portugalskou omáčkou 273

filé se zeleninou 273

filé, s růžovou omáčkou z grepu 273

filé, se smetanovou omáčkou 271

filé, smažené 261

filets, bonne femme 272

filety de sole meniere 261

mouka sladová (z bulguru) 461

mouka z naklíčené pšenice 461

moussaka 360

mousse (pěna) z kachních a kuřecích jater
244

mozalika 314

MOZEČEK

jeho příprava 310

obalovaný mozeček jako předkrm 246

omeleta 312

smažený 310

ve vínové omáčce 311

mozeček obalovaný ve strouhance (předkrm)
246

MRKEV 378

balzamikový salát 194

dort s polevou ze smetanového sýru 569

karí 379

kokosová bábovička 189

koktejl z mrkvové šťávy 609

polévka 221

pyré z osmažené mrkve 378

salát 193

Vichy 378

zázvorová 95

MUFFINY 482

borůvkové 482

citronové 482

s ovocem a kořením 482

s rozinkami 482

sušené třešně 482

základní 482

zázvorové 482

muffiny se sušenými třešněmi 482

musli 457

N

NAKLÁDANÉ

červené papriky 99

česnek 96

losos 241

makrela 242

mrkev 95

okurkové plátky 97

okurky 97

perlová cibule 96

ředkev daikon 98

řepa 98

sleď 242

vinné listy 101

vodnice 99

zázvor 100

zelí 92-95

nakládání bobulovité ovoce 111

nakládání kachní nožky 298

nakládání vinné listy 101

nakládání citron 109

nakládání sleď 242

naklíčené obilí 114

naklíčené obilí, luštěniny a semínka 114-115

namáčená rýže 467

nápoj ze lněných semínek 611

nemíchané gazpacho 229

nenamáčená rýže 466

nové brambory s kaviárem 253

O

obalovaná játra 308

obalovaná kuřecí prsíčka 284

obalované bílé ryby 262

obalovaný brzlík 300

obalovaný květák 380

okurková polévka studená 227

okurkové plátky nakládání 97

okurkovo-jogurtový salát 194

okurky nakládání 97

OMÁČKA

arašídová 147
 bagnat 148
 barbecue 147
 Bernaiská 152
 červená enčiláda 156
 červená paprika 146
 cilantro 144
 citronová s máslem 151
 crème Anglaise 578
 fermentovaná rybí 157
 hladká rajčatová (protlak) 154
 italská s ančovičkami 148
 jogurtová 143
 karí 149
 karob 550
 koprová se smetanou 142
 kousky rajčat 154
 křen 142
 krevetový koktejl 142
 kysaná smetana 578
 kysané zelí 92
 malinová 551
 máslo 153
 o omáčkách 126
 pesto 145
 potage bonne femme 212
 potočnicová 144
 řídká z červené papriky 146
 s petrželí a máslem 153
 smetanová s červenou paprikou 146
 tahini 148
 tatarská 141
 terijaki 147
 vajíčková s hořčicí 143
 zelená enčiláda 155
 omáčka k masu 126
 omáčka na barbecue 147
 omáčka na špagety 357
OMÁČKY K NAMÁČENÍ (dipy)
 avokádová 172
 baba ganouj (baba ganuš) 173
 guacamole 172
 hummus 174
 jogurtová s okurkou 173
 Roquefortová 174
 smetanové avokádo 172
 sýrová 174
 z pečených lilků 173
OMELETA
 bylinková 439
 houbová 439
 jednoduchá 439
 s cibulí, paprikou a sýrem 439

španělská 441
 opékaná rajčata, dresink 131
 opékaná mrkev, pyrė 378
 opékaná zelenina, mísa 254
 opékané kuře 280
 opékaný lilek, omáčka k namáčení (dip) 173
 ořechy 512-517
 orientální cole slaw 195
 orientální dresink 135
 orientální filé z lososa 264
 orientální kachní salát 415
 orientální krutí salát 415
 orientální kuřecí salát 415
 orientální kuřecí, mísa 416
 orientální plněné zelí 359
 orientální rybí vývar 120
 orientální rýžový salát 473
 orientální salát z červeného masa 423
 orientální salát z kořene celeru 192
 orientální stejky z mečouna 265
 orientální tuňákový salát 421
 oříškové máslo 516
 oříškové máslo s celerem 522
 oříškovo-máslové mousse 555
 osmažené fazole 496
 osso bucco 354
OVES
 irská ovesná kaše 456
 miso, kaše 456
 musli 457
 ovesná kaše 455
 ovesná voda na senoseč 590
 smažená kaše 455
 velšská ovesná kaše 459
 ovesná voda na senoseč 590
 ovocná zmrzlina 552
 ovocné čatný 106
 ovocné kořeněné muffiny 482
 ovocné suflé 581
 ovocný krémový koláč 555

P

pain d'épices 491
 palačinky 478
 palačinky kokosové po indicku 510
 palačinky krabí 252
 palačinky krevetí 252
 palačinky křupavé 481
 palačinky po indicku 510
 palačinky pohankové 480
 palačinky s cibulí po indicku 510
 palačinky, holandské mini 479

- palačinky, křupavé 478
 palačinky, zeleninové pyrė 412
 papájovė čatný 107
 papájovė pepř 157
 papájovė salát s krevetami 420
 paprikovo-smetanovė pomazánka 165
PAPRIKY 395
   a cibule 395
   plněné 360
   polėvka, červenė 218
   s mandlemi 395
 parmezánovė sedlina 440
 paštika, kuřecí játro 171
 pastinák 393
 pastinakovė pyrė 393
 pečenė jablka 542
 pečenė rajčata 407
 pečenė broskve 577
 pečenė cibule s pekanovými ořechy 390
 pečenė fazole 497
 pečenė fazole po francouzsku 500
 pečenė hrušky 577
 pečenė tortilly 519
 pečený custard 545
 pečený losos 260
 pečený síh 260
 pečivo ke snídani se smetanovými sýrem 488
 pečivo s poi 169
 pečivo se smetanovými sýrem 169
PEKANY
   dort, celė 563
   koláčovė krusta 558
   křupavė 513
   nájpoj 594
   sušenky 530
   sváteční 514
   zmrzlina, zázvor 550
 pemikan 525
 pepitas 513
 pepřovė stejk 331
 perlovė cibule s glazurou 391
 perlovė cibule, nakládánė 96
 perské fazolky vigny čínské 502
 pesto 144
 pestovė omáčka 145
 pestrė masovė smėš 314
 pestrý salát 185
 pestrý salát pro dospělė 186
 pětizrnnė kaše 458
 pětizrnný cereální (obilný) mix 458
 petrželovė salát 192
 piima, mlėko 83
 piima, smetana 84
 piima, startovací kultura 82
 pikantní knedlíčky po indicku 509
 pikantní lilkovė kaviár 166
 pilaf s hnėdou rýží 468
 píniovė oříšky křupavė 514
 pita čipsy 521
 pivo kořenovė 589
 pivo malė 592
 pivo zázvorovė 591
 pizza 523
 pizza tousty 524
 plněná jehněčí kýta 344
 plněná rajčata 407
 plněné artičoky 368
 plněné brambory 396
 plněné cibule 391
 plněné cukíny 411
 plněné houby 255
 plněné houby se špenátem 403
 plněné listy 165
 plněné papriky 360
 plněné vinnė listy 253
 plněné zelí kořenėné 358
 plněné zelí po orientálsku 359
 plněný stejk z hovėzího spodního šálu 334
 podmáslí s kulturou 83
 podmáslí z plnotučného mlėka 85
 podmáslovė sušenky 484
 podmáslovė sušenky falešné 485
POHANKA 464-466
   klíčky 114
   palačinky 480
   placky 478
 poires belle helene 578
 polenta 487
 polenta, trojúhelníčky 487
POLÉVKA 197
   arašídovė 224
   bisque z darů moře 225
   bramborovo-porkovė 228
   červenė fazole 223
   červenė paprika 218
   česnekovė 219
   chřest 217
   cioppino 207
   čočkovė s karí 215
   dr. Connellyho, zeleninovė 226
   fenykl 214
   francouzská cibulačka 200
   houbovė 218
   hrášek 219
   jablečnė s karí 228

- japonská rybí 203
- japonská s nudlemi 201
- kaštan 216
- kišk 211
- kokosová kachní 198
- kokosová krůtí 198
- kokosová kuřecí 198
- kokosová rybí 203
- korejská 205
- kořeněné gazpacho 229
- krabí 204
- krém ze zeleninové polévky 212
- kreolská rybí 202
- kuřecí s rýží 199
- Leberknodel 199
- mandle 224
- mexická 205
- minestrone 210
- miso 201
- mlíčí 206
- mrkev 221
- nemíchané gazpacho 229
- pesto 211
- potage-bonne femme 212
- potočnicová 217
- půlený hrášek 215
- rajčatová s koprem 220
- řepa 220
- římská čočková 215
- římská vajíčková 206
- ruská krevetí polévka 227
- růžové gazpacho 230
- s jádrovými knedlíčky 199
- šafránová 200
- stracciatolla 206
- středomořská ryba 207
- studená okurková 227
- thajská rybí 202
- tofu v bujónu 201
- tykev a rajčata sušená na slunci 222
- ústřičný chowder 204
- vichissoise 228
- z kysaného zelí a fazolí 210
- z volského ocasu s ječmenem 209
- ze zbytků nožek jehněte 208
- zimní kořenová 213
- polévka z kyšku 211
- polévka z pesta 211
- polévka z půleného hrachu 215
- polévka z volského ocasu 209
- polévka ze zbylých jehněčích nožek 208
- POMAZÁNKA
  - česnekový sýr 165
  - krevetová 164
  - lososová 164
  - makrela 163
  - řecké mlíčí 162
  - s pepřem a sýrem 165
  - se sýrem s bylinkami 165
  - úsporné mlíčí 162
  - z uzeného lososa 165
  - ze smetanového sýra a lněného oleje 165
- pomazánka hrušková 110
- pomazánka jablečná 110
- pomazánka meruňková 110
- pomazánka ze smetanového sýra a lněného oleje 165
- POMĚRANČ
  - oranžáda 587
  - dort 562
  - dresink 134
  - koláč 567
  - marmeláda 109
- popcorn 521
- popcorn se sýrem 521
- popcorn sladký 521
- PÓREK
  - dušený 386
  - fritata 442
  - zeleninová směs 387
- pošírované hrušky s karobovou omáčkou 578
- pošírovaný losos 269
- potage bonne femme 212
- potěšení lilkové 167
- potěšení, kukuřičné 100
- potěšení, rajčata a paprika 101
- potočnicová omáčka 144
- potočnicová polévka 217
- potočnicový salát 179
- Pottengerův koktejl 612
- přečištěné máslo 150
- přečištěný vývar 125
- prosná kaše, africká 459
- prosné koláče 460
- prosný kaserol 460
- PŠENICE
  - bulgur 460
  - bulgur, kaserol 462
  - bulgurová mouka 461
  - fraykee 462
  - kišk 461
  - kišk, granola 462
  - klíčky 114
  - kroupy, kaserol 463
  - mouka, naklíčená 461
  - salát, lámanka 463

pstruh s mandlemi 263
 pstruh v pergamenovém papíru 268
 pstruh, studený pošírovaný s majonézou 247
 pudink z hnědé rýže 554
 punč 588
 pusinkový zázrak 582
 pusinky 556
 pyré z kořene celeru a brambor 401
 pyré, brambory a kořen z celeru 401
 pyré, opečená mrkev 378
 pyré, patizonové 393
 pyré, sladké brambory 406
 pyré, tuřín 408
 pyré, vodnice 408

Q

quesadillas 430
 quiche, červená paprika 445
 quiche houbový 445
 quiche, cukína 445
 quinoa, kaserol ekvádorský 475

R

raita 185
 RAJČATA 407
   dresink, opečené 120
   dresink, sušené na slunci 130
   koprová polévka 230
   kukuřičný salát 183
   okurkový salát 183
   omáčka, hladká 154
   omáčka, z kusů 154
   paprikové potěšení 101
   pečená 385
   plněná 407
   salát s krutony 181
   salát, latinsko-americký 184
   velká mísa 182
 rajčatová omáčka s kousky rajčat 154
 rajčatprostá špagetová omáčka 357
 ranní tonikum 614
 ratatouille 384
 rebarbora, dušená 538
 rebarborový koláč 561
 řecká rýže 472
 rejuvelac 615
 ŘEPA 373
   kvas 610
   nakládaná 98
   polévka 220
   salát, ruský 196

řepný kvas 610
 rezná kaše 455
 rezné klíčky 115
 řídká omáčka z červené papriky 146
 římská čočková polévka 215
 římská vajíčková polévka 206
 rohlíky s podmásím a kvasnicemi 493
 Roquefort, omáčka k namáčení (dip) 174
 rozinkové čatný 108
 rozinkové muffiny 482
 rozinky, sušenky s ořechy 532
 rozmarýnové brambory 397
 rozmarýnové vlašské ořechy 516
 rugelach 488
 ruská kaša 464
 ruská krevetí polévka 227
 ruský řepný salát 196
 růžové gazpacho 230
 ryba s karí omáčkou 266
 RYBY
   červený chňapal po Mexicku 264
   ceviche 240
   cioppino 207
   fermentovaná rybí omáčka 157
   filety smažené z mořského jazyka 261
   filety v pergamenovém papíru 268
   filety z mořského jazyka s omáčkou z
     růžového grepu 273
   filety z mořského jazyka s portugalskou
     omáčkou 273
   filety z mořského jazyka se smetanovou
     omáčkou 272
   filety z mořského jazyka se zeleninou 273
   gravlox 238
   grilovaný mečoun 262
   grilovaný tuňák 262
   japonská rybí polévka 203
   jednoduchý tuňákový salát 416
   kokosová rybí polévka 203
   koláčky 267
   kreolská rybí polévka 202
   latinsko-americký salát ze syrových ryb
     240
   losos balený v listech 270
   losos fenyklem 277
   losos jednotlivě balený v listu 271
   losos s máslovou omáčkou 274
   losos s omáčkou z rajčat sušených na
     slunci 275
   losos se směsí zeleniny 418
   losos se šťovíkovou omáčkou 276
   lososí filety po orientalsku 264

lososové quenelles s koprovou omáčkou 250

lososový mousse se smetanovo-koprovou omáčkou 249

marinovaná ryba v kokosovém krému 237

marinovaný losos 238

marinovaný losos, talíř 246

nakládaný losos 241

nakládaný sled' nebo makrela 242

obalované bílé ryby 262

omáčka z fermentovaných ryb 157

pečený losos 260

pečený mečoun 260

poširovaný losos 269

pstruh s mandlemi 263

pstruh v pergamenovém papíru 268

rybí terrine s potočnicovou omáčkou 248

ryby s karí omáčkou 266

salade Nicoise 417

salát z čerstvého tuňáka 417

salát z mečouna 419

salát ze syrového lososa 240

salát ze syrového tuňáka 239

sled' s hořčicí 242

stejky z mečouna po orientalsku 265

středomořská rybí polévka 207

studený poširovaný pstruh s majonézou 247

thajská rybí polévka 202

tuňákový salát s tahini 417

vývar 119

vývar orientální 120

rychlý nápoj pro sportovce 595

rychlý steak 332

rychlý vývar 125

RÝŽE

alžírská, svatební 472

kaserol, texmati 474

kaserol, webini 474

divoká 474

indická 470

játra 467

kaserol mexický 471

kaserol, divoká 474

kokos 467

mexická 470

mléko 593

pilaf, hnědá 468

polévka, kuřecí 199

řecká 472

s bulgurem, hnědá 467

s ledvinkami, kaserol 306

s mrkví, kaserol 469

salát, duhový 473

salát, orientální 473

základní hnědá I. 466

základní hnědá II. 467

základní texmati 467

základní wehini 467

S

šafránová polévka 200

salámová omeleta 439

salát kuřecí s karí 414

salát Nicoise 417

salát z jíkamy 194

salát z kachny na karí 414

salát z klíčků 193

salát z kořene celeru 191

salát z kozlíčku polníčku 180

salát z krůtiho na karí 414

salát z mini špenátu 178

salát ze slávek 421

salátové krutony 520

SALÁTY, MASO 414

brzlík 422

čerstvý tuňák 417

ceviche 240

deluxe, francouzské fazole 422

hřebenatka 420

jednoduchý tuňák 416

kachní prsíčka s lískovými oříšky 424

karí kuřecí, mísa 415

krab 419

kreveta s papájou 420

kuře s karí 414

latinsko-americká syrová ryba 240

losos, se smíšenou zeleninou 418

mečoun 419

orientální červené maso 423

orientální kuřecí 415

orientální kuřecí, mísa 416

orientální tuňák 421

salade Nicoise 417

slávka 421

syrový losos 240

syrový tuňák 239

tuňák s tahini 417

SALÁTY, OBILÍ A LUŠTĚNINY

černé fazole s kukuřicí 504

čočka 507

duhová rýže 479

lámaná pšenice 463

orientální rýže 473

ze tří druhů fazolí 504

SALÁTY, ZELENINOVÉ 175

avokádo a grep 195
 balzamiková mrkev 194
 čekanka belgická 180
 celer, kořen 191
 celeriac roumelade 191
 César po francouzsku 177
 César 177
 chismole 184
 chřestová zálivka 187
 cole slaw 195
 cukína 196
 d'Auvergne 177
 duha 187
 enzymový 193
 fenykl 181
 francouzské fazole 186
 francouzský bramborový salát 190
 houbový 188
 indický 184
 indický s jogurtem 185
 italský 176
 jícama 194
 klíčky 193
 kopr s brambory 190
 kozlíček polníček 181
 latinsko americký, rajčata 184
 letní 188
 listový salát 178
 Maggie bramborový 191
 mesclun 179
 mexický 176
 mini špenát 178
 mrkev 193
 okurka s jogurtem 194
 orientální cole slaw 195
 orientální s kořenem celeru 192
 pestrý 185
 pestrý pro dospělé 186
 petržel 192
 potočnice 179
 raita 185
 rajčata a kukuřice 183
 rajčata a okurky 183
 rajčata, mísa 182
 rajčatové krutony 181
 rosol, bábovička s mrkví a jablkem 189
 rosol, bábovička salátu 189
 ruská řepa 196
 salátová čekanka a pomeranč 181
 tabouli 192
 salsa 103
 salsa dědečkova 155

samosas 363
 sendviče z chlebu pita 450
 semínka naklíčená 115
 sendviče 448-449
 sezamová semínka, klíčky 115
 SHERBERT
     citron 553
     švestka 553
 shuco 503
 sirup, drobné ovoce 111
 škvarky kachní 295
 SLADKÁ BRAMBORA 405
     dolary 405
     kvašená 102
     lívance 406
     pyré 406
     sodovka 590
     sušenky 531
 sladká smetanová omáčka 578
 sladká sýrová poleva 541
 sladké máslo 83
 sladký popcorn 521
 sled' s hořčicí 242
 šlehaná smetana 541
 slunečnicová semínka, brownies 526
 slunečnicová semínka, klíčky 115
 smažená jablka 540
 smažená kaša, bochník na míse 466
 smažená kaše 457
 smažená kuřecí játra 312
 smažená mush 457
 smažená vajíčka 437
 smažené asijské hrušky 540
 smažené banány 539
 smažené brambory s cibulí 397
 smažené filé z mořského jazyka 261
 smažené tortily 519
 smažený mozeček 310
 směs na výšlap 517
 směs na výšlap, tropické potěšení 517
 smetana piima 84
 smetana šlehaná 541
 smetanová cibulačka 200
 smetanová omáčka s červenou paprikou 146
 smetanová omáčka s koprem 142
 smetanová omáčka sladká 578
 smetanový sýr 87
 smoothie, mléko s kulturou 88
 sol long tang 205
 špagetová omáčka bez rajčat 357
 špagetová tykev 402
 špagetová tykev, kaserol 402

- špaldová kaše 455
španělská omeleta 441
ŠPENÁT 403
  šátečky se sýrem feta 255
  kuku 441
  Mary Jo 403
  plněná houba 404
  plněné houby 404
  salát, mini 178
  salát, mini 178
  timbales 404
sportovní nápoj, rychlý 595
srdcové kebaby 309
SRNČÍ
  dušené 321
  kotlety 322
  medailonky v pikantní omáčce 318
  se zázvorovou omáčkou 319
  Stroganoff 320
  vývar 123
startovací kultura, piima 82
stejk tatarský 234
stir-fry z čínského hrášku se sezamovými
  semínky 394
stir-fry z fazolových klíčků 372
stir-fry ze zelených fazolků s kešú 371
stracciatella 206
středomořská rybí polévka 207
studená okurková polévka 227
studený pošírovaný pstruh s majonézou 247
SUFLE
  meruňkové 581
  ovocné 581
  sýrové 446
sušená slazená kokosová dužina 159
SUŠENKY
  arašídové 529
  arašídovo-kokosové 529
  datlovo-ořechové 531
  karobové 529
  makaronky 532
  mandlové 528
  pekanové 529
  rozinkovo-ořechové 532
  s karobovými úlomky 531
  s kešú a pomerančem 529
  s malinovým džemem 529
  zázvorové ždibce 530
  ze sladkých brambor 530
sušenky datlovo-oříškové 531
sušenky falešné 485
sušenky podmáslové 484
sušenky s kešú a pomerančem 529
sváteční pekany 514
švestkový šerbet 553
sýr smetanový 87
syrová játra, nápoj 612
sýrová omáčka 174
sýrová pomazánka s bylinkami 165
syrovátka 87
syrovátkový nápoj 614
SYROVÉ HOVĚZÍ
  po italsku 234
  po francouzsku 234
  po korejsku 234
  po mexicku 235
  po thajsku 236
  po vietnamsku 236
syrové jehněčí, kořeněný předkrm 232
syrové jehněčí, předkrm 232
syrové mléko, jogurt 85
syrové mléko, tonikum 611
syrové mléko, zahříváč 88
syrové zelí 376
syrový losos, salát 240
sýrový suflé 446
nepečený tvarohový koláč 566
- T**
- tabouli 192
tacos, hovězí 431
tacos, kuřecí 431
tacos, zelený 431
tahini, dresink 135
tahini, omáčka 148
tapioka, pudink 544
taramosalata 162
taro kořen, fermentovaný 102
tatarská omáčka 141
TELECÍ
  dušené 330
  kotlety 350
  morkové kosti 354
  osso bucco 354
  pečeně v hrnci 353
  ptáčci 351
  scallopini 350
tenká bylinková fritata 443
terijaki, kachní prsíčka 298
terijaki, křepelka 338
terijaki, omáčka 147
thajská rybí polévka 202
timbale z kořenové zeleniny s omáčkou z
  červené papriky 256

timbales, brokolicové 352
 timbales, špenátové 374
 tofu v bujonu 201
 tomelová zmrzlina 552
 tonikum pro kojící maminky 593
 torta, lilek 519
 tortily, měkké 519
 tortily, pečené 519
 tostados, černé fazole 425
 tostados, kuřecí 429
 tradiční pečeně z hrnce 340
 třešňové čatny 105
 tři druhy fazolí, salát 504
 trojúhelníkové krutony 520
 tropické potěšení 554
 tropické potěšení, směs na výšlap 517
TUŇÁK
   enčilada 427
   grilovaný 262
   salade Nicoise 417
   salát jednoduchý 416
   salát orientální 421
   salát, čerstvý 417
   salát, syrový 239
   tahini salát 417
 tuňín, pyré 408
 tykev a rajčata sušená na slunci, polévka 222
 tykev muškátová 375
 tykev muškátová s pekaný, pyré 375
 tykev žlutá 409
 tykve muškátová, pyré s pekanovými ořechy 375

U

úsporná pomazánka z jiker 162
 ústříčný čoudr 204
 uzený losos, pomazánka 165

V

vafle (oplatky) 480
 vanilková zmrzlina 550
 vanilkový bavorský krém s borůvkovou omáčkou 574

VEJCE

d'ábelská 438
 huevos rancheros 438
 mexická 438
 míchaná 437
 omáčka s hořčicí 143
 omelety 439
 polévka římská 206

smažená 437
 žloutek pro miminko 605
 ztracená 438
 vejce po d'ábelsku 438
 velšská ovesná kaše 459
 velšský rarebit 446
 vichissoise 228
VLAŠSKÉ OŘECHY
   dort 563
   dresink 130
   křupavé 513
   nápoj 594
   rozmarýna 516
   torte se šlehačkovou polevou 571

VODNICE 408

nakládaná 99
 pyré 408
 s glazurou 408
 vodnice s glazurou 408

VÝVAR

bujon z pelamidy 120
 čištěný 124
 hovězí 122
 jehněčí 123
 kachní 124
 krevetový 121
 krůtí 124
 kuřecí 124
 orientální rybí 120
 rybí 119
 rychlý 124
 srnčí 123

W

wahini rýže 467
 wahini, kaserol 474

Y

yorkshirský pudink 481

Z

zahříváč, syrové mléko 88
 základní cizrna 505
 základní čočka 507
 základní fazole 496
 základní hnědá rýže I 466
 základní hnědá rýže II 467
 základní muffiny 482
 základní pečené kuře 281
 základní rýže texmati 467

základní rýže wehini 467
 základní salátový dresink 129
 Zarathustrův chléb 494
ZÁZVOR
 čaj 594
 chléb 547
 mrkev 95
 muffiny 482
 nakládaný 100
 pekanová zmrzlina 550
 pivo s kulturou 591
 pivo se syrovátkou 586
 ždibce 530
 žebro pečené 332
 zelená omáčka enchilada (enčiláda) 155
 zelené fazolky 370
 zelené fazolky s cibulí 371
 zelené fazolky s mandlemi 370
 zelené tacos 431
 zelenina mini 412
 zelenina po čilsku 434
 zeleninová fritata 442
 zeleninová polévka dr. Connollyho 226
 zeleninová směs s pórkem 387
 zeleninové šťávy, koktejl 611
ZELÍ
 červené 376
 červené po holandsku 377
 červené s pomerančem 377
 pálivé plněné 358
 plněné po orientálsku 359
 tonikum ze zelné šťávy 614
 zelené 376
 zimní kořenová polévka 213
 zimní kořenová směs 393
 žlutá dýně, supreme 409
 žlutá tykev 409
 žlutá tykev, směs 409
 žlutá tykev, supreme 409
ZMRZLINA
 bobulové ovoce 551
 karobový úlomek 550
 ovoce 552
 tomel (kaki) 552
 vanilka 550
 zázvor a pekan 550

REJSTŘÍK JÍDELNÍČKŮ

Srpnová večeře 152
 Dětská narozeninová párty 285
 Vánoční večeře 567
 Venkovská italská večeře 487
 Večeře ve francouzském stylu 273
 Večeře v orientálním stylu 264
 Večeře v ruském stylu 220
 Velikonoční večeře 342
 Egyptská večeře 99
 Salvádorská tostadová hostina 496
 Únorový bufet 306
 Studený bufet s jídlem do ruky 167
 Večeře na 4. července 356
 Páteční večeře 275
 Snídaně na dobrý start 437
 Řecký bufet 360
 Myslivecká hostina 327
 Indický bufet s kari 149
 Lednová párty s večeří 318
 Červnová večeře 105
 Korejská večeře s hovězím 335
 Dámský slavnostní lehký oběd ve formě bufetu 415
 Březnový oběd 500
 Květnová párty s večeří 345
 Mexický bufet 427
 Pondělní večeře 122
 Novosvětská večeře 230
 Silvestrovská bufetová večeře 269
 Říjnová večeře 228
 Piknik na koncertě pod nebem 229
 Rolníkův oběd 97
 Sobotní večeře 301
 Zářiová večeře 254
 Snídaně v jižanském stylu 316
 Nedělní večeře 280
 Piknik vzadu u auta 284
 Večírek pro nácileté 379
 Večeře Díkuvzdání 293
 Čtvrteční večeře 337
 Úterní večeře 260
 Středeční večeře 378

Připravujeme k vydání

Šokující a mocné svědectví o nepříznivých účincích moderně zpracovaných potravin na zdraví

V anglické verzi vydala Nadace Pricea a Pottengera

Výživa a fyzická degenerace

Dr. Price cestoval po světě, aby odhalil tajemství zdravých lidí

Weston A. Price, DDS

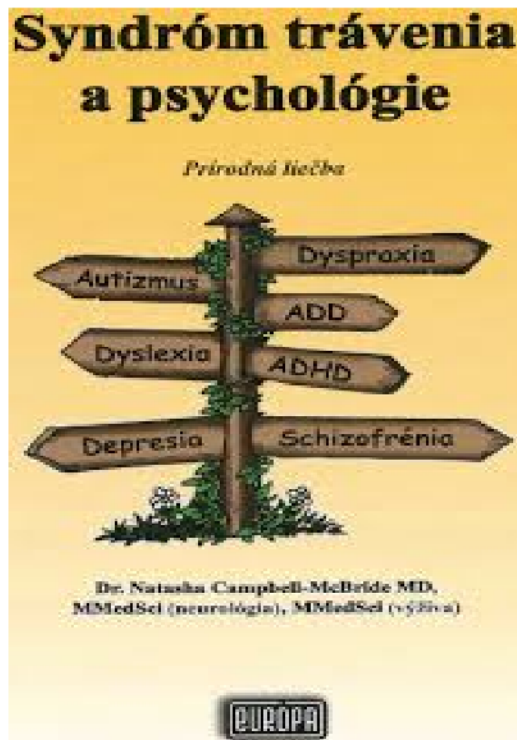
“DR. WESTON A. PRICE byl jedním z nejprominentnějších badatelů 20. století v oblasti výživy... Toto výjimečné mistrovské dílo vědy o výživě patří do knihovny každého, kdo to myslí vážně se studiem toho, jak používat potraviny ke zlepšení svého zdraví.”

- Dr. Joseph Mercola

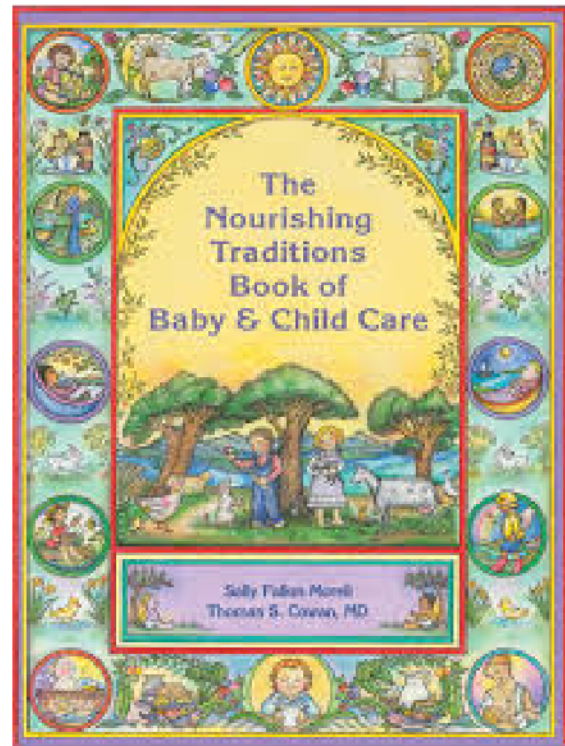
Rozšířené vydání s novými fotografiemi a textem

Další knihy s podobnou tématikou

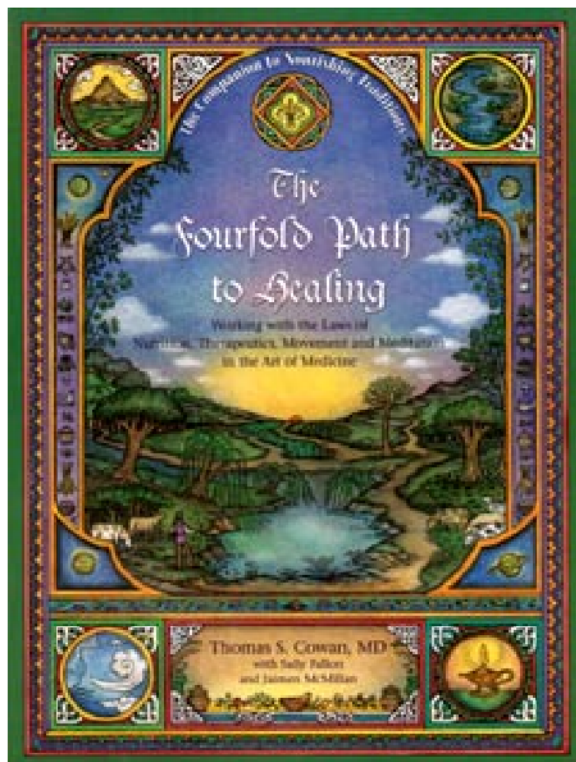
Syndróm trávenia a psychológie

Nourishing Traditions Book of Baby and Child Care

The Fourfold Path to Healing

Nourishing Broth

